

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Analýza výsledků konjunkturálního průzkumu

Analysis of business cycle survey results

Jan Bystřický

Plzeň 2018

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Jan BYSTRICKÝ
Osobní číslo: K15B0060P
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Podniková ekonomika a management
Název tématu: Analýza výsledků konjunkturálního průzkumu
Zadávající katedra: Katedra podnikové ekonomiky a managementu

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Popište metodiku a shrňte informace o konjunkturálním průzkumu.
2. Analyzujte časové řady ukazatelů konjunkturálního průzkumu.
3. Srovnajte výsledky konjunkturálních průzkumů s reálným vývojem ekonomiky.
4. Formulujte závěr.

Rozsah grafických prací: **neuveden**
Rozsah kvalifikační práce: **40 - 60 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

- **Český statistický úřad.** [online] Praha: Český statistický úřad. Dostupné z: <https://www.czso.cz>
- **FIALOVÁ, Helena.** *Konjunkturní analýza.* Praha: Metropolitan University Prague Press, 2015. ISBN 978-80-87956-16-8.
- **HEBÁK, Petr.** *Statistické myšlení a nástroje analýzy dat.* 2. vydání. Praha: Informatorium, 2015. ISBN 978-80-7333-118-4.
- **JÍLEK, Jaroslav, POUROVÁ, Zoja.** *10 kapitol ke statistické analýze konjunktury.* Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001. ISBN 80-245-0221-6.
- **SOUČEK, Eduard, BLATNÁ, Dagmar, HINDLS, Richard.** *Analýza hospodářské konjunktury.* Praha: Vysoká škola ekonomická, 1994. ISBN 80-7079-053-9.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Kateřina Mičudová, Ph.D.**
Katedra ekonomie a kvantitativních metod

Datum zadání bakalářské práce: **23. října 2017**
Termín odevzdání bakalářské práce: **23. dubna 2018**

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Doc. PaedDr. Dana Egerová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 23. října 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Analýza výsledků konjunkturálního průzkumu“

vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 19. 4. 2018

.....
podpis autora

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval vedoucí mé práce, paní Ing. Kateřině Mičudové, Ph.D., za její rady, připomínky a ochotu, kterou mi při zpracování práce poskytla.

Dále bych rád poděkoval vedoucímu oddělení konjunkturálních průzkumů Českého statistického úřadu, panu Ing. Jiřímu Obstovi, který mi ochotně odpovídal na mé dotazy.

Obsah

Úvod	7
1 Konjunkturální analýza	8
1.1 Vymezení slova konjunktura	8
1.2 Důvody provádění konjunkturální analýzy	8
1.3 Konjunkturální ukazatele.....	8
1.3.1 Funkce konjunkturální analýzy	9
1.3.2 Rozdělení ukazatelů podle času	11
1.3.3 Hospodářský barometr	11
1.3.4 Metody konjunkturální analýzy	12
2 Konjunkturální průzkumy	14
2.1 Úvod	14
2.2 Historie a současnost konjunkturálních průzkumů.....	15
2.2.1 Mezinárodní historie konjunkturálních průzkumů.....	15
2.2.2 Historie konjunkturálních průzkumů v tuzemsku	16
2.3 Získávání dat.....	17
2.4 Zpracování dat Českým statistickým úřadem.....	18
2.4.1 Konjunkturální saldo	18
2.4.2 Indikátory důvěry	19
2.4.3 Souhrnný indikátor důvěry.....	20
2.4.4 Souhrnný podnikatelský indikátor důvěry	20
2.4.5 Spotřebitelský průzkum a indikátor důvěry spotřebitelů	20
2.4.6 Odvětvové indikátory důvěry.....	21
2.5 Sezónní očištění dat	22
2.6 Informace zveřejňované Českým statistickým úřadem.....	22

2.7	Indikátor ekonomického sentimentu (ESI).....	23
3	Analýza časových řad indikátorů důvěry	25
3.1	Saldo souhrnného indikátoru důvěry	25
3.2	Saldo souhrnného podnikatelského indikátoru důvěry.....	27
3.3	Saldo indikátor důvěry spotřebitelů.....	28
3.4	Saldo indikátoru důvěry v průmyslu	30
3.5	Saldo indikátor důvěry ve stavebnictví	31
3.6	Saldo indikátoru důvěry v obchodě.....	33
3.7	Saldo indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb.....	34
3.8	Shrnutí	35
4	Srovnání časových řad sald indikátorů důvěry s vývojem HDP	36
4.1	Souhrnný indikátor důvěry a meziroční tempo růstu HDP	38
4.2	Podnikatelský indikátor důvěry a meziroční vývoj HDP	42
4.3	Spotřebitelský indikátor důvěry a meziroční vývoj HDP.....	43
4.4	Saldo indikátoru důvěry v průmyslu a meziroční vývoj HDP.....	46
4.5	Indikátor důvěry ve stavebnictví a meziroční vývoj HDP	48
4.6	Indikátor důvěry v obchodě a meziroční vývoj HDP	49
4.7	Indikátor důvěry ve vybraných odvětvích služeb a meziroční vývoj HDP.....	50
5	Srovnání salda indikátoru důvěry v průmyslu se skutečným vývojem v průmyslu.....	52
6	Ekonomická situace v příštích 3 měsících	55
	Závěr.....	58
	Seznam obrázků:	60
	Seznam použitý zkratk:	62
	Seznam použité literatury:.....	63
	Seznam příloh:.....	65

Úvod

Tématem této práce je „Analýza výsledků konjunkturálního průzkumu“. Téma bylo zvoleno z důvodu své neobvyklosti, kdy povědomí o konjunkturálních průzkumech není v běžné populaci příliš rozšířeno, přestože jde o velmi zajímavý koncept, jehož využití může být a je velmi široké.

Práce bude rozdělena na dvě části, část teoretickou a část praktickou. Teoretická část bude mít za cíl uvést čtenáře do problematiky konjunkturálních průzkumů. Následná praktická část se pak zaměří přímo na analýzu a použití jednotlivých časových řad.

Teoretická část bude rozdělena do dvou částí. První kapitola bude zaměřena na krátký popis konjunkturální analýzy jako takové, uvedení základních informací o důvodech a způsobech jejího provádění. Ačkoliv se může zdát, že popis konjunkturální analýzy nezapadá do konceptu této bakalářské práce, autor je jiného názoru. Z jeho pohledu by její vynechání způsobilo neúplný náhled na konjunkturální průzkum a jeho využití jako takové.

Druhá kapitola bude už zaměřena přímo na konjunkturální průzkumy, kdy v textu bude nejdříve uvedena krátká historie těchto průzkumů, následně pak informace o získávání dat, jejich zpracování či podrobnostech o informacích zveřejňovaných Českým statistickým úřadem.

Praktická část začne třetí kapitolou, ve které bude popsány průběhy sald všech jednotlivých indikátorů důvěry, které Český statistický úřad vytváří.

Nejobsáhlejší kapitolou praktické části bakalářské práce bude kapitola čtvrtá, která se zaměří na srovnání vývoje časových řad sald jednotlivých indikátorů důvěry s vývojem meziroční změny hrubého domácího produktu v jednotlivých čtvrtletích.

Pátá kapitola se bude zabývat srovnáním průběhu salda indikátoru důvěry v průmyslu s indexem průmyslové produkce a šestá kapitola tento index porovná se saldem odpovědí jednotlivých respondentů na otázku, jak vidí situaci své firmy v příštích třech měsících.

Pátá a šestá kapitola se zaměřuje jen na průmysl z důvodu, že právě průmysl tvoří největší část české ekonomiky a z toho důvodu má i největší váhu v souhrnném indikátoru důvěry.

Cílem této práce je zjistit, zda mohou být ukazatele konjunkturálního průzkumu použity jako předstihové ukazatele, tedy zda jejich vývoj předchází vývoj reálné ekonomiky.

1 Konjunkturální analýza

1.1 Vymezení slova konjunktura

Slovo konjunktura můžeme chápat ve více významech. V nejobecnějším pojetí slovem konjunktura chápeme aktuální stav hospodářského cyklu, čili celkovou ekonomickou situaci. V tomto významu může být tedy konjunktura pozitivní ve chvíli, kdy ekonomika roste a negativní ve chvíli, kdy klesá.

Druhým významem slova konjunktura je vzestupná fáze hospodářského cyklu. (Fialová 2015)

V tomto textu bude slovo konjunktura chápáno v prvním uváděném významu.

1.2 Důvody provádění konjunkturální analýzy

Konjunkturální analýza prostřednictvím sledování a analyzování ekonomických dat popisuje stav hospodářství a zároveň používáním adekvátních nástrojů se pokouší co nepřesněji predikovat budoucí vývoj v ekonomice. K analýze je nezbytné používat znalosti ekonomické teorie, kontext ekonomického dění a také statistické metody.

Analýzy vývoje ekonomiky jsou zásadní pro dalšího směřování podnikatelských aktivit, ať už domácích, nebo zahraničních, či dalšího směřování hospodářské politiky státu. (Souček 1994)

Jak uvádí Souček: „V zásadě jsou konečné výsledky konjunkturální analýzy prezentovány ve dvou podobách:

A. ve formě syntetických měřítek stavu hospodářského cyklu, z nichž nejznámější jsou: hospodářské barometry a kompozitní předstihové indikátory,

B. ve formě výsledků kontinuálně organizovaných konjunkturálních průzkumů, jejichž cílem je hodnocení ekonomického klimatu a ekonomického očekávání podnikových subjektů.“ (Souček 1994, s. 32)

Jak uvádí dále, tak hranice mezi těmito dvěma podobami není ostrá a obvykle se vzájemně doplňují, obvykle například tak, že hospodářské barometry jsou doplněny o výsledky konjunkturálních průzkumů. (Souček 1994)

1.3 Konjunkturální ukazatele

V dnešní době existuje velké množství ukazatelů, které se používají ke konjunkturální analýze. Jednotlivé ukazatele mohou být zaměřené na celkový stav hospodářství, ale také na vybrané

části, kupříkladu na produkci nebo zaměstnanost. Ukazatele se mohou také zabývat jen jednotlivými obory ekonomiky nebo geograficky ohraničeným územím. (Souček 1994)

Výsadní postavení mezi používanými ukazateli mají ukazatele založené na statistickém základě. Zásadním předpokladem vhodného použití ukazatelů je zvolení správných ukazatelů vzhledem k vytyčenému cíli dané analýzy. Ohledně seskupování různých ukazatelů v průběhu analýzy uvádí Fialová: „Konjunkturální analýza vybírá a seskupuje ukazatele podle sledovaných témat v různých kombinacích a souvislostech.“ (Fialová 2015, s. 144)

Ukazatele zaměřené na ekonomické cykly musejí splňovat několik podmínek. Musí být ekonomicky interpretovatelné, musí mít cyklické chování, jejich spojitost s hospodářským cyklem musí být statisticky významná a musí být k dispozici v odpovídající kvalitě a to pravidelně a s minimálním časovým zpožděním. I přes splnění všech těchto požadavků jsou však prediktivní schopnosti ukazatelů omezeny zejména na kratší období. (Pošta 2011)

1.3.1 Funkce konjunkturální analýzy

Podle Součka existují tři druhy funkcí konjunkturální analýzy. Jedná se o funkci prognostickou, klasifikační a informativní. (Souček 1994)

1.3.1.1 Funkce informativní

Jak již název napovídá, tak funkce informativní spočívá v tom, že analýza popisuje aktuální stav hospodářství, případně ho porovnává s minulým vývojem nebo se stavem v zahraničí, k čemuž jsou používány data z oficiálních zdrojů, jakým může být například Český statistický úřad. Konjunkturální ukazatele používané pro tuto funkci analýzy se dají rozdělit do čtyř zásadních oblastí. Jedná se o ukazatele produktu, ukazatele vztahující se k trhu práce, ukazatele zabývající se cenovými úrovněmi a ukazatele spojené se zahraničním obchodem. (Souček 1994)

Mezi ukazatele produktu (Fialová též se používá spojení ukazatele produkce) se řadí zejména HDP, který má z pochopitelných důvodů mezi ostatními ukazateli této kategorie dominantní postavení. Dalšími indikátory v této kategorii jsou například ukazatele produkce v jednotlivých odvětvích ekonomiky. (Souček 1994)

Hrubý domácí produkt se dá vypočítat třemi metodami. Jde o metodu výrobní neboli odvětvovou, metodu spotřební neboli výdajovou a metodu důchodovou, někdy uváděnou také pod názvem nákladová. Výrobní metoda se vypočítá jako součet „hrubé přidané hodnoty všech odvětví zvětšený o saldo daní k produktu a dovozu“. (Jílek 2001, s. 17)

Metoda spotřební je součtem „končené spotřeby, tvorby hrubého kapitálu a čistého vývozu“.
(Jílek 2001, s. 17)

A konečně důchodová metoda je součtem „náhrad (kompenzací) zaměstnancům, čistých daní na výrobu a hrubého provozního přebytku“.
(Jílek 2001, s. 17)

Mezi ukazatele trhu práce můžeme zařadit kupříkladu míru nezaměstnanosti, zaměstnanost v jednotlivých hospodářských odvětvích nebo ukazatele zaměřující se na pracovní zdroje a jejich využívání. (Souček 1994)

Kromě obecné míry nezaměstnanosti se také měří míry nezaměstnanosti například podle pohlaví, věku nebo úrovně vzdělání. (Jílek 2001)

Do skupiny ukazatelů cen můžeme zařadit například inflaci, úrokové sazby, cenové indexy, které popisují cenové změny v dané ekonomice, burzovní kurzy a další. (Souček 1994)

Ukazatele zaměřující se na hospodářské vztahy se zahraničím jsou díky globalizaci nedílnou součástí konjunkturálních analýz. Mezi ukazatele v této oblasti můžeme zařadit hodnotu dovozu a vývozu a jejich indexy cen a také strukturu. Dále pak například saldo celkové obchodní bilance. (Fialová 2015)

1.3.1.2 Funkce klasifikační

Jak uvádí Souček: „Řešení klasifikace stavu ekonomiky není jednoduchý problém a předpokládá pečlivé vyhodnocení všech průvodních jevů.“ (Souček 1994, s. 13)

Tato nesnadnost je způsobena různorodým vývojem jednotlivých ukazatelů. Při vyhodnocování vývoje hospodářství se jako základní ukazatel používá HDP, ale to způsobuje určité problémy, mezi kterými je možno uvést například zpoždění dodání dat o HDP nebo popsání průběhu HDP za období v řádech měsíců. Z toho důvodu se vytvářejí různé zástupné ukazatele, jakými jsou kupříkladu hospodářské barometry. (Souček 1994)

1.3.1.3 Funkce prognostická

Prognostická funkce se zaměřuje na predikci dalšího ekonomického vývoje. Tato funkce je z pochopitelných důvodů velmi důležitá a pro podnikatele nebo vlády nezastupitelná. Z důvodu nezměrného množství proměnných zastoupených jak v domácí, tak světové ekonomice, je prognózování dalšího vývoje hospodářství velmi problematické. To způsobuje, že skutečné výsledky hospodářství se od prognózovaných mohou opravdu značně lišit a to nejen v dlouhodobém horizontu, ale i v tom krátkodobém. (Souček 1994)

1.3.2 Rozdělení ukazatelů podle času

Zásadním rozdělením ukazatelů používaných v konjunkturální analýze je podle toho, k jakému se vztahují časovému období. Ukazatele podle toho hlediska můžeme rozdělit na ty, jež se opožďují, ukazatele souběžné a ty ukazatele, které by měly popisovat budoucí stav, tedy ukazatele předstihové. Všechny tři typy ukazatelů jsou pro konjunkturální analýzu velmi důležité. Jak už názvy napovídají, předstihové ukazatele by měly bod zvratu v ekonomice ukázat s určitým časovým předstihem, jejich nebezpečí je pak v tom, že mohou podávat nepravdivá znamení o změně vývoje hospodářství. Ukazatele souběžné by měly zobrazovat skutečný stav v ekonomice. Opět u těchto indikátorů existuje možnost, že nepodávají dokonale pravdivé informace. Opožďující se indikátory pak popisují vývoj ekonomiky zpětně. Jejich nenahraditelným přínosem je definitivní potvrzení změny ve vývoji hospodářství, kde informace z indikátorů souběžných a předstihových mohou být nepřesné. (Fialová 2015)

Fialová jako typické příklady těchto ukazatelů uvádí:

- „1) Předstihové ukazatele: příliv objednávek, stavební povolení, investiční projekty, stav zakázek, změna stavu zásob, produktivita práce, kurzy akcií, peněžní zásoba M1
- 2) Souběžné ukazatele: objem produkce, objem bankovních úvěrů, bankovní likvidita
- 3) Zpožďující se ukazatele: úroky z dlouhodobých vkladů, mzdy, zaměstnanost“ (Fialová 2015, s. 59-60)

1.3.3 Hospodářský barometr

Hospodářské barometry se obvykle vytvářejí ve formě indexů, v nichž se dohromady spojí určité množství ukazatelů, které dokážou predikovat budoucí vývoj v hospodářství se specifickým předstihem. (Souček 1999)

Jak uvádí Souček: „V současné praxi zemí OECD převažuje v konstrukcích hospodářských barometrů přístup, opírající se o syntézu tzv. předstihových ukazatelů (leading indicators). Výsledný ukazatel je často také označován jako kompozitní index resp. kompozitní indikátor. Cílem kvantifikace hospodářského barometru je souhrnně vyjádřit chování všech symptomů očekávaných změn v dosavadním vývoji ekonomiky a stanovit jak velikost a směr vychýlení, tak časové umístění bodu obratu. Klíčovou roli hrají v tomto přístupu chování těch veličin, které signalizují bod obratu v ekonomickém vývoji s předstihem a které opakovaně v minulosti prokázaly, že reagují citlivě na latentní změny v ekonomickém prostředí, chování podniku, bank či kapitálového trhu.“ (Souček 1999, s. 337)

Jejich konstrukce obvykle probíhá v několika krocích. Jde o vybrání vhodných předstihových ukazatelů, jež byly otestovány na to, že mezi jejich časovou řadou dat a skutečným vývojem hospodářství existuje určitý významný vztah. Následným krokem je seskupení vybraných ukazatelů do jednoho ukazatel (= kompozitní indikátor). Posledním krokem při vytvoření hospodářského barometru může být použití klouzavého průměru na výsledný kompozitní indikátor. (Souček 1999)

Jako příklad výběru ukazatelů pro vytvoření hospodářského barometru si uveďme seznam jedenácti ukazatelů používaných v USA k předpovědi vývoje hospodářství v následujících šesti měsících, jak je uvádí Fialová: „průměrná délka pracovního týdne, pojistky pro případ nezaměstnanosti, objednávky spotřebního zboží dlouhodobé spotřeby, ceny akcií, objednávky a kontrakty na výrobní zařízení, stavební povolení na výstavbu rodinných domů, zisky dodavatelů vstupů, zrušené objednávky, ceny surovin, zásoba peněz M1, index spotřebitelské důvěry“. (Fialová 2015, s. 60)

1.3.4 Metody konjunkturální analýzy

Podle Fialové existují tři hlavní metody konjunkturálního prognózování, jedná se o metodu modelovou, extrapolační a metodu založenou na předpovědi, nazývanou také expertně-intuitivní. Je nezpochybnitelné, že přesnost metod sloužících k předvídání budoucnosti je omezená. Z toho důvodu se často používají kombinace různých metod a výsledků analýz zpracovaných různými společnostmi. (Fialová 2015)

1.3.4.1 Modelová metoda

„Modelová metoda vychází ze stanovení vedoucího, nejdůležitějšího, předstihového ukazatele (*leading indicator*) a skupiny dalších ukazatelů, které jsou v časovém vývoji na sebe navázány.“ (Fialová 2015, s. 19)

Jako hlavní ukazatel se obvykle vybírá jeden ze základních ukazatelů zaměřených na produkci. Tato metoda vychází z toho, že vztahy, které jsou pozorovány v minulosti, budou mít obdobný průběh i v budoucnu. (Fialová 2015)

1.3.4.2 Extrapolační metoda

Hlavní informace pro extrapolační metodu jsou čerpány ze základních ukazatelů makroekonomické situace, konkrétně například o vývoji v oblasti inflace, nezaměstnanosti nebo HDP. V časových řadách těchto veličin se statistickými metodami určí nějaký významný trend, ze kterého se následně prognózuje další ekonomický vývoj.

Z této metody vychází technická analýza, která zkoumá: „...vývoj a tvar křivek charakterizujících analyzované ukazatele nebo hodnotové veličiny“. (Fialová 2015, s.20)

Z těchto poznatků následně předpovídá další vývoj. (Fialová 2015)

1.3.4.3 Expertně-intuitivní metoda

Tato metoda je využívána experty, kteří mají s danou problematikou dlouhodobé zkušenosti a jejichž znalost zkoumaného trhu je velmi hluboká. Díky pečlivému a dlouhodobému sledování jsou schopni s určitou pravděpodobností předpovědět další vývoj daného trhu. (Fialová 2015)

2 Konjunkturální průzkumy

2.1 Úvod

Český statistický úřad pravidelně provádí konjunkturální průzkum, jehož cílem je zachytit, jaká jsou očekávání zkoumaných subjektů. Do průzkumu jsou zahrnuti podnikatelé z průmyslu, stavebnictví, obchodu a služeb a spotřebitelé. Cílem těchto průzkumů je zachytit očekávaný vývoj ekonomiky v nedaleké budoucnosti. K tomuto cíli slouží několik druhů různých indikátorů, které budou popsány dále. Díky této vlastnosti jsou schopny konjunkturální průzkumy poskytnout zajímavé informace o trendu v ekonomice ještě předtím, než se reálně projeví. Klasickým případem může být identifikace obratu ve směřování ekonomiky. Z toho vyplývá, že konjunkturální průzkumy jsou vhodné zejména pro státy s rozvinutou tržní ekonomikou. (Český statistický úřad 2018a)

Zásadní výhodou těchto průzkumů by měla být schopnost pohotového popsání změny v budoucím vývoji, který respondenti očekávají. Zároveň jsou obsažené otázky zaměřené zejména na očekávání a názory, tedy oblasti, které jsou jinými prostředky těžko zachytitelné. (Souček 1994)

Výsledky konjunkturálních průzkumů nejsou používány pouze Českým statistickým úřadem, ale ten tyto data poskytuje Generálnímu ředitelství pro ekonomické a finanční záležitosti při Evropské komisi (DG ECFIN), kde z nich vytvářejí indikátory pro celou Evropskou unii a z dat zemí, které používají jako měnu Euro, také indikátory pro Eurozónu. (DG ECFIN 2017)

Další organizací, která od Českého statistického úřadu dostává tyto data a dále s nimi pracuje, je Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). (Český statistický úřad 2018a)

Výsledky průzkumů jsou následně používány například centrálními bankami (jak evropskou, tak centrálními bankami jednotlivých států) nebo dalšími výzkumnými či finančními institucemi k ekonomickým analýzám a to zejména těm, které mají krátkodobý charakter, obvykle v řádu několika měsíců. (DG ECFIN 2017)

Ministerstvo financí České republiky zahrnuje výsledky konjunkturálních průzkumů do svých pravidelně vydávaných makroekonomických predikcí a to ve formě jednotlivých indikátorů důvěry. (Ministerstvo financí 2018)

Podle Čiháka jsou hlavními výhodami konjunkturálních průzkumů periodicitu, aktuálnost, dekompozice, bezprostřednost a jejich prognostický význam. Díky tomu, že vycházejí výsledky každý měsíc už po řadu let, je možné výsledky analyzovat jako časové řady. Aktuálností je myšleno, že výsledky jsou k dispozici už po několika dnech od získání dat a nedochází tedy k zastarávání dat v důsledku dlouhého zpracovávání. Jakožto výhoda dekompozice je popisována skutečnost, že výsledky konjunkturálních průzkumů nejsou zveřejňovány pouze v souhrnné podobě, ale i například zvlášť pro jednotlivá odvětví, pro určité jednotlivé otázky, či dokonce pro firmy určité velikosti. Bezprostřednost je zajištěná tím, že na otázky odpovídají přímo manažeři firem, kteří jsou seznámeni se skutečnou situací v podniku. Prognostickým významem výsledků je způsoben tím, že je v průzkumu odpovídáno a otázky týkající se budoucnosti a tyto predikce pak mohou sloužit k předpovídání makroekonomických ukazatelů. (Čihák 1997)

Čihák dále uvádí, že podle jeho výpočtů existuje mezi saldy konjunkturálních očekávání a makroekonomickými veličinami významná pozitivní korelace, ale na druhou stranu nejsou schopna významně zlepšit předpověď oproti jiným technikám předpovědi makroekonomických veličin. Čihák to shrnuje takto: „Konjunkturální průzkumy sice nejsou v rozporu s realitou a vystihují trendy v datech, ale většinou nejsou schopny říci statisticky více, než bychom zjistili analýzou minulých makroekonomických údajů.“ (Čihák 1997, s. 341) Tento výsledek připisuje několika možným důvodům. Jedná se o otázku, zda jsou vzorky podniků skutečně reprezentativní, zda má vedení podniků skutečně motivaci odpovídat co nejpřesněji, zda nedochází k pravidelnému vychylování v odpovědích podniků a zda je vážení v konjunkturálních průzkumech provedeno ideálně. Posledním důvodem může podle jeho názoru být vytváření kvantitativních proměnných z proměnných kvalitativních. (Čihák 1997)

2.2 Historie a současnost konjunkturálních průzkumů

2.2.1 Mezinárodní historie konjunkturálních průzkumů

Historie prvních konjunkturálních průzkumů spadá už do dvacátých let dvacátého století. V této době začaly probíhat v USA. V Evropě se podobné průzkumy začaly vytvářet až po druhé světové válce. První konjunkturální průzkumy na evropském kontinentu byly prováděny pařížským INSEE (Institut National de la Statistique et des Etudes Economiques) od roku 1951. (Souček 1994)

Mezi dalšími institucemi, které se zabývají touto problematikou, jmenujme například mnichovskou IFO (Institut pro ekonomický výzkum při mnichovské univerzitě) a Confederation of British Industries. Konjunkturální průzkumy po nějaký čas vytvářely i některé centrální banky, ku příkladu v Belgii nebo Japonsku. (OECD 2003)

Evropská komise rozhodnutí o zavedení harmonizovaných průzkumů udělala v roce 1961 a první proběhl v roce 1962. Jsou řízeny Generálním ředitelství pro ekonomické a finanční záležitosti při Evropské komisi a pochopitelně došlo během let k značnému rozšíření.

DG ECFIN získává data od institucí národních států, jež jsou členy Evropské Unie a zároveň i zemí, které se o své místo teprve ucházejí. Následně jsou pak každý měsíc dané výsledky zveřejňovány jak na webu Evropské komise, tak místních institucí, jako je v České Republice Český statistický úřad. (DG ECFIN 2017)

Spotřebitelské průzkumy byly v Evropské unii provedeny poprvé v roce 1972. Od toho roku se pravidelně konají v Belgii, Francii, Itálii, Nizozemsku a Spolkové republice Německo. V roce 1974 se přidalo Dánsko a Velká Británie společně s Irskem, v roce 1983 pak Řecko a roku 1987 Španělsko a Portugalsko. (Hörmannová 1996)

2.2.2 Historie konjunkturálních průzkumů v tuzemsku

Konjunkturální průzkumy byly na území ČSSR prováděny poprvé mezi lety 1968 a 1969. Tyto průzkumy používaly metodiku IFO a INSEE. (Hörmannová 1993)

Jak uvádí Jílek: „V dalších letech – v souvislosti s tzv. normalizací centrálně plánované ekonomiky – se jejich zaměření poněkud vychýlilo: používaly se ke zjištění těch skutečností, pro které bylo vyčerpávající výkaznictví příliš těžkopádné (o vlastní konjunkturální cyklus pochopitelně nemohlo jít).“ (Jílek 2001, s. 68)

Do roku 1990 v konjunkturálních průzkumech převažovaly otázky kvantitativního charakteru. Síť respondentů a celkový systém vycházel z toho, který byl vytvořen v letech 1968 a 1969. (Hörmannová 1993)

V Československu začaly konjunkturální průzkumy opět probíhat v roce 1991. Bylo to z důvodu obavy, že pokud by došlo k neschopnosti výpočtu objemu dovozu a vývozu z celních dokladů, tak by nebyly k dispozici žádné údaje o těchto hodnotách. Dotazníky byly rozesílány do více než 45 organizací, které se zabývaly obchodem se zahraničím a jejichž postavení na trhu bylo téměř monopolní. (Petrásková 1997)

2.3 Získávání dat

Data jsou do průzkumů od subjektů získávána prostřednictvím dotazníků zaměřujících se na současnost a budoucnost nejbližších měsíců. Obsažené otázky jsou obvykle velmi prosté a to z důvodu, aby vyplnění netrvalo příliš dlouho a tím pádem nezaměstnávalo dotazované přes míru. Jako odpovědi jsou použity obecné výrazy, jako například dobrý/uspokojivý/špatný nebo zvýšení/neměnnost/snížení. Příkladem použité otázky může být: „Hodnocení ekonomické situace a poptávky: Dobrá/Uspokojivá/Špatná.“ (Český statistický úřad 2018a)

Jednotlivé druhy průzkumů jsou prováděny s rozdílnou frekvencí. Základní jsou prováděny měsíčně a to ve všech odvětvích, ve stavebnictví, průmyslu, obchodu, službách a u spotřebitelů. Ve všech odvětvích, kterými se průzkumy zabývají, kromě odvětví obchodu, se přidávají doplňující otázky na čtvrtletní bázi. V průmyslu pak pololetně ještě přibývají otázky ohledně investičních plánů společností. Spotřebitelské dotazníky obsahují i otázky na vývoj rok do budoucnosti. (DG ECFIN 2017)

Počet respondentů v jednotlivých zemích se liší jak podle množství obyvatel dané země, tak podle zaměření ekonomiky daného státu. Celkem je v těchto průzkumech na území evropské unie osloveno okolo 137 000 firem a 41 000 spotřebitelů. Počet respondentů průzkumů pro Českou republiku je přibližně tisíc v oblasti průmyslu, osm set ve službách, čtyři sta padesát v obchodě, šest set ve stavebnictví a tisíc spotřebitelů. Pro srovnání, v Dánsku je to pak pět set respondentů v oblasti průmyslu, tři tisíce šest set ve službách, tisíc pět set spotřebitelů, tisíc čtyři sta obchodů a osm set z oblasti stavebnictví. Na tomto případě je možno vidět velkou variabilitu napříč státy. Tato čísla jsou nominální, ne všichni oslovení respondenti poskytnou odpověď. Z toho důvodu se uvádí, že skutečná čísla jsou asi o 20 - 35 % nižší.

(DG ECFIN 2017)

Pan inženýr Obst z Českého statistického úřadu sdělil, že v České republice patří konjunkturální průzkumy do programu statistického zjišťování a z toho důvodu jsou respondenti povinni odpovídat. Oddělení statistického úřadu pro konjunkturální průzkum respondenty při nedodání odpovědi urguje, ale žádným způsobem nepostihuje. Je to také způsobeno tím, že návratnost informací je i tak poměrně vysoká, v rozmezí 75 až 95 %.

Dotazníky jsou napříč zkoumanými zeměmi harmonizované. Je tomu tak z důvodu, aby následně mohly být zpracovány hromadně a data použita pro výpočet jednotlivých indikátorů. Je toho dosaženo díky sladění dotazníků v jednotlivých zemích a také zavedením shodného

časového harmonogramu, který se napříč státy používá. Přesto nemusí být průzkumy v jednotlivých státech shodné absolutně. Národní instituce provádějící průzkumy mohou, podle svého uvážení, přidat nad rámec libovolné otázky, nebo rozdělit sektory výzkumu ještě podrobněji. Způsob provádění průzkumu je také ponechán čistě v rukou dané instituce. Každoměsíční průzkumy probíhají vždy během druhého a třetího týdne měsíce, čtvrtletní ve stejných týdnech prvních měsíců čtvrtletí. První pololetní výzkum probíhá v březnu a dubnu, druhý pak v říjnu a listopadu. Investiční průzkumy, které probíhají pololetně a zaměřují se na firmy z průmyslu. Způsob výběru respondentů průzkumu se liší zemi od země. V některých jsou tázáni stejné firmy jako v krátkodobých průzkumech, v jiných zemích je pro tento průzkum vybrána nová skupina respondentů. Také otázky v jarním dotazníku se liší od těch podzimních, kdy na jaře jsou položeny otázky na procentní změnu investic z předloňského roku na loňský a z loňského na letošní, kdežto v podzimním průzkumu jsou pokládány otázky na procentní změnu z loňského množství investic na letošní a změnu z letošního roku na rok budoucí. Zároveň jsou v podzimním průzkumu kvalitativní otázky ohledně vlivu několika faktorů na změnu v investicích v budoucím roce. (DG ECFIN 2017)

Data získaná z konjunkturálních průzkumů odesílá Český statistický úřad sezónně neočištěná. Tato skutečnost může znamenat vznik rozdílů mezi výsledky prezentovanými Českým statistickým úřadem a mezinárodními institucemi. (Český statistický úřad 2018c)

Do roku 2010 byly výsledky konjunkturálních průzkumů zpracovávány podle klasifikace OKEČ. V průběhu roku 2010 však došlo ke změně a v rámci evropské harmonizace se začaly výsledky zpracovávat a uveřejňovat podle Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE. Tato změna se dotkla všech časových řad s výjimkou těch spotřebitelských. (Český statistický úřad 2018a)

2.4 Zpracování dat Českým statistickým úřadem

2.4.1 Konjunkturální saldo

Data získaná průzkumem se vyhodnocují několika způsoby. Základním je takzvané konjunkturální saldo. Jedná se o rozdíl mezi pozitivními a negativními odpověďmi. Tímto způsobem se dá hodnotit výsledek u každé otázky zvlášť. Jak z logiky věci vyplívá, čím vyšší je kladná hodnota, tím je výhled podnikatelů optimističtější. Naopak čím více je hodnota záporná, tím je jejich náhled na budoucnost pesimističtější. Tímto způsobem se výsledek počítá pro otázky s třemi možnými odpověďmi. V takovémto případě se od počtu odpovědí

„vzrostou“ odečte počet odpovědí „klesnou“ a výsledek se následně vyjádří procentuálně. (Český statistický úřad 2018a)

U otázek, u kterých je k dispozici více než 3 odpovědi - jedná se například o odpovědi „velmi pozitivní“, „pozitivní“, „neutrální“, „negativní“, „velmi negativní“ se saldo vypočítá jako součet množství odpovědí „velmi pozitivní“ s „pozitivní“, kde množství „pozitivních“ odpovědí má váhu jedné poloviny. Od tohoto součtu se odečte součet odpovědí „velmi negativní“ a „negativní“, u nichž se opět použije váha jedné poloviny. Dotazníky konjunkturálních průzkumů v podnikové sféře obsahují převážně otázky s třemi možnými odpověďmi. (OECD 2003)

2.4.2 Indikátory důvěry

Český statistický úřad kromě konjunkturálního salda konstruuje také takzvané indikátory důvěry (= indikátory ekonomického sentimentu). Jedná se o souhrnný indikátor důvěry, ten můžeme rozdělit na souhrnný indikátor podnikatelské důvěry a indikátor důvěry spotřebitelů. Dále se jedná o odvětvové indikátory důvěry, kde se jedná o indikátory důvěry jednotlivých podnikatelských odvětví. Konkrétně je to indikátor důvěry v průmysl, indikátor důvěry ve stavebnictví, indikátor důvěry v obchodě a indikátor důvěry ve vybraných odvětvích služeb. Tyto indikátory reflektují očekávání vedení podniků a spotřebitelů k blízké budoucnosti. (Český statistický úřad 2018a)

Při zpracování dat dochází k jejich úpravě prostřednictvím přidání vah jednotlivým odpovědím, podle firmy, která odpověď poskytla. Jak se uvádí na webu Českého statistického úřadu: „v průmyslu, v obchodě a ve službách jsou vahami tržby, ve stavebnictví stavební produkce. Pro hodnocení ukazatelů z oblasti zaměstnanosti je jako váha použitý průměrný evidenční počet zaměstnanců.“ V praxi to tedy znamená, že odpovědi velkých podniků mají na výsledky podstatně větší vliv, než odpovědi podniků malých. Vážení odpovědí podle tržeb atd. je děláno z důvodu, že větší podniky mají podstatně větší vliv na vývoj hospodářství, než podniky menší velikosti. (Český statistický úřad 2018a)

Český statistický úřad zveřejňuje výsledky indikátorů důvěry ve dvou formátech. Prvním z nich je ve formě sald indikátorů důvěry. Druhým způsobem je zveřejňování výsledků ve formě bazického indexu. Jako základní hodnota, od které jsou následně ostatní hodnoty odvozeny, je průměr hodnot získaných z konjunkturálních průzkumů v roce 2005. Průměru tohoto roku je přiřazena hodnota 100 a vzhledem k ní se vypočítávají následné výsledky pro další roky. (Český statistický úřad 2018a)

2.4.3 Souhrnný indikátor důvěry

K výpočtu souhrnného indikátoru důvěry se používají hodnoty z indikátorů důvěry jednotlivých odvětví. Jedná se tedy o vážený průměr těchto indikátorů z průmyslu, obchodu, stavebnictví, vybraných služeb a také spotřebitelské důvěry, které jsou pro použití do souhrnného indikátoru sezónně očištěné. K výpočtu se u dat z průmyslu používá váha 40 %, pro stavebnictví a obchod je to 5 %, pro služby 30 % a pro spotřebitele váha 20 %. (Český statistický úřad 2018b)

2.4.4 Souhrnný podnikatelský indikátor důvěry

Jedná se vážený průměr indikátorů důvěry v jednotlivých podnikatelských činnostech, konkrétně tedy v průmyslu, stavebnictví, službách a obchodě, jejichž hodnoty jsou sezónně očištěny.

Váhy se používají poměrově shodné jako u souhrnného indikátoru důvěry. Indikátor důvěry ve službách byl do tohoto indikátoru přidán v průběhu roku 2002. (Český statistický úřad 2018a)

2.4.5 Spotřebitelský průzkum a indikátor důvěry spotřebitelů

Jak již název tohoto průzkumu napovídá, jeho cílem je zjistit, jaká jsou očekávání domácností v budoucnu. Dotazují se například na finanční situaci jedince (domácnosti) nebo celého národního hospodářství, na spoření nebo na nakupování předmětů dlouhodobé spotřeby. Jedná se o kvalitativní informace. Informace z těchto průzkumů jsou užitečné pro banky, které díky těmto informacím dokážou predikovat budoucí zájem o úvěry a spořicí produkty. Dalším uživatelem mohou být vlády, kterým informace mohou pomáhat při rozhodování ohledně zvýšení či snížení daní. (Jílek 2001)

Tento indikátor je aritmetickým průměrem procentuálních sald ze čtyř otázek. Konkrétně se jedná o otázky, jakou dotazovaný očekává změnu finanční situace své domácnosti v příštích dvanácti měsících, jaký očekává celkový ekonomický vývoj země v příštích dvanácti měsících, jakou očekává změnu ve velikosti nezaměstnanosti v příštích dvanácti měsících a zda se mu v příštích dvanácti měsících podaří ušetřit nějaké peníze. První tři otázky mají šest možných odpovědí (velmi pozitivní, pozitivní, neutrální, negativní, velmi negativní, nevím), poslední otázka ohledně ušetřených peněz poskytuje jen 5 možných odpovědí, kdy není k dispozici neutrální odpověď. Navíc u otázky ohledně nezaměstnanosti se pro výpočet

váženého průměru používá opačné znaménko, protože „velmi pozitivní“ odpověď je vysoký nárůst nezaměstnanosti a naopak.

Spotřebitelské průzkumy, jejichž data jsou využívána Českým statistickým úřadem, zajišťuje GfK Praha. Dotazník je k dispozici v příloze A. (Český statistický úřad 2018a)

2.4.6 Odvětvové indikátory důvěry

Indikátory důvěry pro jednotlivá odvětví jsou průměrem vážených sald jednotlivých otázek. Data jsou sezónně očištěna a výsledek je zveřejněn v procentech. (Český statistický úřad 2018a)

2.4.6.1 Indikátor důvěry v průmyslu

Indikátor důvěry v průmyslu je průměrem ze tří otázek. Konkrétně jde o otázky, jaká je hodnota poptávky vzhledem k normální situaci, jaká je hodnota zásob vzhledem k normální situaci a jaký je očekávaný vývoj produkce v příštích třech měsících. Všechny tři otázky mají tři možné odpovědi, „pozitivní“, „neutrální“ a „negativní“. U otázky na celkové zásoby se pro výpočet používá opačné znaménko. Je to z důvodu, že vysoký stav zásob se nepovažuje za žádoucí stav. Dotazník je k dispozici v příloze B. (Český statistický úřad 2018a)

2.4.6.2 Indikátor důvěry ve vybraných odvětvích služeb

Indikátor důvěry pro služby se vypočítává jako aritmetický průměr sald ze tří otázek, konkrétně jde o to, jaký byl vývoj v daném podniku v posledních třech měsících, jak se změnila poptávka v posledních třech měsících a jaký očekávají vývoj poptávky v podniku v následujících třech měsících. U všech otázek jsou k dispozici opět tři možné odpovědi, „pozitivní“, „neutrální“ a „negativní“. Dotazník je v příloze C. (DG ECFIN 2017)

2.4.6.3 Indikátor důvěry v obchodě

Indikátor důvěry v obchodě je aritmetickým průměrem sald ze tří otázek. První je otázka na vývoj prodejů v posledních třech měsících. Druhá otázka se ptá na to, jaký je aktuální stav zásob. Třetí otázka pak klasicky sleduje očekávání podniku, kdy se ptá na očekávaný vývoj v prodeji podniku v následujících třech měsících. U všech otázek jsou opět tři možné odpovědi. U otázky na množství zásob se pro výpočet indikátoru používá opačné znaménko. Dotazník je k dispozici v příloze D. (DG ECFIN 2017)

2.4.6.4 Indikátor důvěry ve stavebnictví

Indikátor důvěry ve stavebnictví je opět aritmetickým průměrem ze sald, tentokrát ovšem jen ze dvou otázek, konkrétně jde o ohodnocení aktuální poptávky a druhá je očekávaný vývoj celkové zaměstnanosti ve firmě v následujících třech měsících. Dotazník je k dispozici v příloze E. (DG ECFIN 2017)

2.5 Sezónní očištění dat

Výsledky konjunkturálního průzkumu jsou pravidelně ovlivňovány různými událostmi, které nastávají pravidelně každý rok ve stejnou dobu. Odstranění výkyvů v odpovědích konjunkturálních průzkumů, které jsou způsobeny právě těmito pravidelně se opakujícími událostmi, je cílem sezónního očištění dat.

Jako nejvýraznější příklady těchto událostí si uveďme například Vánoce, které jsou pro velkou část podniků i spotřebitelů pravděpodobně nejzásadnějším obdobím roku, co se týká ekonomické aktivity. Jako další pravidelně nastávající událost, která se opakuje ve stejný čas a má zásadní vliv na výsledky konjunkturálních průzkumů, můžeme uvést například letní prázdniny.

Respondenti všech druhů průzkumů jsou předem upozorněni, aby se pokusili vyhnout při svých odpovědích vlivu těchto sezónních změn, to se však podle dosavadních zkušeností příliš nedaří. Z toho důvodu je možné najít ve výsledcích konjunkturálních průzkumů pravidelně se opakující sezónní tendence v určitých obdobích, kterými jsou výše uvedené Vánoce nebo letní prázdniny.

Evropská komise v současné době používá k očišťování dat metodu Dainties, která pracuje na principu doplnění časových řad a automatického očištění. (DG ECFIN 2017)

Pan inženýr Obst z Českého statistického úřadu potvrdil, že program Dainties, který je používán Evropskou komisí, používá k sezónnímu očištění i Český statistický úřad.

2.6 Informace zveřejňované Českým statistickým úřadem

Český statistický úřad pravidelně dává veřejně na svých webových stránkách k dispozici část z výsledků konjunkturálních průzkumů. Obvykle v posledním týdnu každého měsíce zveřejňují krátký text s popisem aktuálních výsledků konjunkturálních průzkumů, doplní časové řady sald a bazických indexů indikátorů důvěry, doplní časové řady pro jednotlivé otázky, ze kterých se tvoří odvětvové indikátory, dají k dispozici aktuální grafy sezónně

očištěných bazických indikátorů důvěry, ať už souhrnných, tak pro jednotlivá odvětví a dále pak dodají aktualizované grafy sald indikátorů důvěry v jednotlivých odvětvích. K dispozici je také graf a data, srovnávající výsledky českých konjunkturálních průzkumů se zahraničím, konkrétně s celkovými výsledky Evropské unie a dále s výsledky našich sousedů, tedy se Slovenskem, Polskem, Německem a Rakouskem.

Obvykle v první půli následujícího měsíce pak Český statistický úřad až do konce roku 2017 zveřejňoval publikaci s podrobnějšími informacemi a to jak v textové podobě, tak v množství uveřejněných dat a také například grafické znázornění sald u vybraných otázek konjunkturálních průzkumů. Vždy čtvrtletně jsou zveřejněny také grafy a data ohledně toho, jak se ve zpracovatelském průmyslu využívají výrobní kapacity a ohledně bariér růstu produkce v odvětví průmyslu a stavebnictví.

Od začátku roku 2018 však došlo ke změně, kdy Český statistický úřad přestal tuto publikaci s podrobnějšími informacemi vydávat. Podle informací přímo z oddělení konjunkturálních průzkumů statistického úřadu by se mělo jednat o trvalý stav.

Na tomto místě je důležité poznamenat, že ukazatel, který se používá k mezinárodnímu srovnání v rámci Evropské unie, není shodný s bazickým indexem vytvářeným Českým statistickým úřadem. Jak již bylo dříve v textu uvedeno, Český statistický úřad používá pro konstrukci indikátorů důvěry jako základ průměr roku 2005, kterému je přiřazena hodnota 100. Ukazatel používaný ke srovnání států napříč Evropskou unií se nazývá Indikátor ekonomického sentimentu a jeho konstrukce je od indikátoru důvěry používaného Českým statistickým úřadem odlišná.

2.7 Indikátor ekonomického sentimentu (ESI)

K mezinárodnímu srovnání v rámci Evropské unie se používá Indikátor ekonomického sentimentu (ESI). Váhy používané pro jednotlivá odvětví k výpočtu indikátoru jsou shodné s těmi používanými Českým statistickým úřadem, tedy 0,4 pro průmysl, 0,05 pro obchod a stavebnictví, 0,3 pro služby a 0,2 pro spotřebitele.

Další postup při výpočtu se však už liší. Výpočet tohoto indikátor probíhá ve třech krocích.

V prvním kroku se počítá dlouhodobý průměr od ledna 1990. Vždy na konci každého roku jsou přidána data daného roku a daná hodnota je na celý rok „zmrazena“ až do doby, kdy se na konci dalšího roku přidají nová roční data.

Ve druhém kroku se vypočítává vážený průměr. Váha pro jednotlivé otázky se vypočítá jako podíl celkové váhy, která je přidělena danému odvětví ku množství otázek, kterými je tvořen příslušný indikátor. Například službám je přidělena celková váha třicet procent a indikátor důvěry ve službách obsahuje tři otázky, každé otázce bude tedy přidělena váha deset procent.

Poslední krok výpočtu způsobuje, že indikátor má dlouhodobý průměr sto a standardní odchylka je deset. Z toho vyplývá, že hodnoty nad sto udávají nadprůměrnou hodnotu indikátoru a hodnoty pod sto naopak podprůměrnou. Podrobný vzorec pro výpočet tohoto indikátoru je k dispozici v příloze F. (DG ECFIN 2017)

Při výpočtu souhrnného indikátoru pro celou Evropskou unii mají jednotlivé státy z pochopitelných důvodů rozdílné váhy. Váhy jsou určeny podle významnosti tohoto státu na celkovém ekonomickém výkonu Evropské unie. Německo má například váhu 23,28 %, Francie 13,96 %, Česká Republika 1,46 % a Slovensko 0,64 %. Obrázek zobrazující váhy zbylých členů Evropské unie je uveden v příloze G. (Český statistický úřad 2018b)

Pošta ve svém článku mimo jiné vypočítá korelaci pro všechny země EU, vyjma Kypru, Malty a Irska, mezi čtvrtletním vývojem HDP a ESI, jehož měsíční hodnoty jsou přepočteny na čtvrtletní jakožto aritmetický průměr hodnot pro všechny tři měsíce čtvrtletí. Korelace pro hodnoty ESI zpožděné o jedno čtvrtletí jsou u všech zemích nižší, než pro hodnoty ESI bez zpoždění a jen v případě Španělska je korelace při zpoždění dostatečně významná. S přibývajícím zpožděním hodnoty korelace obvykle dále klesají. Z toho usuzuje, že není vhodné ESI používat jako předstihový ukazatel. (Pošta 2012)

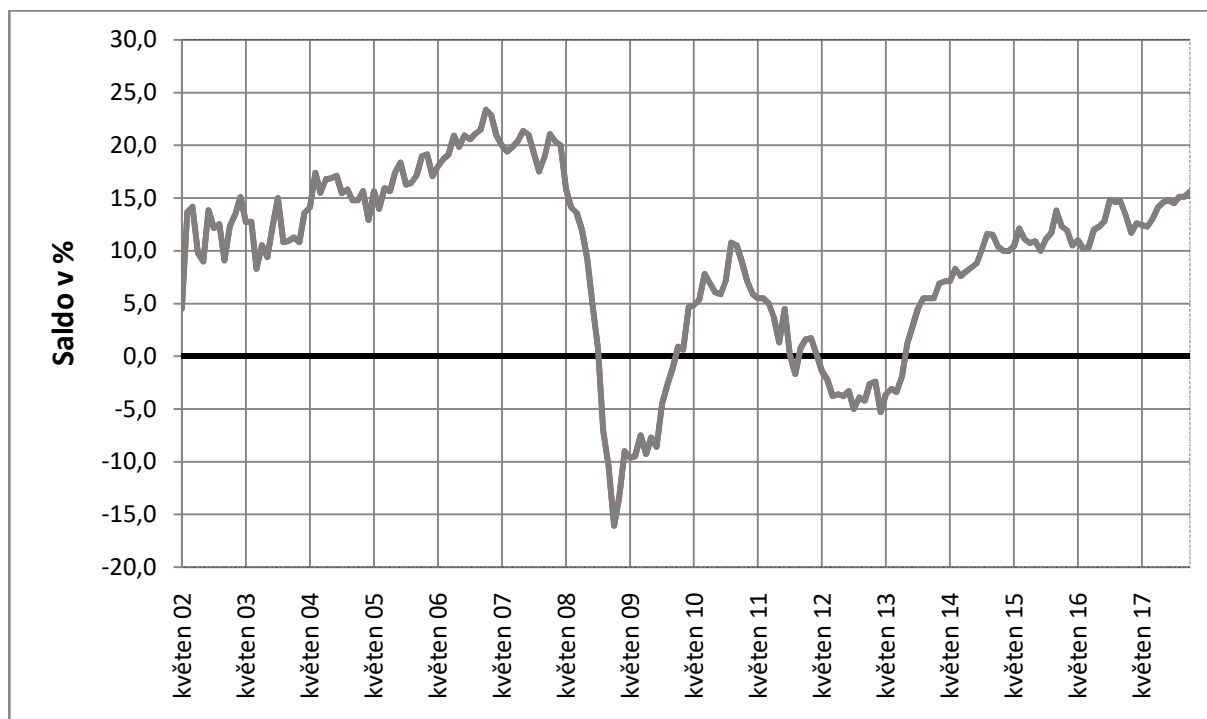
3 Analýza časových řad indikátorů důvěry

V této části budou zobrazeny grafy sald všech indikátorů důvěry. Konkrétně tedy půjde o graf souhrnného indikátoru důvěry, o graf indikátoru podnikatelské důvěry, graf indikátoru důvěry spotřebitelů a o všechny odvětvové indikátory důvěry, tedy o indikátor důvěry v průmyslu, indikátor důvěry ve stavebnictví, indikátor důvěry v obchodě a indikátor důvěry ve vybraných odvětvích služeb. U každého grafu bude uveden krátký text, který se pokusí popsat průběh dané časové řady a zhodnotit aktuální stav vzhledem k minulosti. Tento popis bude v další části následně použit při srovnání se skutečným vývojem hospodářství. Časové řady mají různou délku, podle toho, kdy je začal Český statistický úřad zjišťovat, podrobnosti ohledně této skutečnosti budou uvedeny u každého indikátoru zvlášť.

3.1 Saldo souhrnného indikátoru důvěry

V této části práce bude zobrazen graf salda souhrnného indikátoru důvěry a následně bude průběh této časové řady zanalyzován.

Obr. č. 1: Graf salda souhrnného indikátoru důvěry vyjádřeného v procentech

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Jak už bylo uvedeno výše, souhrnný indikátor důvěry je tvořen jak souhrnným indikátorem důvěry podnikatelů, tak spotřebitelským indikátorem důvěry.

Souhrnný indikátor důvěry Český statistický vytváří už od ledna roku 1998. Konjunkturální průzkumy pro odvětví služeb ale začal Český statistický úřad provádět poprvé až v květnu 2002. Jelikož služby tvoří významnou část celkového indikátoru důvěry, rozhodl jsem se, že i k vykreslení souhrnného indikátoru důvěry použiji data právě až od května 2002. Časová řada je ukončena výsledky průzkumu v únoru 2018.

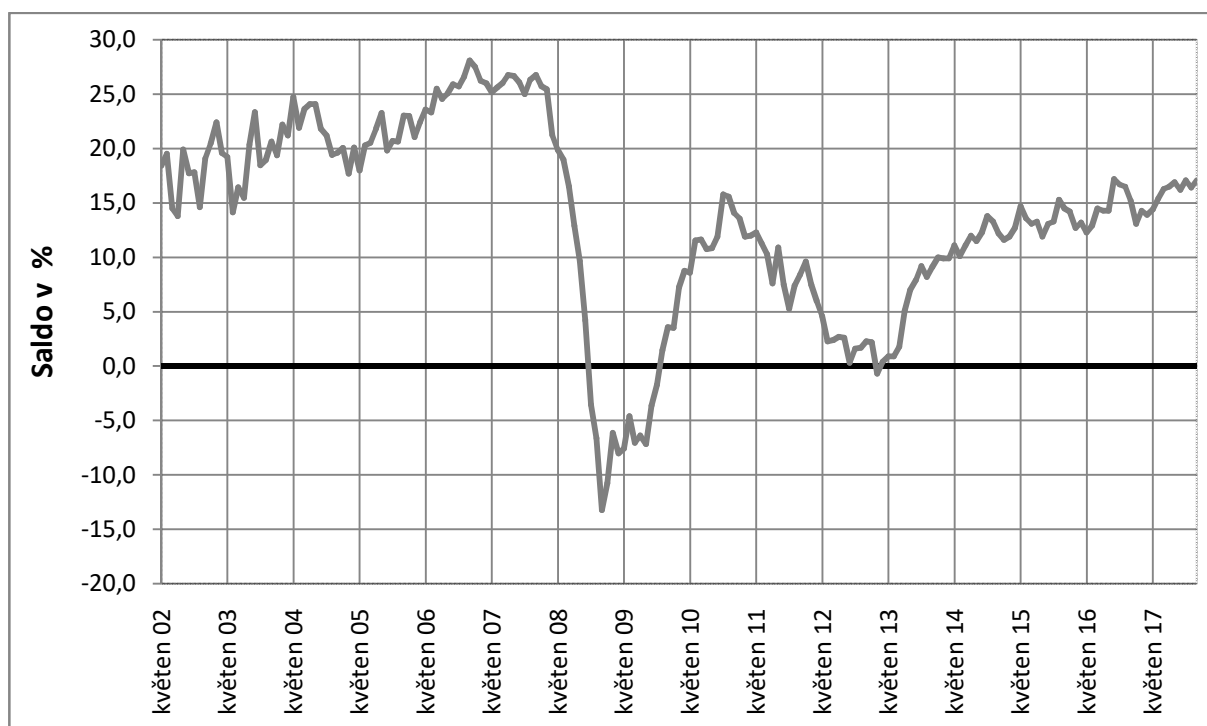
Z grafu salda souhrnného indikátoru důvěry je vidět, že od května 2002 převažují pozitivní salda, tedy pozitivní vnímání ekonomiky. V květnu 2002 je úvodní hodnota 4,5 % a následně po dva roky hodnoty salda oscilují v rozmezí mezi 8 % a 15 %. Zároveň je zřejmé, že po období drobné oscilace přichází mírný růst, jehož vrchol nastává v únoru 2007 s hodnotou 23,4 %. Zlom přichází v dubnu 2008, kdy saldo indikátoru začne prudce padat, v prosinci 2008 se poprvé za sledované období objeví v záporných hodnotách a následně v únoru 2009 dosáhne zatím nejnižší hodnoty na úrovni -16,1 %. Jednalo se o období vypuknuvší celosvětové krize, která výrazným způsobem, přestože ne tak ničujícím, jako v jiných koutech světa, zasáhla i Českou republiku. Od té doby hodnota salda výrazně roste a to až do listopadu 2010, kdy dosáhne hodnoty 10,8 %. Od této chvíle indikátor klesal, v prosinci 2011 se jednorázově ocitl v záporných hodnotách a od května 2012 až do srpna 2013 se saldo indikátoru pohybovalo v jednociferných záporných hodnotách. Jak bude doloženo dále, pokles v této době zaznamenala většina indikátorů důvěry a zároveň došlo i ke zpomalení tempa růstu celého hospodářství. Mezi tímto datem a koncem roku 2014 vyrostl indikátor přibližně na kladných 10 %. Od té doby dochází k pomalému růstu a začátkem roku 2018 se pohybuje okolo hranice 15 %.

Z dat, která jsou zobrazena v grafu, se tedy dá říci, že v současné chvíli jsou hodnoty sald celkového indikátoru důvěry na poměrně vysoké úrovni. Na druhou stranu, k maximálním hodnotám roku 2007 je ještě relativně daleko.

3.2 Saldo souhrnného podnikatelského indikátoru důvěry

V této části bude zobrazen graf salda podnikatelského indikátoru důvěry a následně bude průběh této časové řady zanalyzován.

Obr. č. 2: Graf salda souhrnného podnikatelského indikátoru důvěry vyjádřeného v procentech

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Jak již bylo uvedeno dříve, souhrnný indikátor podnikatelské důvěry je tvořen indikátory důvěry z jednotlivých odvětví, tedy z průmyslu, stavebnictví, obchodu a služeb. Jelikož jeho výsledky tvoří zásadní část souhrnného indikátoru důvěry, je pochopitelné, že jejich průběh je obdobný. Podnikatelský indikátor důvěry začal Český statistický úřad konstruovat v květnu 2002, tedy ve stejnou dobu, jako začal provádět průzkumy v odvětví služeb. Poslední data, která jsou v grafu výše zobrazena, patří únoru 2018.

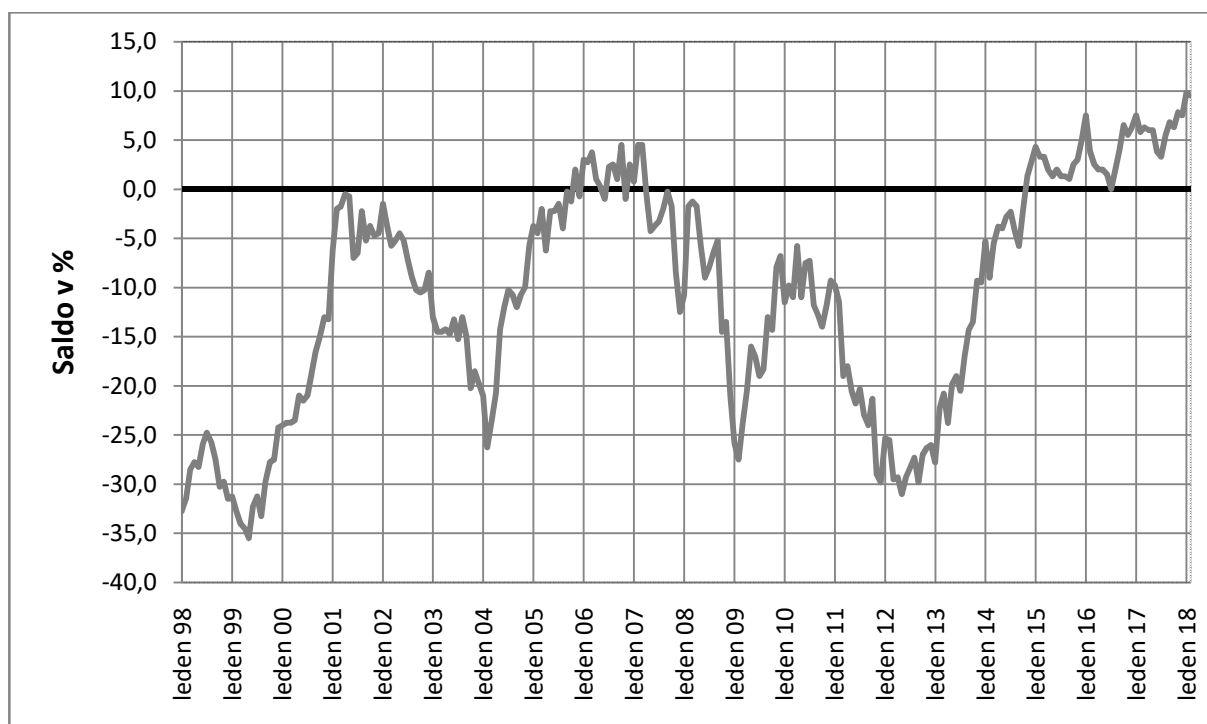
Saldo indikátoru podnikatelské důvěry bylo v květnu 2002 na hodnotě 6,8 %. Poté následoval několikaletý růst, zprvu obsahující poměrně významnou volatilitu, která se ovšem postupem času zmírnila. Vrcholu dosáhl indikátor podnikatelské důvěry, stejně jako výše uvedený souhrnný indikátor důvěry, v únoru 2007. Hodnota salda tento měsíc byla 28,1 %. Přibližně od druhého čtvrtletí 2008 dochází k razantnímu propadu až do záporných hodnot. Minimální hodnotu dosáhne indikátor v únoru 2009 s hodnotou -13,2 %. Stalo se tak tedy opět ve stejné době, jako u souhrnného indikátoru důvěry. Následoval příkrý růst s vrcholem v prosinci

2010 na hodnotě 15,8 % procenta a následný pokles. Saldo souhrnného indikátoru podnikatelské důvěry se přiblížilo k nulové hodnotě, kterou několikrát atakovalo, záporných hodnot ale indikátor dosáhl už jen jednou a to v dubnu 2013, kdy měl hodnotu -0,7 %. Přibližně od poloviny roku 2013 pak následuje růst, v prvních několika měsících rychlý, následně pak už jen pozvolný. Aktuálně se hodnoty salda pohybují okolo 17 % a obdobně jako u souhrnného indikátoru důvěry jde o hodnoty poměrně vysoké, ale oproti období před hospodářskou krizí ještě nijak extrémní.

3.3 Saldo indikátor důvěry spotřebitelů

V této části bude zobrazen graf salda indikátoru důvěry spotřebitelů a následně bude průběh této časové řady zanalyzován.

Obr. č. 3: Graf salda indikátoru důvěry spotřebitelů vyjádřeného v procentech

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Indikátor důvěry spotřebitelů zveřejňuje Český statistický úřad od ledna 1998 a tímto datem také začíná výše vykreslený graf. Poslední data jsou opět z února 2018, tento graf tedy vykresluje více než dvacet let sald indikátoru zjišťujících náladu mezi českými spotřebiteli.

Na první pohled je vidět značný rozdíl od předchozích dvou zobrazených grafů. Zásadním rozdílem je, že saldo indikátoru důvěry spotřebitelů se po většinu z dvacetiletého období pohybuje v záporných hodnotách a odráží tedy spíše pesimistické vnímání stavu a vývoje

ekonomiky spotřebiteli, což je ve značném kontrastu se saldy souhrnného indikátoru i souhrnného podnikatelského indikátoru, které byly naopak po většinu času v kladných hodnotách.

Saldo indikátoru spotřebitelské důvěry startuje v roce 1998 na hodnotě -32,8 % a následně drobně roste, aby pak došlo k obratu a v květnu 1999 bylo dosaženo historického minima na hodnotě -35,5 %. Po tomto okamžiku následoval prudký růst hodnoty salda indikátoru až téměř k hodnotě 0, když v dubnu 2001 byla hodnota -0,5 %. Následně se přes rok hodnoty salda pohybovaly po většinu času v rozmezí mezi nulou a -5 % jen s občasným drobným výkyvem pod tuto hodnotu. Přibližně v polovině roku 2002 se ovšem výsledky salda spotřebitelského indikátoru opět začaly prudce propadat, až v únoru 2004 dosáhly hodnoty -26,3 %. Poté následoval ostrý růst a v listopadu 2005 je výsledkem salda indikátoru spotřebitelské důvěry historicky poprvé kladná hodnota. V mírně kladných hodnotách se indikátor nachází po většinu času až do března 2007. Poté dochází k výraznému poklesu a lokálního minima dosáhne graf v únoru 2009 na hodnotě -27,5 %. Následuje přes rok trvající oživení, jehož maximum je hodnota -5,8 %, aby poté překvapivě následoval pokles ještě hlubší než v roce 2009 a hodnota salda se od listopadu 2011 po dobu patnácti měsíců pohybovala pod úrovní -25 %. Minimální hodnota byla -31 % v květnu 2012. Od února 2013 přetrvává rostoucí tendence, ačkoliv je po prvotním výrazném růstu posledních několik let spíše mírná. Od listopadu 2014 se pak saldo indikátoru spotřebitelské důvěry nedostalo do záporných hodnot. Jedná se o jednoznačně nejdelší období za celou dvacetiletou historii toho indikátoru. Hodnoty indikátoru jsou na počátku roku 2018 nejvyšší v jeho historii, kdy se drží těsně pod 10 %, konkrétně 9,8 % v lednu a 9,5 % v únoru 2018.

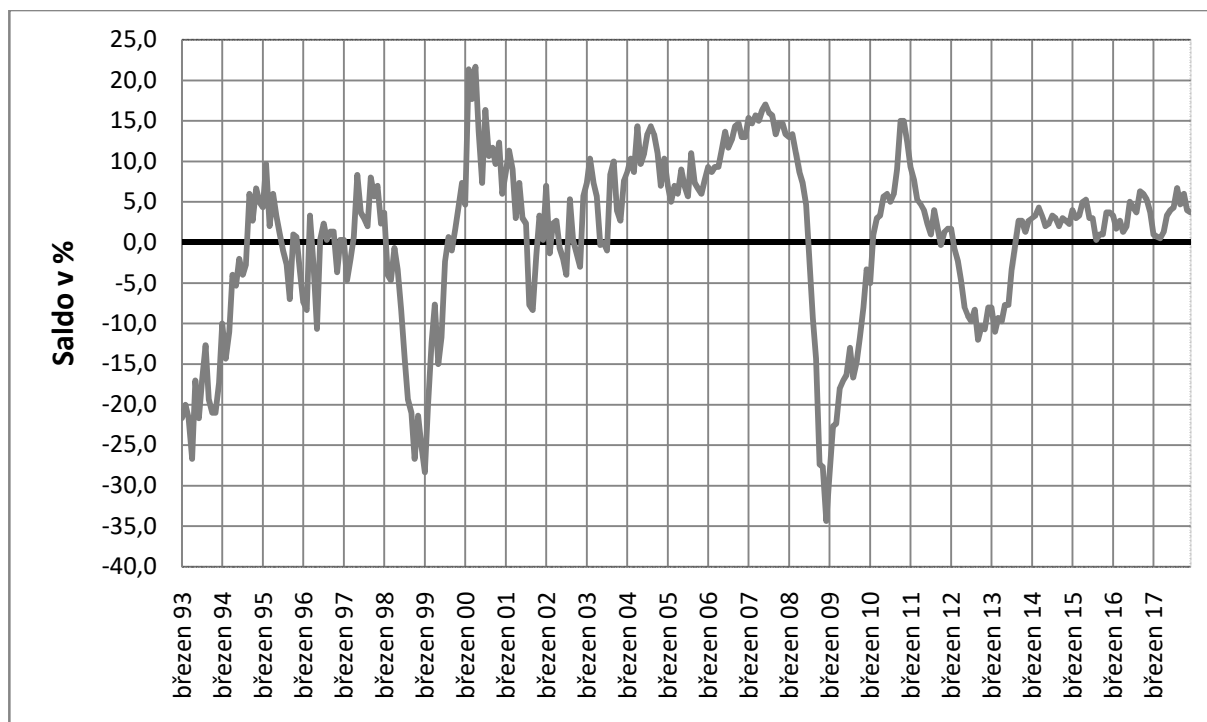
Zajímavé je, že ve spotřebitelském indikátoru byla dvakrát dosažena nižší hodnota, než bylo lokální minimum v roce 2009 v době hospodářské krize a navíc ještě roku 2004 dosáhl hodnoty obdobné.

Z provedené analýzy je zřejmé, že propad salda souhrnného indikátoru důvěry do záporných hodnot v letech 2012 a 2013 byl způsoben především pesimismem mezi spotřebiteli.

3.4 Saldo indikátoru důvěry v průmyslu

V této části bude zobrazen graf salda indikátoru důvěry v průmyslu a následně bude průběh této časové řady zanalyzován.

Obr. č. 4: Graf salda indikátoru důvěry v průmyslu vyjádřeného v procentech

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Indikátor důvěry v průmysl má největší váhu při sestavování jak souhrnného indikátoru důvěry, tak podnikatelského indikátoru důvěry.

Indikátor důvěry v průmyslu Český statistický úřad zveřejňuje od března 1993 a hodnota z tohoto data byla také použita jako začátek výše vykresleného grafu. Poslední data použitá pro tento graf jsou opět z února 2018.

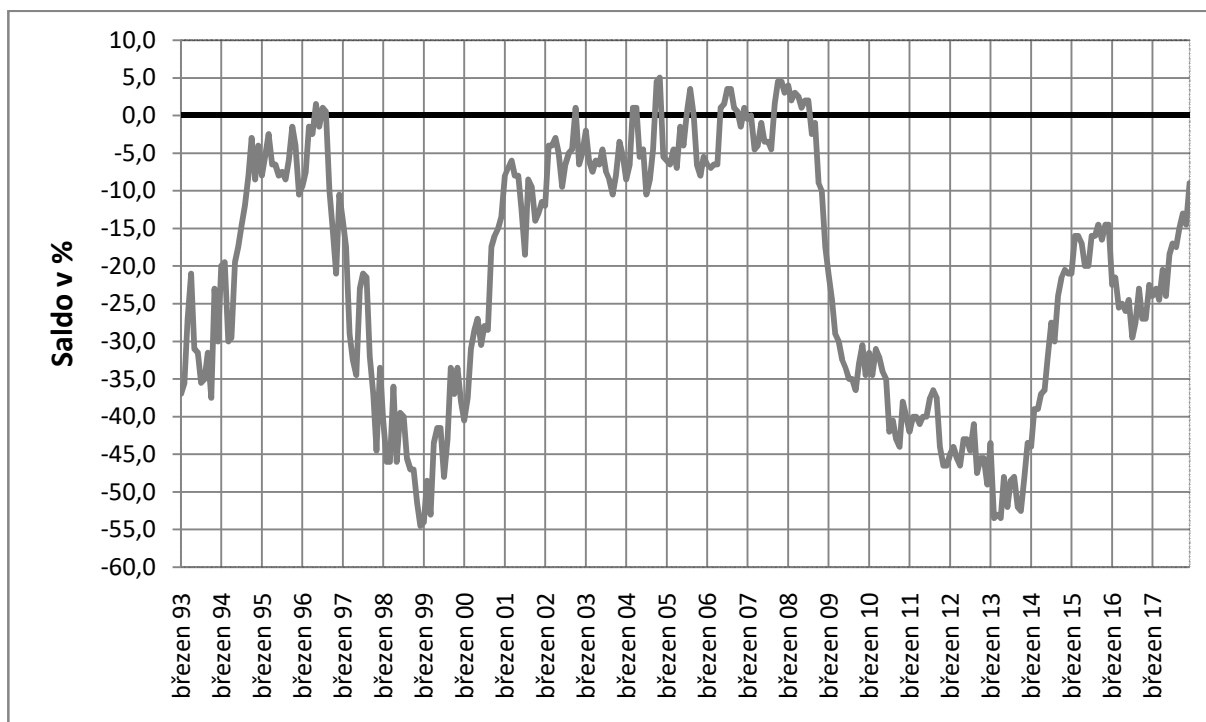
Saldo indikátoru důvěry v průmyslu startuje v roce 1993 na hodnotách okolo -20 %. Následoval růst eskalující v dubnu 1995 na hodnotě 9,7 %. Vystřídaný byl mírným poklesem a následně se saldo až do srpna 1998 pohybovalo přibližně v rozmezí mezi 10 % a -10 %. Po tomto období relativního klidu, kdy se hodnoty obvykle pohybovaly nedaleko nuly, přišel strmý pád, který se zastavil v březnu 1999 na -28,3 %. Pokles následně vystřídal prudký růst a v červnu 2000 bylo dosaženo historické maximum, kde saldo indikátoru důvěry v průmyslu činilo 21,7 %. Po tomto maximu následovala korekce do mírně záporných hodnot. Po dosažení dna korekce se uchytil více než pětiletý mírně rostoucí trend, jehož vrchol v srpnu

2007 byl 17 %. V roce 2008 nastal výrazný propad, jenž je jakožto důsledek hospodářské krize sledovatelný na grafech všech vykreslených indikátorů. V tomto případě se zastavil na hodnotě -34,3 % v únoru 2009. Po tomto výrazném propadu došlo k viditelnému zlepšení nálady v průmyslových podnicích. V prosinci 2010 a lednu 2011 byly hodnoty indikátoru důvěry na hodnotě 15 %, tedy téměř shodné, jako na vrcholu v roce 2007. Došlo však opět k zhoršení, kdy se saldo pohybovalo od července 2012 do srpna 2013 okolo hodnoty -10 %. V listopadu 2013 se saldo indikátoru důvěry v průmyslu opět překlátilo do kladných hodnot a od té doby až do současnosti se po většinu času pohybuje v rozmezí mezi nulou a 5 % a míří tedy víceméně do strany.

3.5 Saldo indikátor důvěry ve stavebnictví

V této části bude zobrazen graf salda indikátoru důvěry ve stavebnictví a následně bude průběh této časové řady zanalyzován.

Obr. č. 5: Graf salda indikátoru důvěry ve stavebnictví vyjádřeného v procentech

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Konjunkturální průzkum v oboru stavebnictví, ze kterých následně Český statistický úřad vytváří indikátor důvěry ve stavebnictví, se provádí od března 1993. Toto datum je také počátkem grafu výše, poslední data jsou pak opět z února 2018.

Z grafu je na první pohled zřejmé, že saldo indikátoru důvěry je téměř po celou pětadvacetiletou historii záporné, až na několik krátkých výjimek, kdy se saldo indikátoru důvěry lehce překlopilo do kladných hodnot.

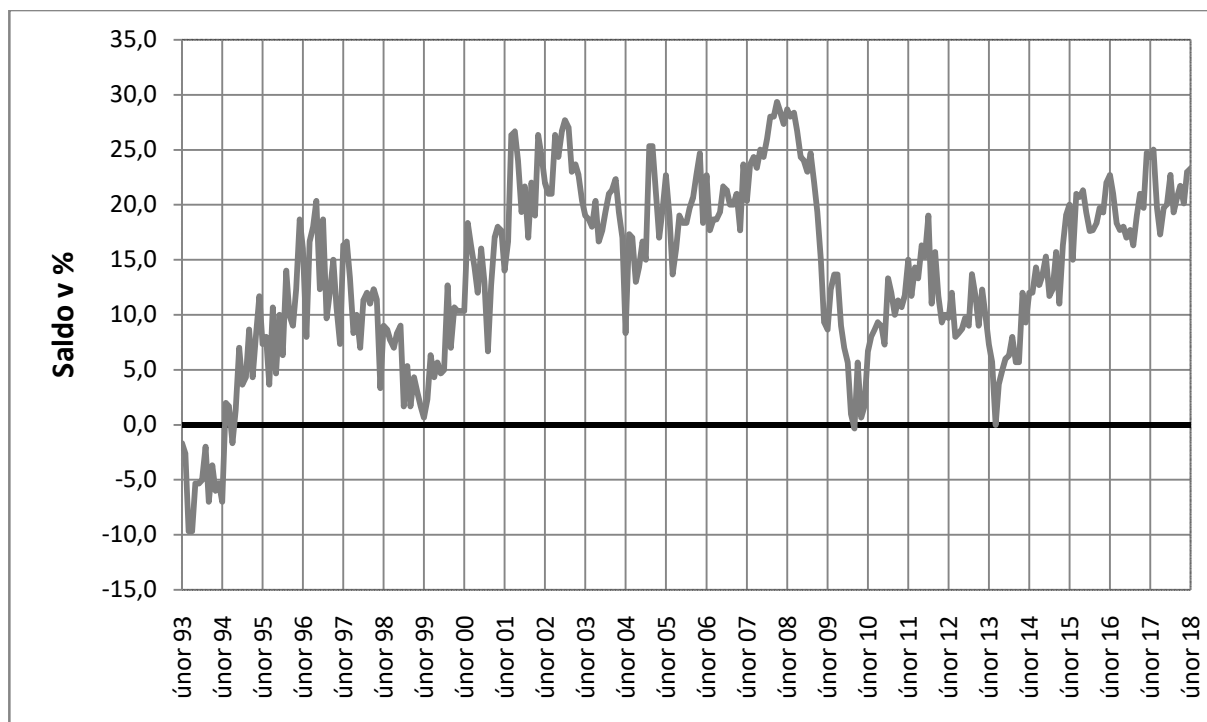
Hodnota po prvním průzkumu v březnu 1993 byla -37 %. Po krátkém období růstu salda se situace obrátila a v prosinci 1993 se hodnota salda ocitla na -37,5 %. Od té doby však nastoupil rostoucí trend, jehož vrcholem byla první historicky kladná hodnota na úrovni 1,5 % v červenci 1996. Další dvě mírně kladné hodnoty byly dosaženy v září a říjnu téhož roku. Poté došlo k rapidnímu propadu, graf dosáhl dna v únoru 1999 na hodnotě -54,5 %. Jedná se zároveň i o absolutní minimum, kterého kdy saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví dosáhlo. Po odrazu ode dna zamířilo saldo opět nahoru a od dubna 2002 se saldo několik let, až na drobné výjimky, pohybovalo v rozmezí -10 % a 5 %. Nejvyšší dosaženou hodnotou je právě 5 % v lednu 2005. V tomto intervalu se hodnoty pohybovaly až do ledna 2008. Jednalo se o historicky nejoptimističtější období z pohledu stavebních podniků za celou pětadvacetiletou historii. Následoval prudký pokles, aby v listopadu 2009 hodnota salda byla -36,5 %. Prudký pokles byl vystřídán poklesem mírným. Nejnižší hodnoty -53,5 % bylo dosaženo v dubnu 2013 a znovu pak v červnu téhož roku. Je tedy zřejmé, že pesimismus ve stavebnictví trval podstatně déle než v jiných odvětvích ekonomiky. Od té chvíle panuje ve vývoji rostoucí trend, s několika měsíčním výkyvem v průběhu roku 2016 a na začátku roku 2017. Přesto má saldo stále záporné hodnoty. Hodnota v únoru 2018, jež je jako poslední zobrazena na tomto grafu, byla -9 %.

Saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví se jako jediné během své existence dostalo do tak extrémních míst, jako jsou hodnoty pod -50 % a to dokonce několikrát. Druhou zvláštností této časové řady je skutečnost, že po prudkém propadu v roce 2008 nenastal krátký růst a opětovný pokles, jak to můžeme pozorovat u většiny ostatních indikátorů důvěry, ale pouze se zpomalila rychlost poklesu a klesající trend pokračoval až do roku 2013.

3.6 Saldo indikátoru důvěry v obchodě

V této části bude zobrazen graf salda indikátoru důvěry v obchodě a následně bude průběh této časové řady zanalyzován.

Obr. č. 6: Graf salda indikátoru důvěry v obchodě vyjádřeného v procentech

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Časová řada indikátoru důvěry v obchodě je nejdelší ze všech publikovaných, kdy první hodnota je zveřejněna už k únoru 1993. Jelikož poslední hodnota použitá v grafu výše je z února 2018, znázorňuje průběh salda o délce přesně 25 let.

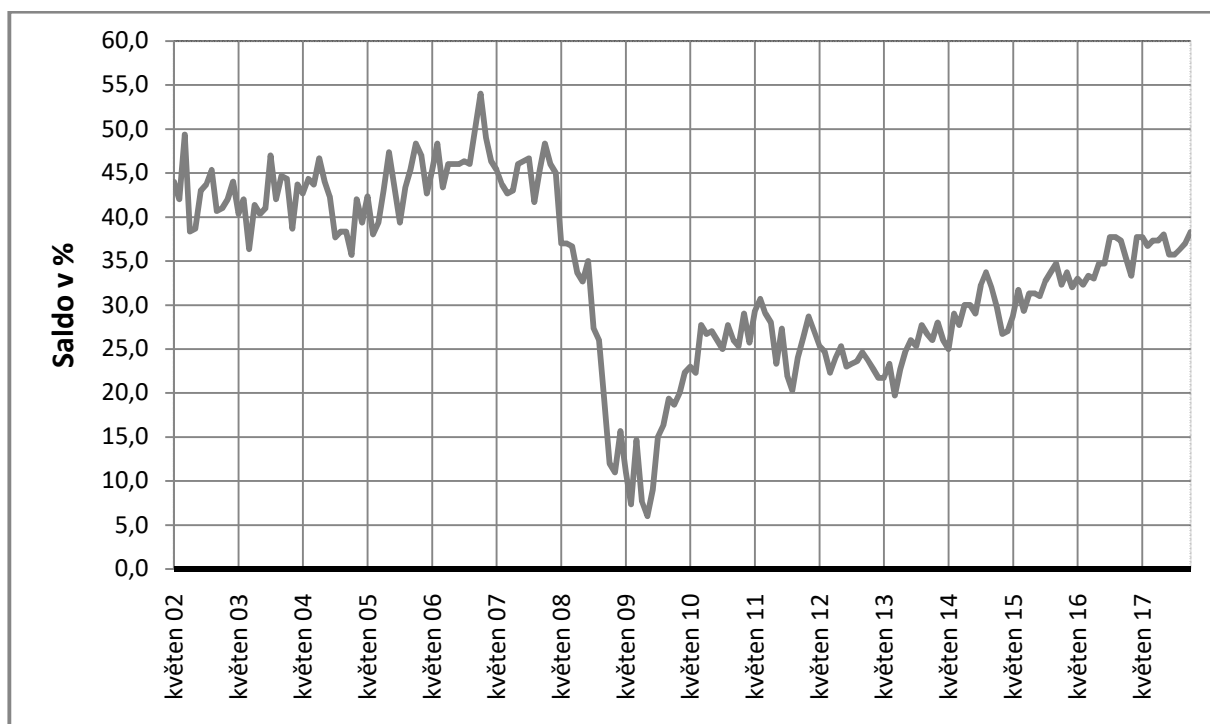
Při pohledu na graf je zřejmé, že na rozdíl od předešlého grafu, který zobrazoval saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví, je saldo indikátoru důvěry v obchodě po celých pětadvacet let téměř neustále kladné. Prvotním saldem indikátoru důvěry v obchodě je v únoru 1993 hodnota -1,7 %. V dubnu a květnu roku 1993 dosáhlo saldo hodnoty -9,7 %, což je zároveň historickým minimem tohoto salda. Od toho dna se saldo odrazilo a nastoupil rostoucí trend vrcholící v červnu 1996 na hodnotě 20,3 %. Růst vystřídal pokles s lokálním minimem na úrovni 0,7 % v únoru 1999. Pokles byl nahrazen výrazným růstem a v srpnu 2002 hodnota salda vystoupala až na 27,7 %. Následovalo období střídajících se drobných poklesů a nárůstů. Listopadu 2007 dosáhlo saldo indikátoru důvěry v obchodě své dosud historicky nejvyšší hodnoty 29,3 %. Po dosažení maxima nastal ostrý propad, kdy v říjnu 2009 se saldo

poprvé od května 1994 dostalo do záporných hodnot, konkrétně šlo o -0,3 %. Po nárůstu zastavenému pod hranicí 20 % saldo opět pokleslo a v dubnu 2013 se zastavilo přesně na hodnotě 0. Od této chvíle nastoupil rostoucí trend, který trvá až do února 2018, kdy hodnota byla 23,3 %.

3.7 Saldo indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb

V této části bude zobrazen graf salda indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb a následně bude průběh této časové řady zanalyzován.

Obr. č. 7: Graf salda indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb vyjádřeného v procentech

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Konjunkturální průzkumy zaměřené na data, ze kterých se konstruuje indikátor důvěry ve vybraných odvětvích služeb, byly posledními, které začal Český statistický úřad vytvářet. První průzkum v tomto odvětví proběhl v květnu 2002, což je tím pádem také počátek výše zobrazeného grafu. Posledním měsícem, který je v grafu použit, je pak opět únor 2018.

Už při prvním letném pohledu na graf je jasné, že saldo indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb se od všech předešlých grafů v něčem odlišuje. Jako jediné ze všech uvedených sald se právě toto nikdy nedostalo do záporných hodnot.

První naměřená hodnota salda tohoto indikátoru byla v květnu 2002 44 %. Následujících šest let se pak saldo pohybovalo v rozmezí mezi 35 % a 50 %. Jedinou výjimkou byl únor 2007, kdy saldo dosáhlo svého dosud nepřekonaného maxima 54 %. Koncem roku 2008 a v průběhu roku 2009 nastal výrazný propad, jehož nejnižší hodnotou je 7,3 % v červnu 2009. Od té chvíle probíhá až do současnosti konstantní pozvolný růst, kromě přibližně dvouletého období od května 2011, kdy došlo k mírnému propadu. V únoru 2018 byla hodnota v grafu 38,3 %.

Z grafu i výše uvedeného popisu je jasné, že právě indikátor důvěry ve vybraných odvětvích služeb je tím, který dosahuje nejvyšších kladných hodnot. Dalo by se tedy říci, že právě firmy podnikající ve službách mají konstantně nejpozitivnější pohled na současný stav i budoucí vývoj ve svém odvětví.

3.8 Shrnutí

Z výše uvedeného textu je zřejmé, že průběh indikátorů pro jednotlivá odvětví je velmi variabilní.

Saldo indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb je po celou dobu své existence v kladných hodnotách a vzhledem ke značné váze, která je mu přiřazena, má na souhrnný indikátor důvěry značně pozitivní vliv.

Saldo indikátoru důvěry spotřebitelů se naopak po většinu času nacházelo v záporných hodnotách a díky své výrazné váze mělo na souhrnný indikátor důvěry výrazně negativní vliv.

Saldo indikátorů důvěry v obchodě a ve stavebnictví zaznamenávají velmi rozdílný průběh, kdy saldo pro obchod se po většinu času nachází v kladných hodnotách a pro stavebnictví naopak v záporných. Vzhledem k malé váze, která je těmto indikátorům přidělena, není vliv na souhrnný indikátor příliš výrazný. To je viditelné například na situaci v průběhu let 2009 a 2010, kdy saldo souhrnného indikátoru důvěry rostlo, kdežto saldo pro indikátor důvěry ve stavebnictví dále klesalo.

Saldo indikátoru důvěry v průmyslu tvoří největší část souhrnného indikátoru důvěry. Z toho důvodu obvykle hodnoty těchto indikátorů rostou a klesají ve stejném období. Výjimka je možno pozorovat v posledních několika letech, kdy souhrnný indikátor důvěry roste, kdežto saldo indikátoru důvěry v průmyslu obdobný růst nezaznamenává.

4 Srovnání časových řad sald indikátorů důvěry s vývojem HDP

Tato část práce bude zaměřena na srovnání grafů časových řad sald indikátorů, které byly blíže popsány výše, s reálným vývojem ekonomiky. Jakožto ukazatel vývoje ekonomiky byl zvolen hrubý domácí produkt. HDP bylo zvoleno z důvodu, že popisuje vývoj celkového stavu hospodářství a zároveň jsou právě hodnoty HDP nejčastěji používány k popisu ekonomiky.

Salda indikátorů důvěry budou srovnávána s meziroční reálnou změnou hrubého domácího produktu v jednotlivých čtvrtletích každého roku. Z toho důvodu je zřejmé, že změny uvedené v grafu budou vždy ve formě procent. Časové řady HDP jsou sezónně očištěny. Tyto data zveřejňuje pravidelně Český statistický úřad na svých webových stránkách.

Časová řada zveřejňovaná Českým statistickým úřadem začíná prvním čtvrtletím 1997. Pro ty indikátory důvěry, jež se zveřejňují po delší dobu, bude níže uvedené grafy začínat právě na počátku roku 1997. Poslední data, která jsou uveřejněna v době vytváření této práce, jsou k čtvrtému čtvrtletí 2017.

Cílem srovnání těchto dvou časových řad je zjistit, zda indikátory důvěry, které jsou konstruovány z dat konjunkturálních průzkumů, mají nějakou schopnost predikovat vývoj hrubého domácího produktu. Srovnávána budou salda všech indikátorů důvěry, jejichž časové řady už byly popsány v textu výše.

Nepříjemností při vykreslování těchto dvou časových řad je skutečnost, že konjunkturální průzkumy probíhají s měsíční periodou, kdežto časové řady HDP jsou zveřejňovány čtvrtletně.

Jelikož je cílem tohoto srovnání zjistit, zda dokážou indikátory důvěry predikovat vývoj HDP, byla rozdílnost period mezi meziročním vývojem HDP a indikátorů důvěry vyřešena tak, že budou data HDP pro jednotlivá čtvrtletí přiřazena ke všem měsícům daného čtvrtletí. Například pokud je růst HDP prvního čtvrtletí oproti prvnímu čtvrtletí minulého roku 5%, tak v grafu bude těchto 5 % uvedeno u ledna, února i března.

Značná prodleva pak nastává mezi koncem čtvrtletí a uveřejněním daných výsledků meziroční změny HDP. Přibližně měsíc a půl po skončení čtvrtletí je zveřejněn předběžný odhad, po dvou měsících jsou pak zveřejněny zpřesněné výsledky. Český statistický úřad může ale

i nadále své odhady HDP zpřesňovat. Kupříkladu 03.04.2018 zveřejnil zpřesňující informace k odhadu tempa růst HDP ve čtvrtém čtvrtletí 2017, kdy hodnotu upravil z původních 5,2 % na 5,5 %.

Níže vytvořené grafy mají dvě svislé osy, kdy vlevo je zobrazeno saldo jednotlivých indikátorů důvěry a vpravo procenta patřící k HDP. Časová řada salda je zobrazena šedou barvou, HDP červenou. U srovnání hodnoty HDP se saldy některých indikátorů důvěry jsou některé vertikální osy vůči sobě posunuty, což znamená, že hodnota 0 u jedné osy neodpovídá hodnotě 0 u osy druhé. Je to tak z toho důvodu, že cílem tohoto srovnání je především porovnání jednotlivých vrcholů a průběhu časových řad, k čemuž je vhodnější situace, kdy se obě časové řady co nejvíce překrývají.

Pro každé srovnání bude také vypočten Pearsonův korelační koeficient. Pearsonův korelační koeficient je nejčastěji používanou metodou, která se používá k výpočtu síly korelace mezi dvěma hodnotami proměnných, které jsou založeny na kvantitativní bázi.

Pearsonův korelační koeficient se vypočítá jakožto podíl, kdy v čitateli je kovariance daných veličin a ve jmenovateli pak součin směrodatných odchylek těchto veličin.

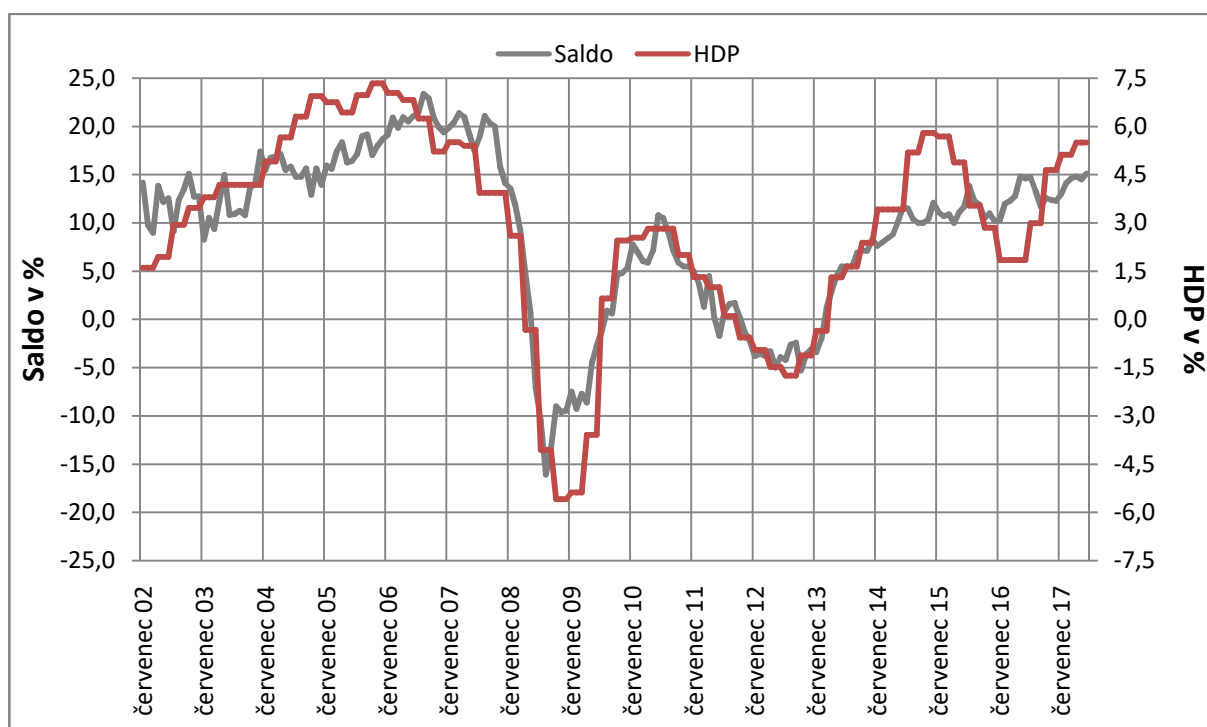
Pearsonův korelační koeficient může nabývat hodnot mezi -1 a 1. Čím blíže je hodnota koeficientu těmto dvěma hodnotám, tím silnější závislost mezi hodnotami panuje. V případě hodnoty 1 se jedná o přímou funkční lineární závislost, v případě -1 o nepřímou funkční lineární závislost. Pokud vyjde Pearsonův korelační koeficient 0, jsou hodnoty lineárně nezávislé. (Hebák 2015)

Koeficient je vypočítán pomocí funkce PEARSON v aplikaci Excel 2007 a pro potřeby textu vždy zaokrouhlen na dvě desetinná místa.

4.1 Souhrnný indikátor důvěry a meziroční tempo růstu HDP

V této části bude zobrazen graf salda souhrnného indikátoru důvěry a meziročního tempa růstu HDP a následně bude jejich průběh zanalyzován.

Obr. č. 8: Graf salda souhrnného indikátoru důvěry a meziročního tempa růst HDP v procentech

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Prvním srovnání se zaměří na saldo celkového indikátoru důvěry a meziroční změny HDP v jednotlivých čtvrtletích.

Graf má svůj počátek v červenci 2002, poslední hodnotou salda je prosinec 2017 a u HDP pak čtvrté čtvrtletí 2017.

Na grafu je vidět, že obě časové řady odstartovaly v kladných hodnotách. U HDP měl od počátku trend vzestupnou tendenci, u salda nejprve nastalo několik měsíců kolísání a poté také došlo k růstu. Nejvyššího meziročního růstu HDP dosáhlo ve druhém čtvrtletí roku 2006 a následně došlo k jeho zpomalení. Na druhou stranu, ještě po celý rok 2007 byl meziroční růst v každém čtvrtletí více než 5 %, což je opravdu vysoké tempo růstu. Saldo indikátoru důvěry dosáhlo svého vrcholu v únoru 2007 na úrovni 23,4 %. Po tomto datu došlo k mírnému poklesu, ale až do dubna 2008 se hodnoty pravidelně pohybovaly okolo 20 %.

V průběhu roku 2008 meziroční růst HDP dále zpomaloval a v posledním čtvrtletí se poprvé podíval do záporných hodnot, konkrétně na úroveň -0,3 %. Saldo indikátoru důvěry od dubna 2008 výrazně klesalo a v prosinci 2008 se poprvé ocitlo v záporu na hodnotě -7 %. Pokles obou dvou ukazatelů dále pokračoval. Saldo dosáhlo minimální hodnoty -16,1 % v únoru 2009 a následně začalo růst. Meziroční změna HDP dosáhla nejnižší hodnoty až ve druhém čtvrtletí roku 2009, tedy se zpožděním oproti saldu. Následoval růst obou hodnot, meziroční změna HDP se do kladných hodnot poprvé překloupila v prvním čtvrtletí roku 2010, saldo pak v únoru téhož roku. Lokálně nejvyšší růst HDP trval mezi čtvrtým čtvrtletím 2010 a prvním čtvrtletím 2011. Saldo mělo lokálně nejvyšší hodnotu v prosinci 2010 a jen o trochu nižší další měsíc. Poté přišel propad salda, které od druhého čtvrtletí 2011 následoval i pokles meziročního růstu HDP. Saldo se jednorázově dostalo do záporu v prosinci 2011 a pravidelně se vyskytovalo v minusových hodnotách od května 2012, HDP se propadlo do minusových hodnot v druhém čtvrtletí 2012. Nejvýrazněji v záporných hodnotách bylo HDP v prvním čtvrtletí 2013, kdežto saldo dosáhlo lokálního minima až v dubnu 2013, nutno však poznamenat, že podobného výsledku dosáhlo už v listopadu 2012. Poprvé se saldo dostalo opět do kladných hodnot v září 2013, meziroční změna HDP byl opět kladná v poslední čtvrtletí 2013. Následoval růst obou ukazatelů. Nejvyšší meziroční nárůst HDP zaznamenalo v druhém čtvrtletí 2015 na hodnotě 5,8 %, následovalo zpomalení růstu, kdy nejnižší tempo růstu probíhalo mezi třetím a čtvrtým čtvrtletím roku 2016 na hodnotách 1,8 %. Poté růst HDP opět začal zrychlovat a v posledním čtvrtletí 2017 vykazalo 5,5% růst. Saldo se v tomto období pohybovalo v rozmezí mezi 10 % a 15 % (jedinou výjimkou byl prosinec 2017 s hodnotou 15,1 %), jednalo se tedy o období s opravdu minimálními výkyvy.

Ve srovnání se zaměříme především na 4 situace, vrchol obou hodnot v průběhu roku 2006, následný drastický propad v důsledku krize, krátké zotavení a opětovný propad v průběhu let 2012 a 2013. Průběh obou časových řad byl již popsán výše, nyní bude uvedeno jen krátké shrnutí. Nejvyšší růst hodnoty HDP nastal ve druhém čtvrtletí 2006, kdežto u salda až v únoru 2007. Nutno však poznamenat, že i v tu dobu se meziroční tempo růstu HDP pohybovalo na velmi vysokých hodnotách a také v době druhého čtvrtletí 2006 bylo saldo celkového indikátoru důvěry ve výrazně kladných hodnotách. Vrchol změny HDP tedy nastal s několika měsíčním předstihem před saldem. Následný pokles měl v obou případech obdobný průběh, kdy HDP se poprvé dostalo do záporných hodnot ve čtvrtém čtvrtletí 2008. Saldo se do minusových hodnot poprvé překloupilo v prosinci téhož roku a to rovnou velmi výrazně, což předznamenalo další propad HDP. Nejnižší hodnoty dosáhlo saldo v únoru 2009, kdežto

meziroční změna HDP až ve druhém čtvrtletí 2009. V tomto případě se tedy dostaly indikátory do záporných hodnot ve stejném období, saldo však dosáhlo svého dna s předstihem před HDP. Při následném oživení dosáhl meziroční růst HDP nejvyšší hodnoty v posledním čtvrtletí roku 2010 a prvním roku 2011, saldo pak nejvyšších hodnot dosáhlo v prosinci 2010 a lednu 2011. Vrcholy se tedy dostavily ve stejném období. Při poklesu, který následoval, dosáhla změna HDP nejnižší hodnoty v prvním čtvrtletí 2013, saldo prvního dne v listopadu 2012 a následně v dubnu 2013 ještě tuto hodnotu o 0,3 % překonalo. V případě tohoto poklesu se mělo saldo dvě téměř srovnatelná minima, kdy jedno nastalo s předstihem před dnem HDP a druhé až po tomto dnu. Na volatilitu v HDP mezi lety 2014 a 2017 saldo reagovalo jen minimálně.

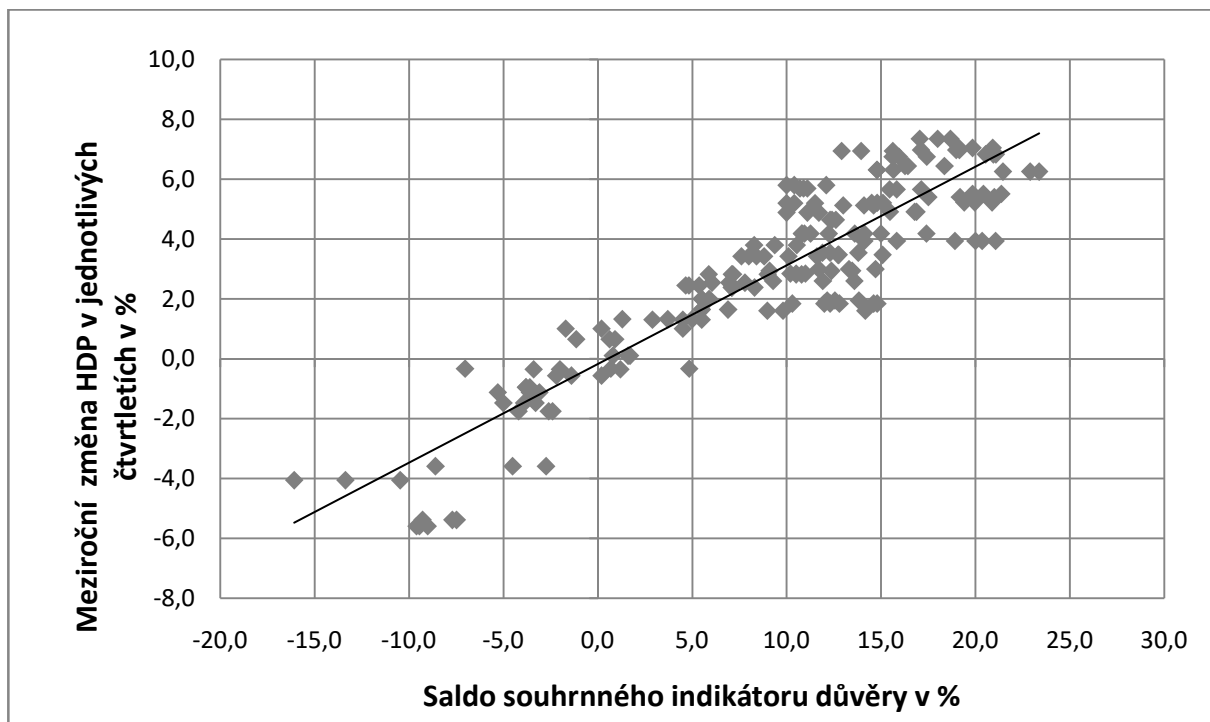
Z výše uvedených skutečností je jasné, že na predikční schopnosti salda celkového indikátoru důvěry se nedá spoléhat. Na druhou stranu, jelikož ve většině případů je průběh jak tohoto salda, tak vývoje meziroční změny HDP obdobný, čtvrtletní výsledky HDP jsou obvykle k dispozici se značným časovým zpožděním, kdežto salda jsou k dispozici pravidelně v druhé polovině měsíce, zdá se být možné použití salda k přibližnému popsání aktuální situace ve vývoji HDP ještě před tím, než jsou získány oficiální výsledky.

O tom svědčí také velmi vysoký Pearsonův korelační koeficient, který je přibližně 0,91.

Pro ještě lepší dokreslení toho, jak jsou hodnoty salda indikátoru důvěry a meziroční změny HDP na sobě závislé je níže přiložen bodový graf. Vychází ze stejných hodnot, ze kterých jsou konstruovány jak časové řady, tak vypočten Pearsonův korelační koeficient.

Na horizontální ose jsou hodnoty salda souhrnného indikátoru důvěry v procentech a na vertikální ose pak hodnoty meziroční změna HDP v procentech. Body jsou proloženy lineární spojnici trendu. Je zřejmé, že s rostoucí saldem souhrnného indikátoru důvěry roste také procentuální meziroční změna HDP.

Obr. č. 9: Bodový graf závislosti meziročního tempa růst HDP na velikosti salda souhrnného indikátoru důvěry

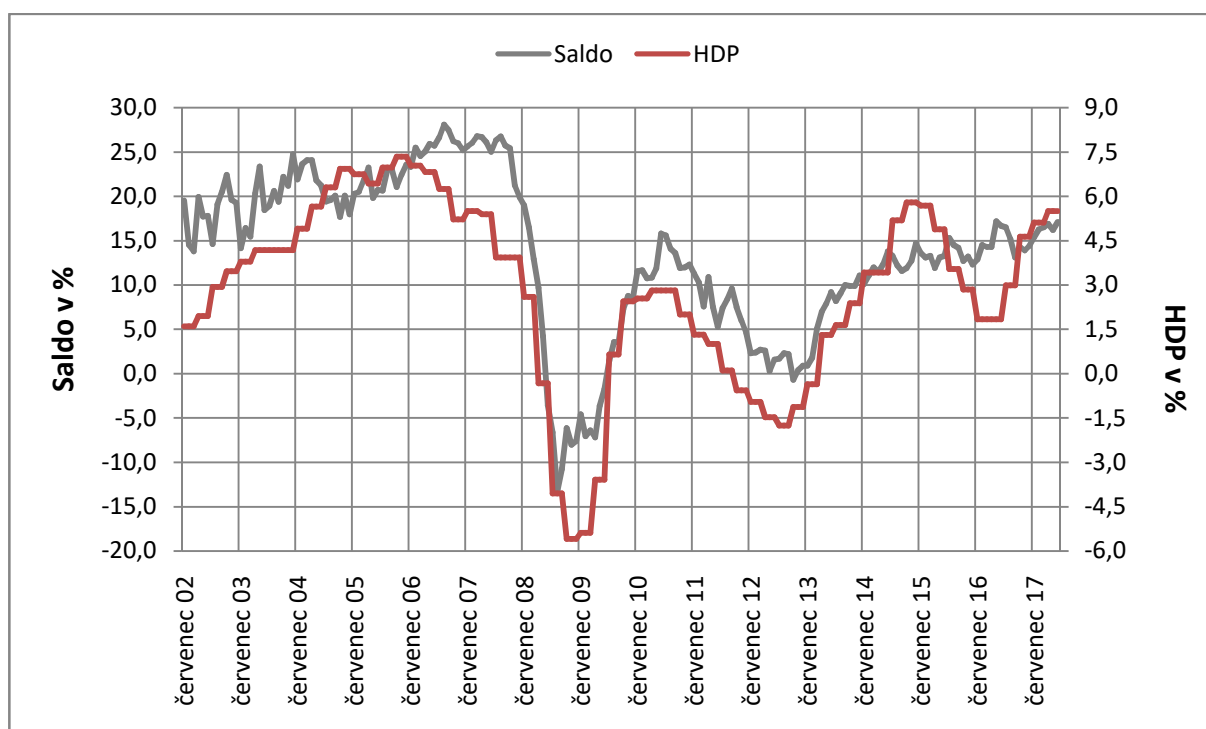

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

4.2 Podnikatelský indikátor důvěry a meziroční vývoj HDP

V této části bude zobrazen graf salda podnikatelského indikátoru důvěry a meziročního tempa růstu HDP a následně bude jejich průběh zanalyzován.

Obr. č. 10: Graf salda podnikatelského indikátoru důvěry a meziročního tempa růst HDP v procentech

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

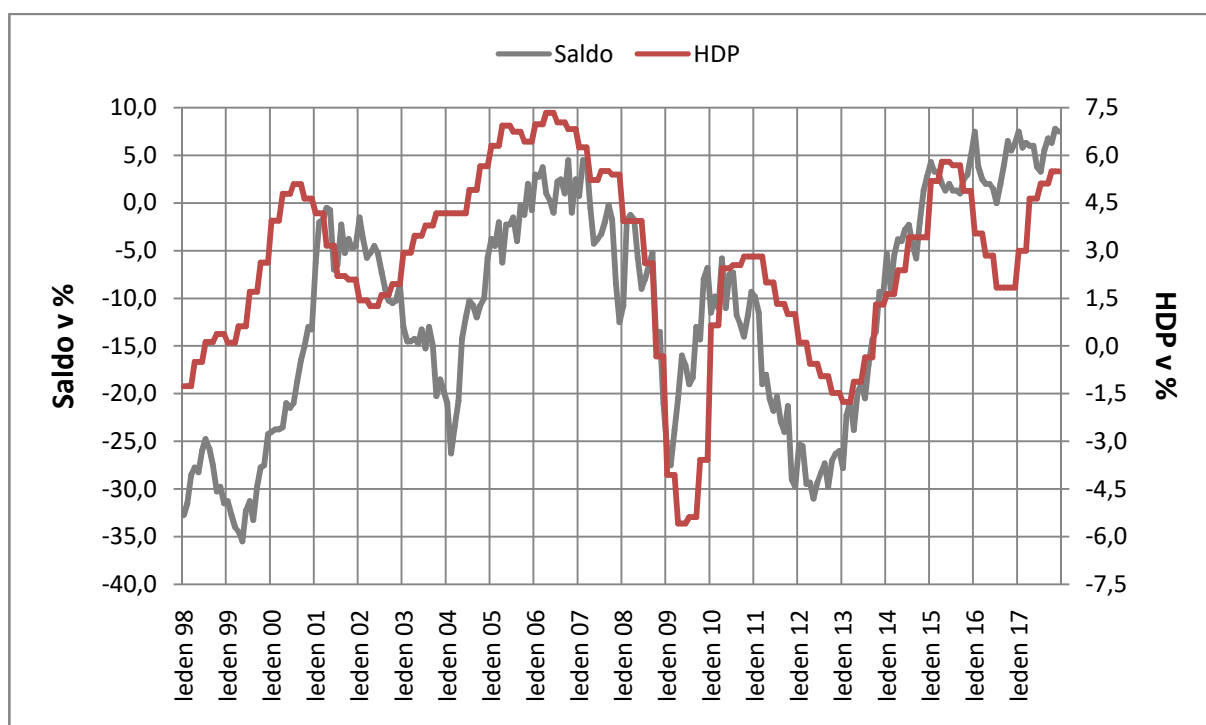
Souhrnný indikátor důvěry je z osmdesáti procent tvořen právě podnikatelským indikátorem důvěry a z toho důvodu je jejich průběh téměř totožný. Obvykle dosahují svých minim i maxim v totožný čas, jediným výraznějším rozdílem je obvykle absolutní velikost salda v danou chvíli. Z toho důvodu se zdá být bezpředmětné popisovat vzájemný průběh tohoto salda a meziročního vývoje HDP, když popis srovnání se saldem souhrnného indikátoru je uveden výše.

Pearsonův korelační koeficient mezi vývojem HDP a salda indikátoru podnikatelské důvěry je přibližně 0,88. Bodový graf závislosti HDP na vývoji salda je dispozici v příloze H.

4.3 Spotřebitelský indikátor důvěry a meziroční vývoj HDP

V této části bude zobrazen graf salda indikátoru důvěry spotřebitelů a meziročního tempa růstu HDP a následně bude jejich průběh zanalyzován.

Obr. č. 11: Graf salda spotřebitelského indikátoru důvěry a meziročního tempa růst HDP v procentech

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Spotřebitelský indikátor důvěry je Českým statistickým úřadem zveřejňován od ledna 1998, z toho důvodu bude i srovnání s meziroční změnou HDP začínat tímto datem. Jelikož saldo indikátoru spotřebitelské důvěry je po většiny času v záporných hodnotách, tak je důležité upozornit, že z důvodu větší přehlednosti, je nulová hodnota salda v grafu umístěná na jiné úrovni, než nulová hodnota u meziroční změny HDP. Není totiž cílem těchto srovnání hledět na absolutní hodnoty jednotlivých indikátorů, ale spíše na jednotlivá zalomení. Pro přehlednost grafu se toto posunutí zdá být vhodnou možností.

Oba indikátory byly na počátku srovnání v záporných hodnotách. Po krátkém růst dosáhlo saldo v polovině roku 1998 svého lokálního maxima a následoval propad o více než 10 %, což předznamenalo zpomalení růstu meziroční změny HDP mezi čtvrtým čtvrtletím 1998 a prvním čtvrtletím 1999 o 0,3 %. Propad salda se ale zastavil až v květnu 1999, tedy v době, kdy z výsledků už bylo jasné, že v prvním čtvrtletí 1999 došlo ke zpomalení růstu HDP, ale

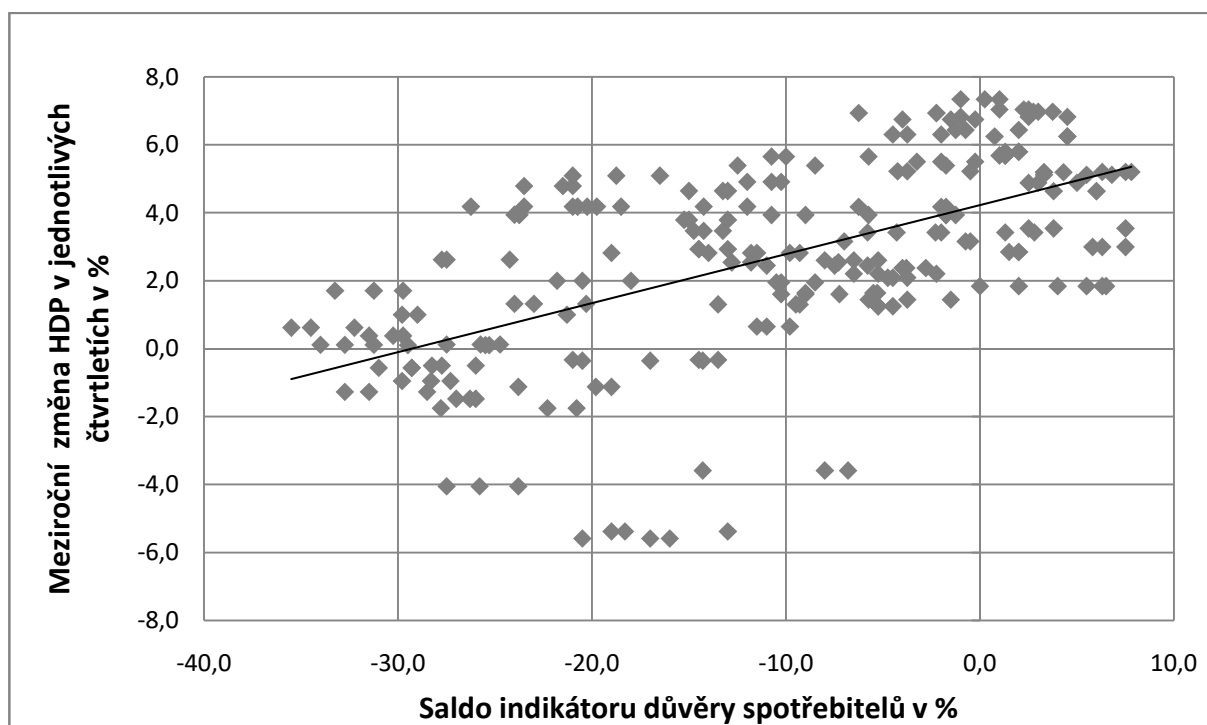
zároveň už probíhalo čtvrtletí, kdy došlo k zrychlení růstu hodnot obou časových řad. Lokálně rostlo HDP nejrychleji ve třetím čtvrtletí roku 2000. Saldo mělo lokální maximum v dubnu 2001, ale až do června 2002 se s drobnými výkyvy pohybovalo na obdobně vysokých hodnotách. To už bylo v době, kdy meziroční změna HDP dosáhla lokálně nejnižší hodnoty růstu 1,3 % ve druhém čtvrtletí 2002. V tu dobu začalo docházet k výraznému propadu salda až na nejnižší hodnotu v únoru 2004, tedy v době výrazného růstu HDP. Dá se tedy konstatovat, že na obě tyto události zareagovalo saldo indikátoru důvěry spotřebitelů s výrazným zpožděním. Meziroční růst HDP dosahoval po celý rok 2005 a 2006 a v prvním čtvrtletí 2007 velmi vysokých hodnot, každé čtvrtletí přes 6 %, nejvyšší hodnoty 7,3 % pak ve druhém čtvrtletí 2006. Saldo po výrazném růstu v roce 2004 se po většinu roku 2005 pohybovalo jen v mírně záporných hodnotách a v listopadu 2005 se poprvé v historii přehouplo do kladných hodnot, ve kterých, až na malé výkyvy do záporu, vydržel celý rok 2006 a na začátku 2007. V tomto období se tedy obě časové řady vyvíjely obdobně. HDP však dosáhlo nejvyššího růstu dříve, než saldo svého vrcholu. Následoval propad hodnot obou časových řad v době hospodářské krize. V tomto případě dosáhlo saldo svého dna už v únoru 2009, tedy s předstihem před HDP, jehož nejvyšší propad nastal ve druhém čtvrtletí 2009 a jen o něco nižší ve třetím čtvrtletí 2009, tedy v době, kdy saldo už rostlo. V následném drobném oživení dosáhlo saldo lokálního vrcholu opět dříve než HDP. U salda se jednalo o duben 2010, kdežto HDP rostlo nejrychleji ve čtvrtém čtvrtletí 2010 a prvním čtvrtletí 2011, tedy v době, kdy saldo indikátoru spotřebitelské důvěry výrazně padalo a předznamenalo tak i pád meziroční změny HDP. Během následného propadu obou indikátorů dosáhlo saldo dna opět výrazně dříve, než HDP. Lokální minimum nastalo u salda v květnu 2012, který byl následován růstem, kdežto nejvýraznější pokles HDP nastal v prvním čtvrtletí 2013. Zajímavé je, že propad salda byl podstatně výraznější, než u HDP. Na výkyvy v meziročním růstu hrubého domácího produktu v průběhu let 2015 až 2017 reagovalo saldo jen minimálně.

Z výše uvedeného se dá vypočítat zajímavá skutečnost, že prvních několik let zobrazených v tomto grafu průběh salda časově zaostával za vývojem HDP, v období okolo let 2006 a 2007 se průběh srovnal a následně začalo saldo indikátoru důvěry spotřebitelů předbíhat vývoj HDP.

Pearsonův korelační koeficient mezi vývojem HDP a saldo indikátoru spotřebitelské důvěry je přibližně 0,59, nejedná se tedy oproti předchozím případům o nikterak vysokou hodnotu.

Pro ještě lepší dokreslení toho, že lineární závislost mezi těmito dvěma řadami není zdaleka tak výrazná, jako u souhrnného indikátoru důvěry, je níže přiložen bodový graf. Na vertikální ose jsou hodnoty pro meziroční změnu HDP uvedené v procentech a na ose horizontální je saldo indikátoru důvěry spotřebitelů, také v procentech. V grafu je opět zobrazena lineární spojnice trendu. Tato „roztržitost“ je z velké části způsobena právě skutečností, která byla popsána výše, konkrétně tedy situací, kdy nejdříve saldo indikátoru důvěry spotřebitelů za vývojem meziroční změny HDP zaostávalo, následně se průběh těchto řad srovnal a poté začalo saldo meziroční změny HDP předbíhat.

Obr. č. 12: Bodový graf závislosti meziročního tempa růst HDP na velikosti salda indikátoru důvěry spotřebitelů

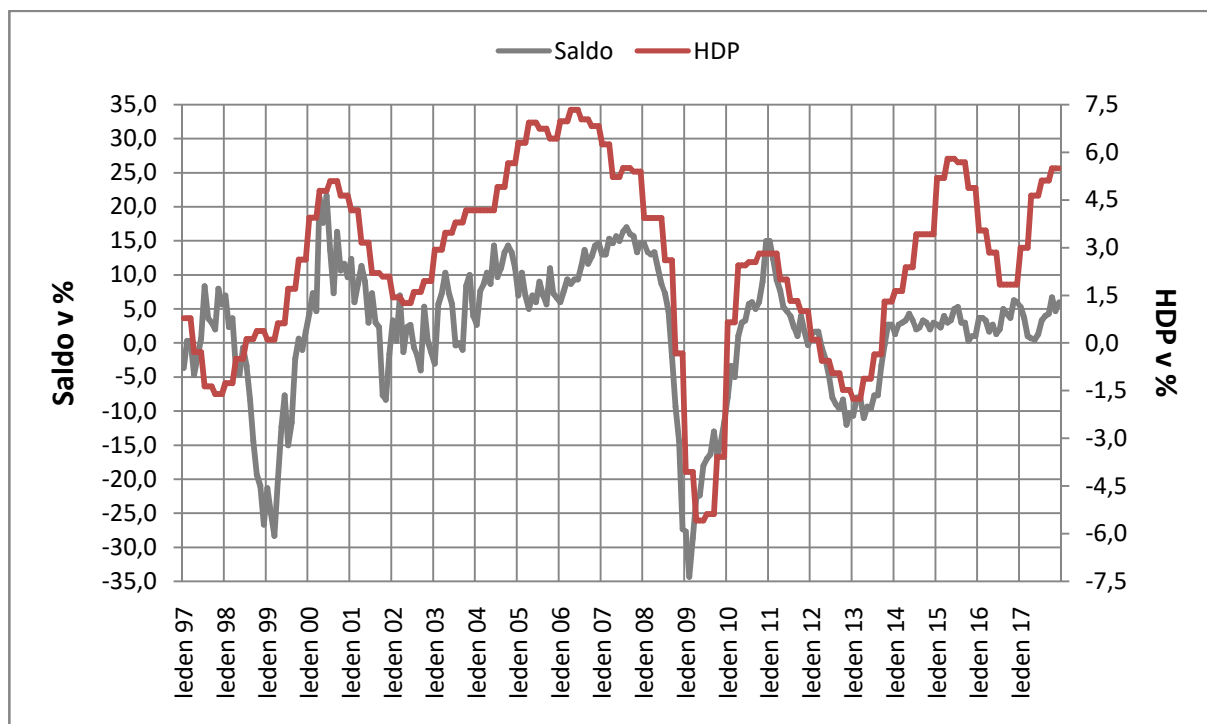

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

4.4 Saldo indikátoru důvěry v průmyslu a meziroční vývoj HDP

V této části bude zobrazen graf salda indikátoru důvěry v průmyslu a meziročního tempa růstu HDP a následně bude jejich průběh zanalyzován.

Obr. č. 13: Graf salda indikátoru důvěry v průmyslu a meziročního tempa růst HDP v procentech

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Graf, který vidíte výše, srovnává saldo indikátoru důvěry v průmyslu a opět meziroční vývoj HDP pro jednotlivá čtvrtletí. Obě hodnoty jsou opět uváděny v procentech. Časová řada začíná v lednu 1997, tedy v době, od které jsou data meziroční změny HDP pro jednotlivá čtvrtletí volně dostupná na webu českého statistického úřadu.

Ihned na začátku je vidět značný rozkol obou časových řad, v průběhu roku 1997 saldo mírně roste, kdežto HDP klesá. Následuje postupný nárůst HDP, jehož vrchol nastal ve třetím čtvrtletí 2000 na hodnotě 5,1 %. U salda byl průběh takový, že nejprve nastal výrazný propad, následovaný extrémním růstem s vrcholem v červnu 2000, tedy v měsíci předcházejícímu zmiňovanému čtvrtletí. V růstu HDP došlo ke zpomalení s minimem ve druhém čtvrtletí 2002, zároveň došlo k poklesu i u salda, které však dosáhlo lokálního minima už v listopadu 2001, tedy o plné čtyři měsíce dříve, než u HDP. U obou časových řad následoval růst, který byl však nepoměrně větší u hodnoty meziroční změny HDP. Jak už bylo uváděno

u předešlých srovnání s jinými indikátory, meziroční změna HDP dosáhla svého maxima ve druhém čtvrtletí 2006, tedy nesrovnatelně dříve, než saldo indikátoru důvěry v průmyslu, které mělo svůj vrchol až v srpnu 2007, tedy s více než ročním zpožděním. Nutno však poznamenat, že i v té době bylo meziroční tempo růstu stále nad 5 %, tedy na skutečně vysoké úrovni. Oba indikátory následně postihl výrazný propad, kdy saldo dosáhlo minima v únoru 2009, tedy o dva měsíce před HDP, které nejnižší hodnoty vykazovalo v druhém čtvrtletí tohoto roku. Následný růst probíhal u obou časových řad obdobně a stejně tak dosažení lokálního vrcholu. HDP mělo nejvyšší hodnotu ve čtvrtém čtvrtletí 2010 a prvním čtvrtletí 2011, saldo v prosinci 2010 a lednu 2011. V následném propadu dosáhlo HDP dna v prvním čtvrtletí 2013, saldo mělo minimum v listopadu 2012, tedy s dvoutměsíčním předstihem, následně pak ale ještě v dubnu 2013 pokleslo na hodnotu téměř srovnatelnou s tou z listopadu 2012. Přibližně od ledna 2014 pak saldo indikátoru důvěry v průmyslu na změny ve vývoji HDP výrazněji nereaguje.

Saldo indikátoru důvěry v průmyslu několikrát svým vývojem predikovalo vývoj HDP, s měsíčním předstihem v roce 2000, se čtyřměsíčním v roce 2002 a s dvoutměsíčním v roce 2009. Na přelomu let 2010 a 2011 měly obě hodnoty vrchol současně. V roce 2007 nastal vrchol salda s výrazným zpožděním za vrcholem HDP a v průběhu let 1998 a 1999 se pohybovalo opačně než vývoj HDP. Přibližně od roku 2014 na vývoj HDP saldo nereaguje.

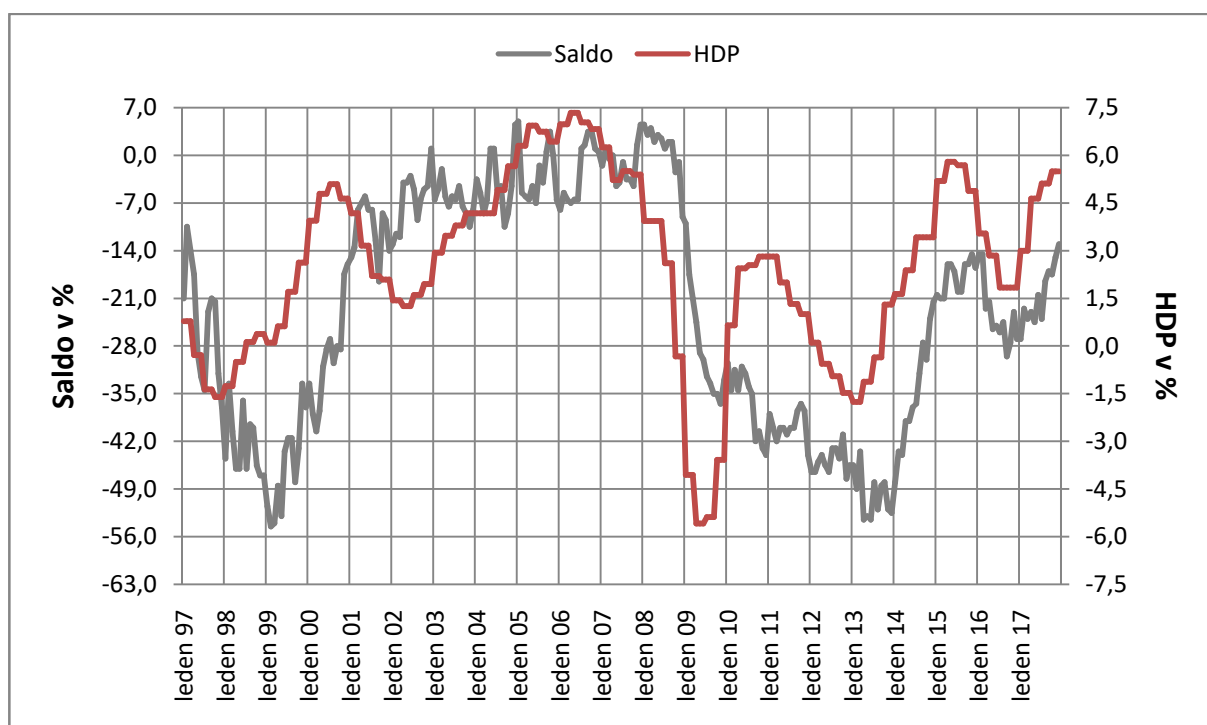
Pearsonův korelační koeficient pro tyto dvě řady je 0,74. Zajímavostí je, že od roku 2014 do konce roku 2017 je hodnota Pearsonova korelačního koeficientu přibližně -0,02. To znamená, že v posledních několika letech korelace mezi těmito dvěma řadami téměř neexistuje.

Bodový graf závislosti HDP na vývoji salda je dispozici v příloze I.

4.5 Indikátor důvěry ve stavebnictví a meziroční vývoj HDP

V této části bude zobrazen graf salda indikátoru důvěry ve stavebnictví a meziročního tempa růstu HDP a následně bude jejich průběh zanalyzován.

Obr. č. 14: Graf salda indikátoru důvěry ve stavebnictví a meziročního tempa růst HDP v procentech

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

V této části textu dojde ke srovnání salda indikátoru důvěry ve stavebnictví s meziročním vývojem HDP v jednotlivých čtvrtletích. Na tomto místě je nutno poznamenat, že v grafu nulová hodnota u salda nekoresponduje s nulovou hodnotou ve vývoji HDP, ale osy jsou posunuty. Je to z důvodu přehlednosti, aby bylo možno pohodlně srovnat jednotlivé rostoucí a klesající tendence, případně minima a maxima, jelikož saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví je po většinu času v záporných hodnotách a to často velmi výrazných. Graf začíná v lednu 1997 a poslední hodnotou salda indikátoru důvěry je opět prosinec 2017, pro HDP pak čtvrté čtvrtletí 2017.

První rok nastal pokles hodnot obou časových řad, ale HDP začalo v prvním čtvrtletí 1998 růst, kdežto u salda pokračoval pokles až do února 1999. Na pokles ve vývoji řady HDP mezi lety 2001 a 2002 saldo nereagovalo poklesem, ale jen zpomalením růstu. Saldo následně od ledna 2005 zaznamenalo několik obdobných vrcholů, poslední v lednu 2008, tedy výrazně

později než HDP, které své nejvyšší hodnoty zaznamenalo v druhém čtvrtletí 2006. Na růst HDP v roce 2010, po výrazném propadu mezi lety 2007 a 2009, reagovalo saldo jen zpomalením poklesu. Při další poklesu HDP mezi lety 2011 a 2012 dosáhlo nejnižší hodnoty v prvním čtvrtletí 2013, saldo pak v dubnu a červnu 2013, ale v obdobných hodnotách se pohybovalo až do ledna 2014. V době, kdy dosáhlo HDP dalšího vrcholu a dna, dosáhl svého lokálního vrcholu a dna i saldo.

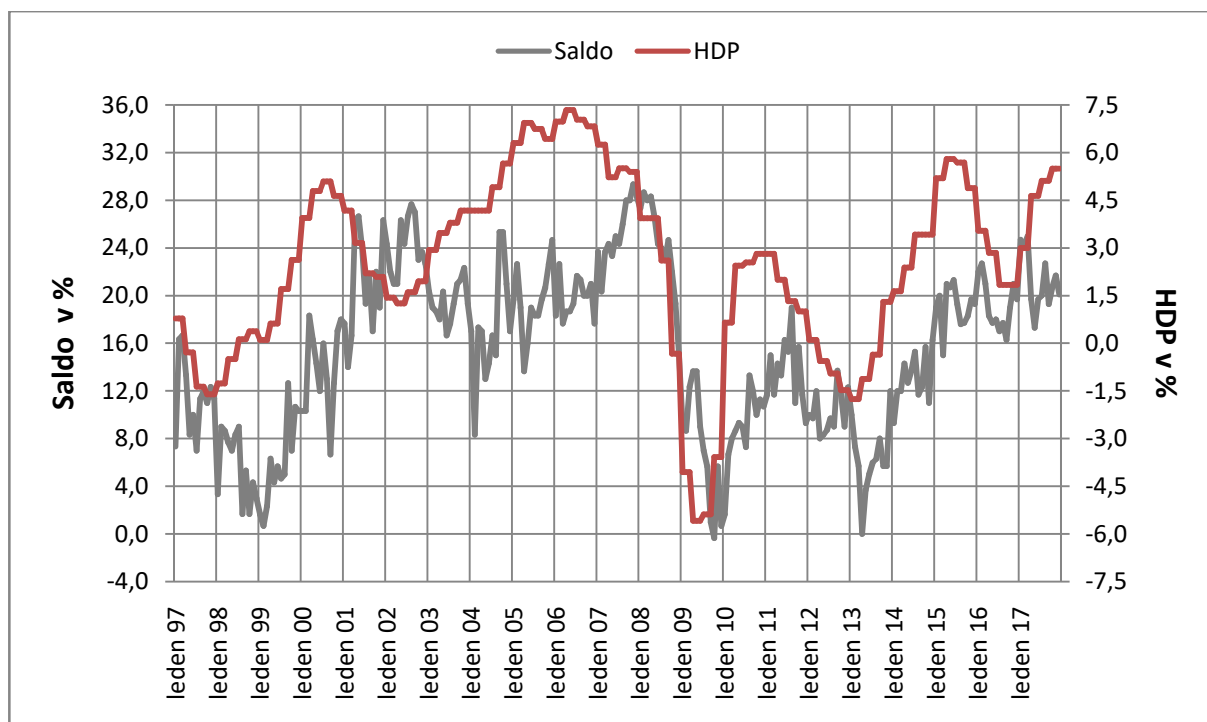
Z popisu je zřejmé, že saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví se v žádném případě nehodí k předpovídání vývoje HDP, jelikož průběh časových řad byl po většinu doby velmi odlišný a saldo na změny ve vývoji HDP obvykle nereagovalo, případně reagovalo s výrazným zpožděním.

Pearsonův korelační koeficient pro tyto dvě časové řady je přibližně 0,59. Bodový graf závislosti HDP na vývoji salda je dispozici v příloze J.

4.6 Indikátor důvěry v obchodě a meziroční vývoj HDP

V této části bude zobrazen graf salda indikátoru důvěry v obchodě a meziročního tempa růstu HDP a následně bude jejich průběh zanalyzován.

Obr. č. 15: Graf salda indikátoru důvěry v obchodě a meziročního tempa růstu HDP v procentech

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Graf výše začíná v lednu 1997, poslední hodnota salda je opět z prosince 2017 a HDP z čtvrtého čtvrtletí téhož roku. Jelikož saldo indikátoru důvěry se, až na jednu drobnou výjimku, nachází neustále v kladných hodnotách, jsou vertikální osy vůči sobě posunuty tak, aby se časové řady co nejvíce překrývaly a srovnání jejich průběhu bylo tedy co nejjednodušší.

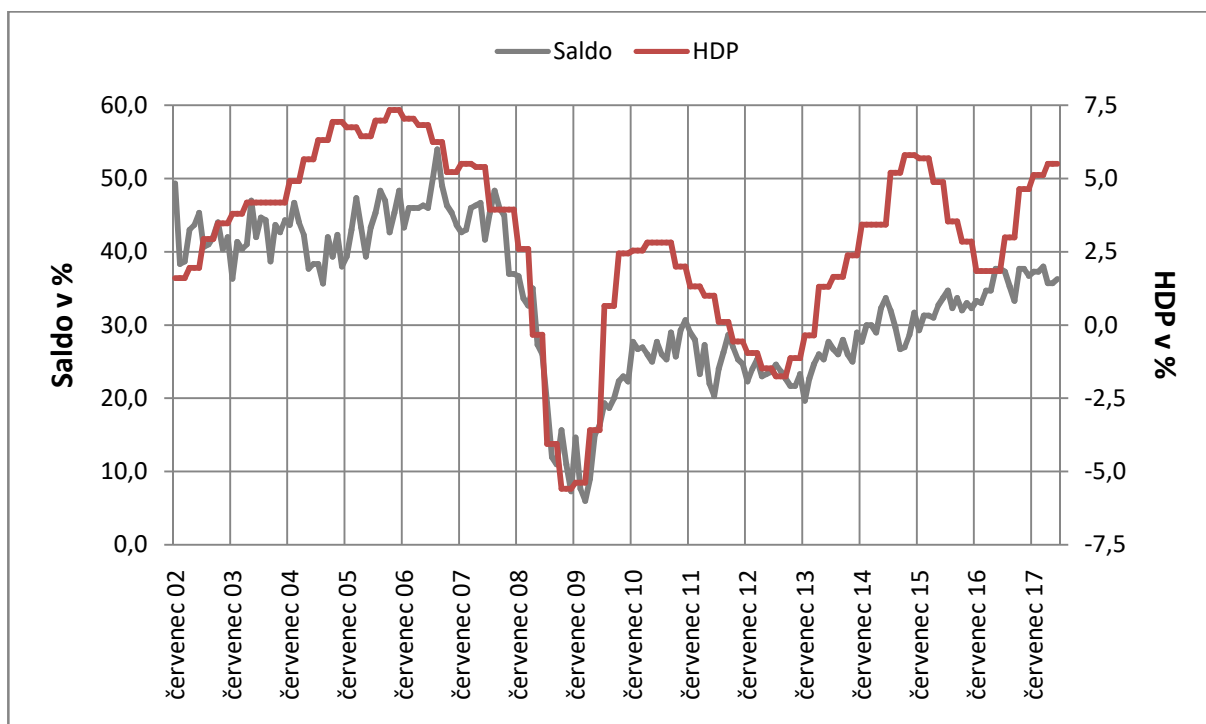
Už při letmém pohledu je zřejmé, že za celé období nenastala situace, kdy by vývoj salda indikátoru důvěry v obchodě dokázal s časovým předstihem předpovědět vývoj meziroční změny HDP, naopak ve většině případů za pohyby HDP saldo časově zaostávalo, v některých případech dokonce velmi výrazně.

Pearsonův korelační koeficient těchto dvou časových řad je přibližně 0,61. Bodový graf závislosti HDP na vývoji salda je dispozici v příloze K.

4.7 Indikátor důvěry ve vybraných odvětvích služeb a meziroční vývoj HDP

V této části bude zobrazen graf salda indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb a meziročního tempa růstu HDP a následně bude jejich průběh zanalyzován.

Obr. č. 16: Graf salda indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb a meziročního tempa růstu HDP v procentech

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Graf výše, který zobrazuje časovou řadu salda indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb a časovou řadu meziroční změny HDP v jednotlivých odvětvích, začíná červencem 2002 a končí v prosinci 2017 pro saldo a ve čtvrtém čtvrtletí téhož roku pro HDP.

Saldo indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb je po celou dobu své existence v kladných číslech a z toho důvodu jsou dvě vertikální osy oproti sobě posunuty, aby byly časové řady vykresleny tak, aby se co nejvíce překrývaly.

Na první pohled je zřejmé, že obě časové řady mají podobný průběh, čemuž odpovídá i poměrně vysoký Pearsonův korelační koeficient, jehož hodnota v tomto případě je přibližně 0,82. Při bližším pohledu je ale zřejmé, že všechny výraznější okamžiky, ať už jde o vrcholy či dna, zaznamenaná saldo vždy s menším či větším zpožděním za meziroční změnou HDP.

Z toho důvodu je tento indikátor k predikci vývoje HDP naprosto nevhodný. Bodový graf závislosti HDP na vývoji salda je dispozici v příloze L.

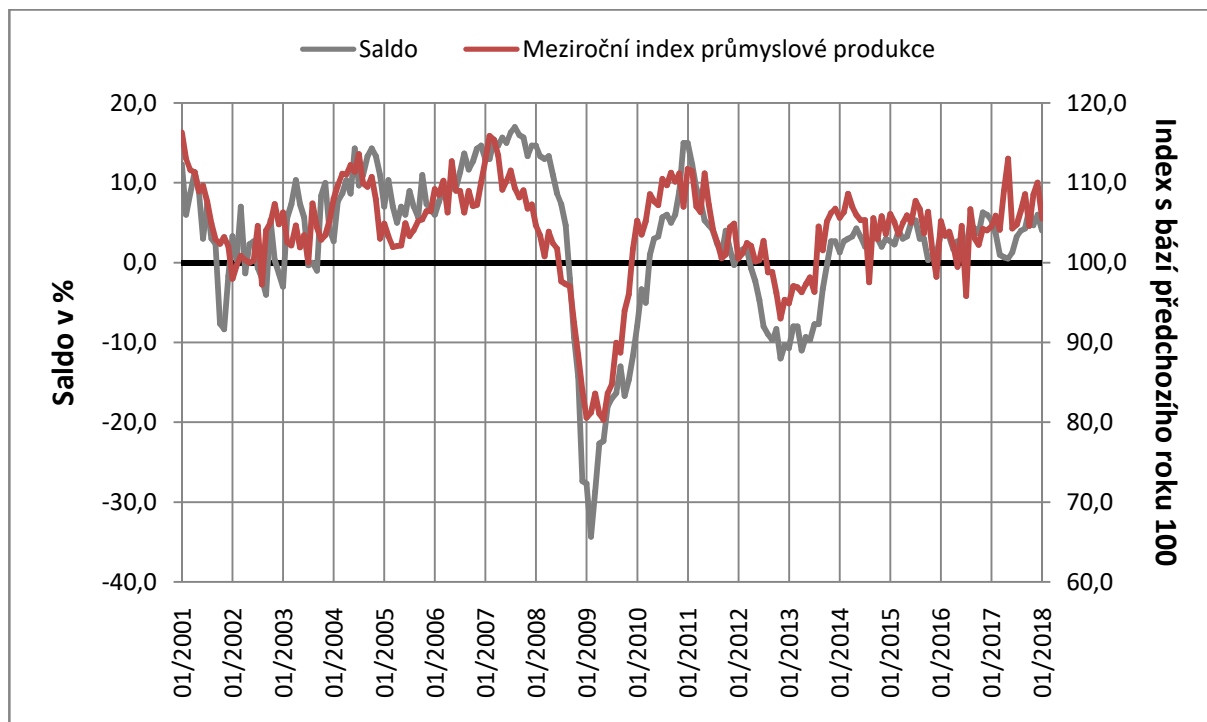
5 Srovnání salda indikátoru důvěry v průmyslu se skutečným vývojem v průmyslu

Tato část je zaměřena na srovnání průběhu salda indikátoru důvěry v průmyslu a meziročního indexu průmyslové produkce v jednotlivých měsících. Bází použitého indexu tvoří vždy stejný měsíc předchozí roku, kterému je přidělena hodnota 100. Data použitá k výpočtu indexu průmyslové produkce jsou očištěna o vliv počtu pracovních dní.

Index průmyslové produkce je primárním ukazatelem používaným k popisu vývoje průmyslu. Index měří výstup průmyslu a zbavuje ho cenových vlivů. Je vytvářen v několika variantách, kdy je jako báze použit průměrný měsíc z roku 2015, dále ve formě meziročního a také ve formě meziměsíčního, kdy bází s hodnotou 100 tvoří předchozí měsíc. Index je také zvlášť zpracováván pro jednotlivá odvětví průmyslu. (Český statistický úřad 2018d)

Časová řada salda se vztahuje k levé svislé ose, časová řada indexu pak k pravé. Hodnota 0 na levé svislé ose odpovídá hodnotě 100 na té pravé. Průběh salda indikátoru důvěry v průmyslu je znázorněn šedou barvou, index červenou. První hodnoty náleží k lednu 2001, poslední pak k lednu 2018. Bodový graf závislosti indexu na vývoji salda je dispozici v příloze M.

Obr. č. 17: Graf salda indikátoru důvěry v průmyslu a meziročního indexu průmyslové produkce

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Průběhy obou časových řad začaly mírným poklesem, kdy saldo dosáhlo svého lokálního minima v listopadu 2001, index pak v lednu 2002. Následoval kolísavý růst obou časových řad, který byl porušen jen drobný proražení předchozího minima u indexu průmyslové produkce v srpnu 2002. Index průmyslové produkce dosáhl nejvyšší hodnoty v únoru 2007 a jen nepatrně menší v březnu téhož roku. Tento vrchol byl vystřídán výrazným propadem. Saldo svého vrcholu dosáhlo až v srpnu 2007, to znamená celý půl roku po indexu. Nutno však opět poznamenat, že v té době byl index stále na poměrně vysokých hodnotách okolo 109,3. Index průmyslové produkce se pod hodnotu 100 v tomto období poprvé podíval v červenci 2008, saldo se v záporných hodnotách ocitlo s dvouměsíčním zpožděním v září 2008. Opačný stav nastal během dosažení minima, na kterém se saldo vyskytlo v únoru 2009, tři měsíce před indexem, jež minimální hodnoty dosáhl v květnu 2009. Od těchto minim se obě časové řady odrazily a zaměřily vzhůru. Maximum tohoto růstu prožilo saldo v prosinci 2010 a lednu 2011, od té chvíle začalo opět klesat. Index průmyslové produkce se na velmi vysokých hodnotách s drobnými výkyvy nacházel už od srpna 2010, ale poslední hodnotu srovnatelnou s maximem, po které následoval propad, dosáhl až v květnu 2011, tedy plné čtyři měsíce po saldu indikátoru důvěry v průmyslu. Během následného drobného poklesu dosáhly obě časové řady svého minima v listopadu 2011. Mírný růst, který tento pokles

vystřídal, měl svůj vrchol v případě indexu v březnu 2014, v případě salda s dvouměsíčním zpožděním v květnu téhož roku. Od tohoto okamžiky míří obě časové řady víceméně do strany.

Z výše uvedeného popisu a srovnání obou časových řad je tedy zřejmé, že se saldo indikátoru důvěry v průmyslu nedá s výraznějším úspěchem použít k předpovídání situace ve vývoji indexu průmyslové produkce s časovým předstihem. Ačkoliv na některé větší změny ve vývoji dokázalo saldo zareagovat s předstihem, tak u jiných došlo k výraznému zpoždění a v některých situacích dosáhly obě časové řady extrému současně.

Saldo indikátoru důvěry by mohlo sloužit k hrubému popsání aktuálního stavu ve vývoji indexu průmyslové produkce. Je tomu tak z důvodu, že výsledky pro index jsou zveřejňovány s více než měsíčním zpožděním po konci daného měsíce, kdežto výsledky konjunkturálních průzkumů, ze kterých je saldo indikátoru důvěry vypočítáváno, jsou zveřejněny ještě v průběhu měsíce samého. Pro tuto možnost hovoří také skutečnost, že Pearsonův korelační koeficient mezi těmito dvěma řadami má hodnotu přibližně 0,82.

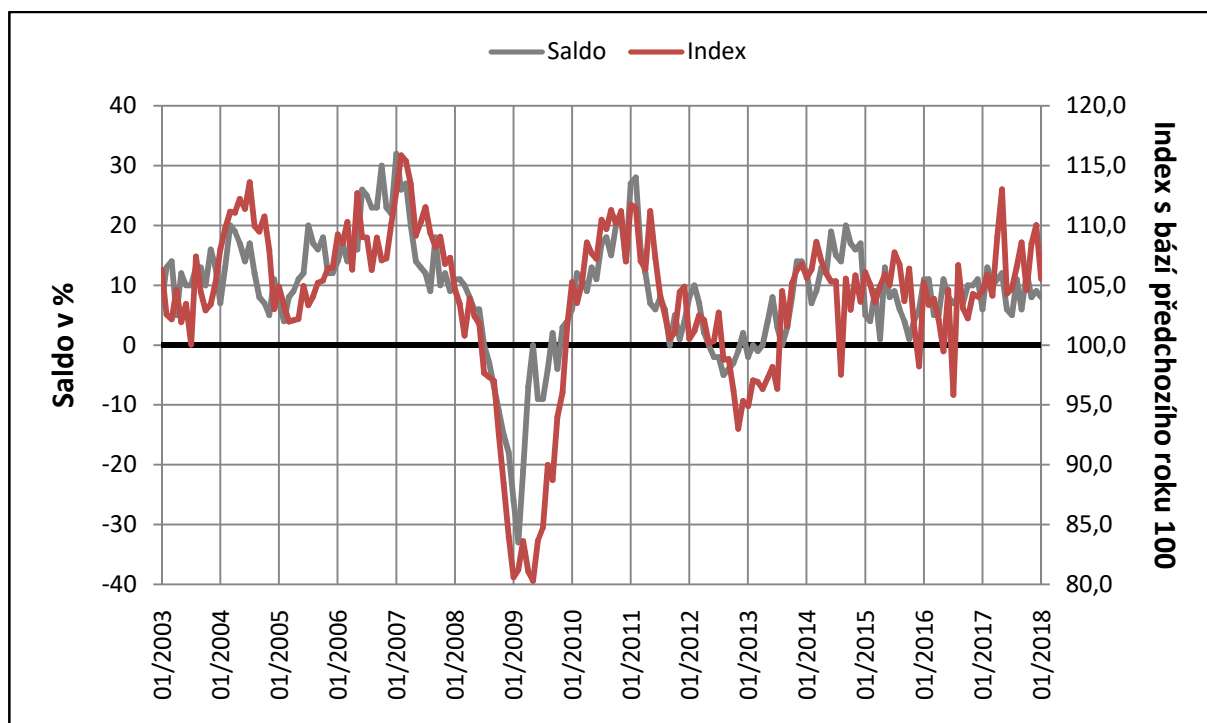
6 Ekonomická situace v příštích 3 měsících

V této části poprvé nebude ke srovnání s reálným vývojem ekonomiky použit některý z indikátorů důvěry, které byly používány po celou předešlou část práce.

Součástí dotazníků konjunkturálních průzkumů je taktéž otázka ohledně stavu ekonomické situace firmy v příštích 3 měsících. Tato otázka má tři možné odpovědi, jde o zlepšení situace, její neměnnost anebo zhoršení. Časová řada pro salda těchto otázek není na webu Českého statistického úřadu zveřejňována, hodnoty jsem získal po žádosti poslané elektronickou poštou. Rozsah časové řady je od ledna 2003 až do současnosti. Jedná se o sezónně očištěná salda.

V této části práce dojde ke srovnání salda této otázky pro průmyslové podniky ku meziročnímu indexu průmyslové produkce, jehož bázi s hodnotou 100 tvoří vždy daný měsíc předchozího roku. Cílem tohoto srovnání zjistit, zda je vývoj salda této otázky dokáže predikovat vývoj v odvětví v příštích 3 měsících.

Obr. č. 18: Graf salda otázky na výhled v příštích 3 měsících a meziročního indexu průmyslové produkce

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Na levé svislé ose jsou zobrazeny hodnoty pro saldo v procentech na pravé ose pak hodnoty pro index. Hodnota 0 na levé svislé ose odpovídá hodnotě 100 na té pravé. Časová řada salda dané otázky je zobrazena šedou barvou a časová řada indexu červenou. Graf začíná v lednu 2003 a končí lednem roku 2018.

Po prvotním růstu dosáhlo saldo svého místního vrcholu v březnu 2004, tedy se čtyřměsíčním předstihem před indexem průmyslové produkce, který vrchol zaznamenal v červenci téhož roku. Při následném propadu dosáhlo saldo svého dna v únoru 2005, poté následoval růst. Index dosáhl nejnižší hodnoty v březnu téhož roku, ale až do května setrval na téměř shodné hodnotě a první očividnější odraz ode dna nastal až v červnu 2005. Dalo by se tedy říci, že v tomto případě predikovalo saldo vývoj indexu s tříměsíčním předstihem. Přibližně v polovině roku 2005 zaznamenalo saldo skokový nárůst a následný pokles k původním hodnotám, na který index nikterak výrazně nereagoval. Vrcholu v předkrizovém období dosáhlo saldo v lednu 2007. Index pak v únoru 2007, ale v březnu byla hodnota indexu menší jen skutečně nepatrně a z toho důvodu můžeme považovat hodnoty za shodné. Pokud tak učiníme, predikovalo saldo dané otázky vývoj indexu průmyslové produkce s dvouměsíčním předstihem. V období krize dosáhlo nejnižší hodnoty saldo v únoru 2009, index přesně o tři měsíce později v květnu 2009. Po následném růstu obou řad v průběhu roku 2010 dosáhlo saldo nejvyšší hodnoty v únoru 2011, kdy po tomto vrcholu následoval ihned výrazný pokles. U indexu byl průběh v tomto období poněkud odlišný, kdy se mezi zářím 2010 a květnem 2011 pravidelně vyskytoval v okolí svých maximálních hodnot. Vrchol nastal v lednu 2011, tedy měsíc před vrcholem salda, ale ještě v květnu byla hodnota indexu na téměř shodné hodnotě, jako byl lednový vrchol a až následně přišel výraznější propad. Z toho důvodu je možno opět hodnotu indexu z května 2011 považovat za vrchol a tím pádem opět nastává situace kdy saldo dokázalo s tříměsíčním předstihem predikovat vývoj indexu průmyslové produkce. Po poklesu v letech 2011 a 2012 dosáhlo saldo své nejnižší hodnoty v srpnu 2012, tedy opět tři měsíce před minimem indexu, který nastal v listopadu téhož roku. Po mírném růstu, kdy saldo dosáhlo svého vrcholu později než index, nastává období, kdy obě časové řady míří víceméně do strany jen s většími či menšími výkyvy.

Přestože je časový nesoulad mezi ukazateli, kdy IPP vyjadřuje meziroční změny a sledované saldo změnu ve třech měsících, je z výše uvedeného popisu zřejmé, že predikční schopnosti salda otázky na ekonomickou situaci v podniku v příštích třech měsících vzhledem k indexu průmyslové produkce minimálně stojí za pozornost. V průběhu let dokázalo saldo predikovat

změnu ve vývoji indexu průmyslové produkce třikrát s tříměsíčním předstihem, jedenkrát s dvouměsíčním a jedenkrát se čtyřměsíčním.

Z grafu a dat je zřejmé, že saldo dané otázky dokáže zajímavě predikovat zejména začátky dlouhodobějších a výraznějších růstů a poklesů v indexu průmyslové produkce. Naopak pro predikci krátkodobých skokových pohybů se nezdá být saldo této otázky vhodné.

Závěr

Hlavním cílem této práce bylo srovnání výsledků konjunkturálních průzkumů s reálným vývojem ekonomiky a následně vyhodnocení, zda je možné konjunkturální průzkum použít k predikci vývoje hospodářství.

V první části práce byla nejprve představena konjunkturální analýza jako celek a v druhé kapitole byl pak rozebrán samotný konjunkturální průzkum se vším, co ho tvoří.

V první kapitole praktické části byly zanalyzovány jednotlivé časové řady sald všech indikátorů důvěry, které Český statistický úřad vytváří.

Od čtvrté kapitoly došlo už ke srovnání výsledků konjunkturálních průzkumů s reálným vývojem ekonomiky, kdy byla salda všech typů indikátorů důvěry srovnána s meziročním tempem růstu hrubého domácího produktu v jednotlivých čtvrtletích. U žádného z indikátorů se nedá tvrdit, že by dokázal pravidelně a spolehlivě predikovat tento ekonomický ukazatel. Souhrnný indikátor důvěry má schopnost velmi dobře kopírovat skutečný vývoj HDP a z toho důvodu se zdá být reálnou možností jeho použití k popsání aktuálního stavu tohoto ekonomického ukazatele a to ještě předtím, než jsou zveřejněna jeho oficiální data. Je to z důvodu, že data pro HDP jsou zveřejňována se značným zpožděním.

Zajímavé výsledky přineslo srovnání spotřebitelského indikátoru důvěry s meziroční změnou HDP, kdy nejprve indikátor důvěry reagoval na vývoj HDP s výrazným zpožděním, následně pak došlo ke změně situace a spotřebitelský indikátor důvěry dokázal svým vývojem několikrát se značným předstihem predikovat vývoj tohoto ekonomického ukazatele. Bude jistě zajímavé sledovat, zda se tento trend potvrdí i v budoucnu. Z odvětvových indikátorů důvěry žádný neprojevil výraznější schopnost vývoj hrubého domácího produktu predikovat, naopak obvykle docházelo ke značně zpožděnému dosahování maxim a minim oproti HDP.

V páté kapitole bylo srovnáno saldo indikátoru důvěry v průmyslu s indexem průmyslové produkce a to opět s cílem zjistit, zda by nebylo možné saldo indikátoru důvěry použít k predikci vývoje tohoto ekonomického ukazatele. Tato možnost se nepotvrdila, indikátor důvěry by však mohl být opět použit k přibližnému popsání aktuálního vývoje indexu průmyslové produkce, který je na rozdíl od konjunkturálních průzkumů zveřejňován se značnou časovou prodlevou.

V poslední kapitole byl index průmyslové produkce srovnáván se saldem odpovědí na otázku, jakou firmy v průmyslu očekávají situaci svého podnikání v příštích třech měsících. Z toho

srovnání vyšlo, že saldo této otázky dokáže zajímavým způsobem, obvykle s tříměsíčním předstihem, predikovat vývoj indexu a to ve chvílích, kdy nastává výrazné otočení vývoje těchto časových řad.

Z práce je tedy zřejmé, že indikátory důvěry nejsou obvykle k predikci vývoje reálné ekonomiky příliš vhodné. Dále z této práce plyne, že souhrnný indikátor důvěry se zdá být použitelný k přibližnému popisu aktuální situace ve vývoji meziroční změny HDP a indikátor důvěry v průmyslu se zdá být použitelným k obdobnému účelu pro index průmyslové produkce. V posledních letech dokázal spotřebitelský indikátor důvěry několikrát s předstihem predikovat změny ve vývoji meziroční změny HDP. Vzhledem k předchozímu průběhu by však bylo vhodné počkat na další vývoj a potvrzení, že touto schopností skutečně disponuje.

Nejzajímavějšími predikčními schopnostmi v této práci disponovalo saldo otázky na vývoj ve firmě v příštích třech měsících u průmyslových firem a to vzhledem k indexu průmyslové produkce. Z dosavadního pozorování to vypadá, že toto saldo je schopné výrazné změny ve vývoji indexu predikovat s velmi dobrou úspěšností.

Seznam obrázků:

Obr. č. 1: Graf salda souhrnného indikátoru důvěry vyjádřeného v procentech.....	25
Obr. č. 2: Graf salda souhrnného podnikatelského indikátoru důvěry vyjádřeného v procentech	27
Obr. č. 3: Graf salda indikátoru důvěry spotřebitelů vyjádřeného v procentech	28
Obr. č. 4: Graf salda indikátoru důvěry v průmyslu vyjádřeného v procentech	30
Obr. č. 5: Graf salda indikátoru důvěry ve stavebnictví vyjádřeného v procentech	31
Obr. č. 6: Graf salda indikátoru důvěry v obchodě vyjádřeného v procentech.....	33
Obr. č. 7: Graf salda indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb vyjádřeného v procentech	34
Obr. č. 8: Graf salda souhrnného indikátoru důvěry a meziročního tempa růst HDP v procentech	38
Obr. č. 9: Bodový graf závislosti meziročního tempa růst HDP na velikosti salda souhrnného indikátoru důvěry	41
Obr. č. 10: Graf salda podnikatelského indikátoru důvěry a meziročního tempa růst HDP v procentech	42
Obr. č. 11: Graf salda spotřebitelského indikátoru důvěry a meziročního tempa růst HDP v procentech	43
Obr. č. 12: Bodový graf závislosti meziročního tempa růst HDP na velikosti salda indikátoru důvěry spotřebitelů.....	45
Obr. č. 13: Graf salda indikátoru důvěry v průmyslu a meziročního tempa růst HDP v procentech	46
Obr. č. 14: Graf salda indikátoru důvěry ve stavebnictví a meziročního tempa růst HDP v procentech	48
Obr. č. 15: Graf salda indikátoru důvěry v obchodě a meziročního tempa růst HDP v procentech	49
Obr. č. 16: Graf salda indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb a meziročního tempa růst HDP v procentech	50

Obr. č. 17: Graf salda indikátoru důvěry v průmyslu a meziročního indexu průmyslové produkce	53
Obr. č. 18: Graf salda otázky na výhled v příštích 3 měsících a meziročního indexu průmyslové produkce	55
Obr. č. 19: Dotazník pro spotřebitelský průzkum	66
Obr. č. 20: Dotazník pro konjunkturální průzkum v průmyslu	71
Obr. č. 21: Dotazník pro konjunkturální průzkum ve službách	73
Obr. č. 22: Dotazník pro konjunkturální průzkum v obchodě	75
Obr. č. 23: Dotazník pro konjunkturální průzkum ve stavebnictví	77
Obr. č. 24: Váhové rozložení ESI pro jednotlivé státy EU	80
Obr. č. 25: Bodový graf závislosti meziročního tempa růst HDP na velikosti salda podnikatelského indikátoru důvěry	81
Obr. č. 26: Bodový graf závislosti meziročního tempa růst HDP na velikosti salda indikátoru důvěry v průmyslu.....	82
Obr. č. 27: Bodový graf závislosti meziročního tempa růst HDP na velikosti salda indikátoru důvěry ve stavebnictví.....	83
Obr. č. 28: Bodový graf závislosti meziročního tempa růst HDP na velikosti salda indikátoru důvěry v obchodě	84
Obr. č. 29: Bodový graf závislosti meziročního tempa růst HDP na velikosti indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb	85
Obr. č. 30: Bodový graf závislosti indexu průmyslové produkce na saldu indikátoru důvěry v průmyslu.....	86

Seznam použitý zkratk:

DG ECFIN:	Directorate-General for Economic and Financial Affairs = Generální ředitelství pro ekonomické a finanční záležitosti při Evropské komisi
ESI:	Economic sentiment indicator = indikátor ekonomického sentimentu
HDP:	Hrubý domácí produkt
INSEE:	Institut National de la Statistique et des Études Économiques = francouzský národní institut pro statistiku a ekonomické studie
IFO:	Institut pro ekonomický výzkum při mnichovské univerzitě
IPP:	Index průmyslové produkce
OECD:	Organisation for Economic Co-operation and Development = Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OKEČ:	Odvětвовá klasifikace ekonomických činností

Seznam použité literatury:

- 1) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, Konjunkturální průzkumy - Metodika, *Český statistický úřad* (online). Praha: Český statistický úřad, [cit. 18.02.2018, zdroj a]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/konjunkturalni_pruzkum.
- 2) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, Mezinárodní srovnání - Metodika, *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, [cit. 18.02.2018, zdroj b]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/mezinarodni-srovnani-metodika>.
- 3) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, Rozdíly mezi daty zveřejněnými Českým statistickým úřadem a Evropskou komisí (DG ECFIN) - Konjunkturální průzkumy, *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, [cit. 18.02.2018, zdroj c]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/rozdily-mezi-daty-zverejnovanymi-ceskym-statistickym-uradem-a-evropskou-komisi-dg-ecfin-konjunkturalni-pruzkumy>.
- 4) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, Krátkodobá statistika průmyslu - Metodika, *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, [cit. 23.03.2018, zdroj d]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/prumysl_metodika.
- 5) ČIHÁK, Martin. Konjunkturální průzkumy z hlediska uživatele. *Statistika. Ekonomicko-statistický časopis*. 1997, 34(8-9), 339-345. ISSN 0322-788x.
- 6) DIRECTORATE-GENERAL FOR ECONOMIC AND FINANCIAL AFFAIRS. *The Joint Harmonised EU Programme of Business and Consumer Surveys: User Guide* [online]. Aktualizace únor 2017, s. 50 [cit. 19.2.2018]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/bcs_user_guide_en_0.pdf.
- 7) FIALOVÁ, Helena. *Konjunkturální analýza*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2015. 175 s. ISBN 978-80-87956-16-8.
- 8) HEBÁK, Petr. *Statistické myšlení a nástroje analýzy dat*. 2. vydání. Praha: Informatorium, 2015. ISBN 978-80-7333-118-4.
- 9) HÖRMANNOVÁ, Marie. POLÁKOVÁ, Alena. HANUŠOVÁ, Eva. Konjunkturální průzkumy ve statistice. *Statistika. Ekonomicko-statistický časopis*. 1993, 30(12), 477-487. ISSN 0322-788x.
- 10) HÖRMANNOVÁ, Marie. POLÁKOVÁ, Alena. Konjunkturální a spotřebitelské průzkumy prováděné v rámci ČSÚ. *Statistika*. 1996, 33(8-9), 330-340. ISSN 0322-788x.

- 11) JÍLEK, Jaroslav, POUROVÁ, Zoja. *10 kapitol ke statistické analýze konjunktury*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001. 182 s. ISBN 80-245-0221-6.
- 12) *MINISTERSTVO FINANČÍ ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2018. [cit. 27.2.2018]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/>.
- 13) OECD. *Business Tendency Surveys: A Handbook* [online]. Paris: OECD, 2003. 127 s. [cit. 22.2.2018] ISBN 92-64-19894-6. Dostupné z: <http://www.oecd.org/sdd/leading-indicators/31837055.pdf>.
- 14) PETRÁSKOVÁ, Věra. Konjunkturální průzkumy v zahraničním obchodě. *Statistika*. Ekonomicko-statistický časopis. 1997, 34(7), 307-312. ISSN 0322-788x.
- 15) POŠTA, Vít. VALENTA, Vilém. Composite Leading Indicators Based on Business Surveys: Case of the Czech Economy. *Statistika* [online časopis]. 2011, 48(1), 12-18 [cit.17.2.2018]. ISSN 1804-8765. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20542063/180211q112-18.pdf/9eb527d4-bbb3-422d-a0a9-a60256c46542?version=1.0>
- 16) POŠTA, Vít. PIKHART, Zdeněk. The Use of the Sentiment Economic Indicator for GDP Short-term Forecasting: Evidence from EU Economies. *Statistika* [online časopis]. 2012, 48(1), 41-55 [cit.17.2.2018]. ISSN 1804-8765. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20550299/e-180212q1k4.pdf/34620408-5320-4987-beab-257b3fb99564?version=1.0>.
- 17) SOUČEK, Eduard, BLATNÁ, Dagmar, HINDLS, Richard. *Analýza hospodářské konjunktury*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1994. 194 s. ISBN 80-7079-053-9.
- 18) SOUČEK, Eduard. Hospodářské barometry - teorie a praxe. *Scientific papers of the University of Pardubice. Series D Faculty of Economics and Administration* [online časopis]. 1999, 4(1), 336-343 [cit. 23.2.2018]. ISSN 1804-8048. Dostupné z: <http://dspace.upce.cz/bitstream/handle/10195/32373/CL90.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Seznam příloh:

Příloha A - Dotazník pro spotřebitelský průzkum	66
Příloha B - Dotazník pro konjunkturální průzkum v průmyslu	71
Příloha C - Dotazník pro konjunkturální průzkum ve službách.....	73
Příloha D - Dotazník pro konjunkturální průzkum v obchodě.....	75
Příloha E - Dotazník pro konjunkturální průzkum ve stavebnictví.....	77
Příloha F - Vzorec pro výpočet ESI	79
Příloha G - Váhové rozložení ESI pro jednotlivé státy EU.....	80
Příloha H - Bodový graf HDP a indikátoru podnikatelské důvěry	81
Příloha I - Bodový graf HDP a indikátoru důvěry v průmyslu	82
Příloha J - Bodový graf HDP a indikátoru důvěry ve stavebnictví.....	83
Příloha K - Bodový graf HDP a indikátoru důvěry v obchodě.....	84
Příloha L - Bodový graf HDP a indikátoru důvěry ve službách	85
Příloha M - Bodový graf IPP a indikátoru důvěry v průmyslu	86

Příloha A - Dotazník pro spotřebitelský průzkum

Obr. č. 19: Dotazník pro spotřebitelský průzkum

Dobrý den. Mé jméno je a jsem tazatelem(kou) Institutu pro výzkum trhu GfK. Rád(a) bych Vám položil(a) několik otázek týkajících se hospodářské a finanční situace v České republice a Vaší domácnosti. Rozhovor nebude trvat déle než 10 minut. Věnoval(a) byste mi 10 minut na vyplnění jednoduchého dotazníku?

Z důvodů kontroly práce tazatele může být tento rozhovor monitorován. Výzkum je prováděn za podpory Evropské komise. Nejprve několik otázek potřebných pro statistické zpracování. Veškeré Vámi poskytnuté údaje budou zpracovány anonymně. Můžete mi, prosím, říci, kolik je Vám let?

<p>S12 Můžete mi, prosím, říci, kolik je Vám let? Kvóta TAZ.: ZAPIŠTE</p> <p><i>Věk pouze 15-79 let, jinak konec.</i></p> <p>.....let</p>
<p>S5 Jaká je Vaše ekonomická aktivita?</p> <ol style="list-style-type: none">1. podnikatel bez zaměstnanců, OSVČ2. podnikatel se zaměstnanci3. zaměstnanec - řadový pracovník4. zaměstnanec - vedoucí pracovník5. nezaměstnaný6. nepracující důchodce Kvóta7. v domácnosti, rodičovská, mateřská dovolená8. student, žák, učeň9. jiné
<p>S1 (S3) V kterém kraji bydlíte? Kvóta TAZ.: ZAZNAMENEJTE, VE KTERÉM KRAJI RESPONDENT BYDLÍ</p> <p>Středočeský kraj Jihočeský kraj Plzeňský kraj Karlovarský kraj Ústecký kraj Liberecký kraj Královéhradecký kraj Pardubický kraj Kraj Vysočina Jihomoravský kraj Olomoucký kraj Zlínský kraj Moravskoslezský kraj</p>
<p>S2 Jaká je velikost obce, ve které bydlíte? Kvóta TAZ.: ZAZNAMENEJTE VELIKOSTNÍ KATEGORII BYDLIŠTĚ RESPONDENTA</p> <p>do 999 obyvatel 4.999 obyvatel 5.000 - 19.999 obyvatel 20.000 - 99.999 obyvatel 100.000 a více obyvatel</p>
<p>S3 Ještě mi prosím řekněte Poštovní směrovací číslo (PSC) Vašeho bydliště?</p> <p>Zapište:</p>

S4	TAZ.: ZAZNAMENEJTE BEZ DOTAZU POHLAVÍ RESPONDENTA kvóta
	muž žena
S6	Jaký je typ Vašeho podnikání? farmář, rybář řemeslné a manuální profese obchod, nákup a prodej zboží ostatní profese ref TAZ. NEČTĚTE
S7	Jaká je Vaše pozice v podnikání? PROG.. SP vlastník, spoluvlastník firmy s 1-5 zaměstnanci vlastník, spoluvlastník firmy se 6 a více zaměstnanci ref TAZ. NEČTĚTE
S8	Odpovídá Vaše pracovní vytížení v podnikání plnému nebo částečnému úvazku? plný úvazek částečný úvazek
S9	Jaká je Vaše pozice v zaměstnání? profesionál, specialista nemanuální činnost převážně v kanceláři nemanuální činnost převážně mimo kancelář mistr, kvalifikovaná manuální činnost ostatní manuální profese ref TAZ. NEČTĚTE
S10	Jaká je Vaše vedoucí pozice? nejvyšší management s odpovědností za 6 a více pracovníků nejvyšší management s odpovědností za 1-5 pracovníků střední a nižší management s odpovědností za 6 a více pracovníků střední a nižší management s odpovědností za 1-5 pracovníků ref TAZ. NEČTĚTE
S11	Jste zaměstnán na plný nebo částečný úvazek? plný úvazek částečný úvazek ref TAZ. NEČTĚTE
S13	Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání? základní (i neukončené) střední vzdělání nebo vyučení bez maturity střední vzdělání nebo vyučení s maturitou vyšší odborné vysokoškolské do úrovně bakalář vysokoškolské nad úroveň bakalář odmít(a) odpovědět TAZ. NEČTĚTE

Hlavní dotazník

	OTÁZKA	ODPOVĚĎ	Dále otázku
1.	Jak se změnila finanční situace Vaší domácnosti v průběhu minulých 12 měsíců? Je dnes lepší, horší nebo asi stejná? TAZ.: PŘEDČÍTEJTE!	<ul style="list-style-type: none"> - podstatně lepší 1 - o něco lepší 2 - stejná 3 - o něco horší 4 - podstatně horší 5 - nevím, nemohu posoudit 6 	2
2.	Jak očekáváte, že se změní finanční situace Vaší domácnosti v průběhu příštích 12 měsíců? TAZ.: PŘEDČÍTEJTE!	<ul style="list-style-type: none"> - podstatně zlepši 1 - o něco se zlepši 2 - zůstane stejná 3 - o něco se zhorší 4 - podstatně se zhorší 5 - nevím, nemohu posoudit 6 	3
3.	Jak si myslíte, že se změnila hospodářská situace v ČR v porovnání se situací před 12 měsíci? Je dnes ... TAZ.: PŘEDČÍTEJTE!	<ul style="list-style-type: none"> - podstatně lepší 1 - o něco lepší 2 - stejná 3 - o něco horší 4 - podstatně horší 5 - nevím, nemohu posoudit 6 	4
4.	Jak očekáváte, že se bude vyvíjet hospodářská situace v ČR v příštích 12 měsících? TAZ.: PŘEDČÍTEJTE!	<ul style="list-style-type: none"> - podstatně se zlepši 1 - o něco se zlepši 2 - zůstane stejná 3 - o něco se zhorší 4 - podstatně se zhorší 5 - nevím, nemohu posoudit 6 	5
5.	Jak se podle Vás vyvíjely spotřebitelské ceny v průběhu minulých 12 měsíců? Byly ... TAZ.: PŘEDČÍTEJTE!	<ul style="list-style-type: none"> - mnohem vyšší 1 - poměrně o dost vyšší 2 - o trochu vyšší 3 - přibližně stejné 4 - nižší 5 - nevím, nemohu posoudit 6 	5a
5a.	POUZE POKUD V OTÁZCE 5 NEUVEDL „přibližně stejné“ NEBO „nevím, nemohu posoudit“: O kolik procent se podle Vás změnila spotřebitelské ceny v průběhu minulých 12 měsíců? Odhadněte prosím. TAZ.: PŘEDČÍTEJTE! TAZ.: ZAPIŠTE POČET PROCENT!		6
6.	Jak se podle Vás budou vyvíjet spotřebitelské ceny v následujících 12 měsících ve srovnání s předcházejícími 12 měsíci? TAZ.: PŘEDČÍTEJTE!	<ul style="list-style-type: none"> - prudce se zvýší 1 - porostou stejně jako dosud 2 - porostou méně než dosud 3 - zůstanou zhruba stejně 4 - sníží se 5 - nevím, nemohu posoudit 6 	6a
6a.	POUZE POKUD V OTÁZCE 6 NEUVEDL „zůstanou zhruba stejně“ NEBO „nevím, nemohu posoudit“: Jak se podle Vás budou vyvíjet spotřebitelské ceny v následujících 12 měsících ve srovnání s předchozími 12 měsíci? TAZ.: PŘEDČÍTEJTE! TAZ.: ZAPIŠTE POČET PROCENT!		7
7.	Jak očekáváte, že se změní počet nezaměstnaných v ČR v příštích 12 měsících? Počet nezaměstnaných se ... TAZ.: PŘEDČÍTEJTE!	<ul style="list-style-type: none"> - prudce se zvýší 1 - nepatrně se zvýší 2 - zůstane stejný 3 - nepatrně se sníží 4 - prudce se sníží 5 - nevím, nemohu posoudit 6 	8

Č.	OTÁZKA	ODPOVĚD	Dále otázku
8.	Uvážíte-li všeobecnou hospodářskou situaci v ČR, domníváte se, že je dnes vhodná doba pro pořizování velkých nákupů (jako např. nábytku, elektrických / elektronických zařízení atd.)? TAZ.: PŘEDCÍTEJTE!	<ul style="list-style-type: none"> - ano, teď je ta správná doba 1 - tato doba není ani dobrá ani špatná 2 - ne, teď není na správná doba 3 - nevím, nemohu posoudit 4 	9
9.	Očekáváte, že v průběhu příštích 12 měsíců utratíte za velké nákupy jako je nábytek, elektrické / elektronické zařízení apod. více, stejně nebo méně peněz ve srovnání s minulými 12 měsíci? Utratím ... TAZ.: PŘEDCÍTEJTE!	<ul style="list-style-type: none"> - podstatně více 1 - o něco více 2 - stejně 3 - o něco méně 4 - podstatně méně 5 - nevím, nemohu posoudit 6 	10
10.	Uvážíte-li všeobecnou hospodářskou situaci ČR, je dnes podle Vás ... TAZ.: PŘEDCÍTEJTE!	<ul style="list-style-type: none"> - velmi dobrá doba pro spoření 1 - spíše dobrá doba pro spoření 2 - ne zrovna dobrá doba pro spoření 3 - je velmi špatná doba pro spoření 4 - nevím, nemohu posoudit 5 	11
11.	Jak pravděpodobné je, že uspoříte v následujících 12 měsících nějaké peníze? Je to ... TAZ.: PŘEDCÍTEJTE!	<ul style="list-style-type: none"> - velmi pravděpodobné 1 - spíše pravděpodobné 2 - nepravděpodobné 3 - zcela nepravděpodobné, vyloučené 4 - nevím, nemohu posoudit 5 	12
12.	Jaký výrok nejlépe popisuje současnou finanční situaci Vaší domácnosti? TAZ.: PŘEDCÍTEJTE!	<ul style="list-style-type: none"> - hodně spoříme 1 - trochu spoříme 2 - s finančními prostředky vyjdeme jen tak tak 3 - musíme si vypomáhat úsporami 4 - nemůžeme s penězi vyjít, musíme si půjčovat 5 - nevím, nemohu posoudit 6 	13
13.	Jak pravděpodobné je, že si během příštích 12 měsíců koupíte auto? TAZ.: PŘEDCÍTEJTE!	<ul style="list-style-type: none"> - velmi pravděpodobné 1 - spíše pravděpodobné 2 - nepravděpodobné 3 - zcela nepravděpodobné, vyloučené 4 - nevím, nemohu posoudit 5 	14
14.	Uvažujete o tom, že si v průběhu příštích 12 měsíců koupíte nebo postavíte dům? Ať už pro sebe, pro jiného člena Vaší domácnosti, k rekreaci, či k pronájmu apod. TAZ.: PŘEDCÍTEJTE!	<ul style="list-style-type: none"> - ano, v každém případě 1 - snad ano 2 - pravděpodobně ne 3 - určitě ne 4 - nevím, nemohu posoudit 5 	15
15.	Jak je pravděpodobné, že během příštích 12 měsíců utratíte velkou částku peněz na zvelebení nebo obnovení bytu či domu, ve kterém bydlíte nebo budete bydlet? TAZ.: PŘEDCÍTEJTE!	<ul style="list-style-type: none"> - velmi pravděpodobné 1 - spíše pravděpodobné 2 - nepravděpodobné 3 - zcela nepravděpodobné, vyloučené 4 - nevím, nemohu posoudit 5 	S14

Na závěr ještě několik otázek o Vaší domácnosti

<p>S14. Kolik osob včetně Vás žije ve Vaší domácnosti? Zapište počet osob</p>																							
<p>PROG. DLE S5, kromě S5=5, 6, 7, 8, 9 S11a Máte vy osobně zaměstnání, ze kterého máte příjem? Tj. jste zaměstnán/a nebo jste OSVČ apod.)? Ano 1 Ne 2</p>																							
<p>S11b Jaké povolání vykonáváte? Uvedte prosím co nejpřesněji, jaká je Vaše profese? TAZ. DOPTÁVEJTE SE NA CO NEJKONKRÉTNĚJŠÍ PRACOVNÍ POZICI</p>																							
<p>PROG. DLE S5 – POKUD S5= 7 S11c Pokud jste na mateřské/rodičovské dovolené – uveďte zaměstnání, které jste vykonával/a před tím. TAZ. DOPTÁVEJTE SE NA CO NEJKONKRÉTNĚJŠÍ PRACOVNÍ POZICI</p>																							
<p>S11d PROG POKUD NEMÁ PŘÍJEM ZE ZAMĚSTNÁNÍ: podle S5 = 5, 6, 8, 9 Jste v současné době (21)- nezaměstnaný/a (S5 = 5) (22)- v důchodu nebo předčasném či jiném důchodu / vdova / vdovec, který je příjemcem důchodu po zemřelém partnerovi/ trvale - zdravotně postižený/á nebo chronicky nemocný tj – např. invalidní důchodce (S5=6) (23)- ostatní „zaměstnání“ student nebo ten, kdo se připravuje na další zaměstnání/neplacená stáž/žena v domácnosti (nikoliv na mateřské) apod.(S5 = 7, 8, 9)</p>																							
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Cat.</th> <th>Popis</th> <th>ISCO 08</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>11</td> <td>Manažeři a odborníci/profesionálové</td> <td>11 to 14 and 21 to 26</td> </tr> <tr> <td>12</td> <td>Technici a pracovníci v příbuzných oborech</td> <td>31 to 35</td> </tr> <tr> <td>13</td> <td>Pracovníci v administrativě, službách a prodeji/obchod</td> <td>41 to 44 and 51 to 54</td> </tr> <tr> <td>14</td> <td>Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví, rybářství, řemeslníci a další související profese</td> <td>61 to 63 and 71 to 75</td> </tr> <tr> <td>15</td> <td>obsluha strojů a zařízení, montéři a nekvalifikovaní pracovníci</td> <td>81 to 83 and 91 to 96</td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>Celkem zaměstnání (11 to 15)</td> <td>celkem (11 to 96)</td> </tr> </tbody> </table>			Cat.	Popis	ISCO 08	11	Manažeři a odborníci/profesionálové	11 to 14 and 21 to 26	12	Technici a pracovníci v příbuzných oborech	31 to 35	13	Pracovníci v administrativě, službách a prodeji/obchod	41 to 44 and 51 to 54	14	Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví, rybářství, řemeslníci a další související profese	61 to 63 and 71 to 75	15	obsluha strojů a zařízení, montéři a nekvalifikovaní pracovníci	81 to 83 and 91 to 96	1	Celkem zaměstnání (11 to 15)	celkem (11 to 96)
Cat.	Popis	ISCO 08																					
11	Manažeři a odborníci/profesionálové	11 to 14 and 21 to 26																					
12	Technici a pracovníci v příbuzných oborech	31 to 35																					
13	Pracovníci v administrativě, službách a prodeji/obchod	41 to 44 and 51 to 54																					
14	Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví, rybářství, řemeslníci a další související profese	61 to 63 and 71 to 75																					
15	obsluha strojů a zařízení, montéři a nekvalifikovaní pracovníci	81 to 83 and 91 to 96																					
1	Celkem zaměstnání (11 to 15)	celkem (11 to 96)																					
<table border="1"> <tbody> <tr> <td>21</td> <td>Nezaměstnaní</td> </tr> <tr> <td>22</td> <td>V důchodu, předčasném důchodu, pobírající důchod po zemřelém manželovi/trvale zdravotně postižený/a nebo chronicky nemocný/á – invalidní důchod</td> </tr> <tr> <td>23</td> <td>Ostatní povolání (student nebo připravující se na další povolání formou neplacené pracovní zkušenosti/stáže a pod. ženy v domácnosti (nikoliv na mateřské/rodičovské)</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Celkem nezaměstnaní / jiné (21 to 23)</td> </tr> </tbody> </table>			21	Nezaměstnaní	22	V důchodu, předčasném důchodu, pobírající důchod po zemřelém manželovi/trvale zdravotně postižený/a nebo chronicky nemocný/á – invalidní důchod	23	Ostatní povolání (student nebo připravující se na další povolání formou neplacené pracovní zkušenosti/stáže a pod. ženy v domácnosti (nikoliv na mateřské/rodičovské)	2	Celkem nezaměstnaní / jiné (21 to 23)													
21	Nezaměstnaní																						
22	V důchodu, předčasném důchodu, pobírající důchod po zemřelém manželovi/trvale zdravotně postižený/a nebo chronicky nemocný/á – invalidní důchod																						
23	Ostatní povolání (student nebo připravující se na další povolání formou neplacené pracovní zkušenosti/stáže a pod. ženy v domácnosti (nikoliv na mateřské/rodičovské)																						
2	Celkem nezaměstnaní / jiné (21 to 23)																						
<p>S15. Nyní Vám přečtu několik příjmových kategorií. Řekněte mi, prosím, do které z nich byste zařadil(a) celkový čistý měsíční příjem celé Vaší domácnosti. Není důležité, zda se jedná o příjem z výdělečné činnosti, sociálních dávek, pronájmů apod. do 15 000 Kč 15 001 – 20 000 Kč 20 001 – 25 000 Kč 25 001 – 30 000 Kč 30 001 – 40 000 Kč 40 001 – 50 000 Kč 50 001 Kč a více neuvádí TAZ. NEČTĚTE</p>																							
KONEC																							

Příloha B - Dotazník pro konjunkturální průzkum v průmyslu

Obr. č. 20: Dotazník pro konjunkturální průzkum v průmyslu

Konjunkturální průzkum v průmyslu

EV Prům 1-12

v měsíci 2017

Registrováno
ČSÚ ČV 37/17
ze dne 12.7.2016
IKF 687017

Průzkum je součástí Programu statistických zjišťování na rok 2017. Podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, je zpravodajská jednotka povinna poskytnout všechny požadované údaje.
Ochrana důvěrnosti údajů je zaručena zákonem. Děkujeme za spolupráci.

Vyplněný dotazník doručte **do 12. kalendářního dne sledovaného měsíce**
na adresu ČSÚ - oddělení 5303, Na padesátém 81, 100 82 Praha 10
nebo elektronicky tlačítkem "Odeslat výkaz".

Formuláře dotazníků, elektronický sběr dat, registry, číselníky a aktuální statistické informace na: www.vykazy.cz

Informace podá: ČSÚ, odd. 5303, Bc. Jana Valenčíková, e-mail: jana.valencikova@czo.cz telefon: 274 052 804,
274 054 116
fax: 274 052 965,
274 052 452

IČO

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Dotazník vyplnil:	Jméno a příjmení	<input type="text"/>	Datum	<input type="text"/>
	Telefon	<input type="text"/>		
	Fax	<input type="text"/>		
	E-mail	<input type="text"/>		
Vyplňuje-li dotazník za zpravodajskou jednotku jiný subjekt (účetní firma ap.), uveďte zde svoje kontaktní spojení.				

K o m e n t á ř: zpravodajská jednotka uvede vysvětlení logických nesrovnalostí nebo mimořádného vývoje ve vykazovaných datech, které vyplývají z organizačních změn nebo jiných okolností (v případě, že vymezený prostor při vyplňování papírového formuláře nepostačuje, pokračujte na samostatném listě).

Vyplněný dotazník doručte
do 12. kalendářního dne v měsíci

2017 1

IČO

Název a sídlo (adresa) zpravodajské jednotky:

Odpovědi označte křížkem
Prosíme vylučte ve svých odpovědích sezónní výkyvy

I. HODNOCENÍ VAŠÍ SOUČASNÉ SITUACE

1 Považujete celkovou ekonomickou situaci Vaší firmy za

dobrou 1
uspokojivou
špatnou

Považujete úroveň poptávky (dle knihy zakázek) po Vaší produkci za

2 celkově 2
3 v zahraničí 3
více než uspokojivou
uspokojivou
méně než uspokojivou

4 Jaký byl vývoj celkové poptávky po Vaší produkci (dle knihy zakázek) v minulých 3 měsících

rostoucí 4
nezměnil se
klesající

5 Jaký byl vývoj Vaší výrobní činnosti v minulých 3 měsících

rostoucí 5
nezměnil se
klesající

6 Považujete stav zásob hotových výrobků (produkce) za

vysoký 6
normální v sezóně
nízký

7 Je Vaše firma v platební neschopnosti (závazky po lhůtě splatnosti)

ano 7
ne

II. VÁŠ ODHAD NA PŘÍŠTÍ 3 MĚSÍCE VE SROVNÁNÍ SE SITUACÍ V SOUČASNOSTI

Celková ekonomická situace Vaší firmy se

8 v příštích 3 měsících 1
zlepší
nezmění
zhorší
9 v příštích 6 měsících 2

10 Výrobní činnost se

zvýší 3
nezmění
sníží
11 Počet zaměstnanců se 4

12 Očekáváte, že Vaše prodejní ceny

porostou 5
zůstanou stejné
poklesnou

13 Celková poptávka (knihy zakázek) po Vašich výrobcích se

zvýší 6
nezmění
sníží

14 Celkový export (knihy zakázek) se

zvýší 7
nezmění
sníží

16 Schopnost Vaší firmy platit své závazky ve lhůtě splatnosti se

zvýší 9
nezmění
sníží
nebudete mít úvěry

18 Vaše výrobní kapacity jsou vzhledem k zakázkám

více než dostatečné 11
dostatečné
nedostatečné

19 Na kolik měsíců předpokládáte, že na základě zakázek (při normální pracovní době) máte zajištěnu práci - na 1 desetinné místo

měsíců 1

20 Považujete stav zásob surovin a materiálu za

vysoký 2
odpovídající
nízký

III. OTÁZKY 21 AŽ 25 VYPLŇTE V LEDNU, DUBNU, ČERVENCI A ŘÍJNU

21 Stupeň využití Vašich výrobních kapacit (neberte v úvahu nevyužívání v období dovolené)

do 30 % 1
31 - 40 %
41 - 50 %
51 - 60 %
61 - 70 %
71 - 80 %
81 - 90 %
91 - 100 %
více než 100 %

22 Nejdůležitější bariéry růstu produkce firmy (označte křížkem maximálně 2 možnosti)

nejsou 2
nedostatečná poptávka
nedostatek zaměstnanců
nedostatek materiálu nebo zařízení
finanční problémy
jiné (specifikujte)

23 Vaše konkurenční pozice na domácím trhu se v minulých 3 měsících

zlepšila 4
nezměnila
zhoršila

Vaše konkurenční pozice na zahraničních trzích se v minulých 3 měsících

24 v zemích EU 5
zlepšila
nezměnila
zhoršila
25 v ostatních zemích 6

Pokud posíláte dotazník faxem, stačí tato strana s vyplněnými kontaktními údaji

Jméno a příjmení 1
Telefon 2
Fax 3
E-mail 4
Datum 5

Příloha C - Dotazník pro konjunkturální průzkum ve službách

Obr. č. 21: Dotazník pro konjunkturální průzkum ve službách

Konjunkturální průzkum ve službách

EV SI 1-12

v měsíci 2017

Registrováno
ČSÚ ČV 39/17
ze dne 12.7.2016
IKF 689017

Průzkum je součástí Programu statistických zjišťování na rok 2017. Podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, je zpravodajská jednotka povinná poskytnout všechny požadované údaje. Ochrana důvěrnosti údajů je zaručena zákonem. Děkujeme za spolupráci.

Vyplněný dotazník doručte **do 12. kalendářního dne sledovaného měsíce**
na adresu ČSÚ - oddělení 5303, Na padesátém 81, 100 82 Praha 10
nebo elektronicky tlačítkem "Odeslat výkaz".

Formuláře dotazníků, elektronický sběr dat, registry, číselníky a aktuální statistické informace na: www.vykazy.cz

Informace podá: ČSÚ, odd. 5303, Ing. Silvie Bartáková, e-mail: silvie.bartakova@czso.cz telefon: 274 054 114
Ing. Jiří Obst, e-mail: jiri.obst@czso.cz fax: 274 052 965
telefon: 274 054 116
fax: 274 052 049

IČO

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Dotazník vyplnil:	Jméno a příjmení	<input type="text"/>	Datum	<input type="text"/>
	Telefon	<input type="text"/>		
	Fax	<input type="text"/>		
	E-mail	<input type="text"/>		
Vyplňuje-li dotazník za zpravodajskou jednotku jiný subjekt (účetní firma ap.), uveďte zde svoje kontaktní spojení.				

K o m e n t á ř: zpravodajská jednotka uvede vysvětlení logických nesrovnalostí nebo mimořádného vývoje ve vykazovaných datech, které vyplývají z organizačních změn nebo jiných okolností (v případě, že vymezený prostor při vyplňování papírového formuláře nepostačuje, pokračujte na samostatném listě).

Vyplněný dotazník doručte
do 12. kalendářního dne v měsíci

2017 1

IČO

2

Název a sídlo (adresa) zpravodajské jednotky:

3

Odpovědi označte křížkem
Prosíme vylučte ve svých odpovědích sezónní výkyvy

1 Považujete celkovou ekonomickou situaci Vaší firmy
v současnosti za

dobrou

1

odpovídající sezóně

špatnou

7 Celková ekonomická situace Vaší firmy se v minulých
3 měsících

zlepšovala

1

neměnila

zhoršovala

2 Poptávka po Vašich službách v minulých 3 měsících

rostla

2

nezměnila se

klesala

8 Očekáváte, že se celková ekonomická situace Vaší
firmy v příštích 3 měsících

zlepší

2

nezmění

zhorší

3 Očekáváte, že v příštích 3 měsících poptávka
po Vašich službách

poroste

3

zůstane stejná

klesne

9 Očekáváte, že se celková ekonomická situace Vaší
firmy v příštích 6 měsících

zlepší

3

nezmění

zhorší

4 Počet zaměstnanců Vaší firmy v minulých 3 měsících

rostl

4

nezměnil se

klesal

**OTÁZKU 10 A 11 VYPLŇTE V LEDNU, DUBNU,
ČERVENCI A ŘÍJNU**

10 Pokud se zvýší poptávka, můžete zvýšit
se současnými zdroji objem své činnosti

ano

4

ne

5

pokud ano, o kolik % (uveďte)

5 Očekáváte, že v příštích 3 měsících počet
zaměstnanců Vaší firmy

vzroste

5

zůstane stejný

klesne

11 Nejdůležitější bariéry omezující činnost Vaší firmy
(označte maxmálně 2 možnosti)

nejsou žádné bariéry

6

nedostatečná poptávka

nedostatek zaměstnanců

nedostatečné prostory, zařízení

finanční problémy

jiné (specifikujte)

7

Pokud posíláte dotazník faxem, stačí tato strana s vyplněnými kontaktními údaji

Jméno a příjmení

1

Telefon

2

Fax

3

E-mail

4

Datum

5

Příloha D - Dotazník pro konjunkturální průzkum v obchodě

Obr. č. 22: Dotazník pro konjunkturální průzkum v obchodě

Konjunkturální průzkum v obchodě

EV Ob 1-12

v měsíci 2017

Registrováno
ČSÚ ČV 40/17
ze dne 12.7.2016
IKF 718017

Průzkum je součástí Programu statistických zjišťování na rok 2017. Podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, je zpravodajská jednotka povinna poskytnout všechny požadované údaje.
Ochrana důvěrnosti údajů je zaručena zákonem. Děkujeme za spolupráci.

Vyplněný dotazník doručte **do 12. kalendářního dne sledovaného měsíce**
na adresu ČSÚ - oddělení 5303, Na padesátém 81, 100 82 Praha 10
nebo elektronicky tlačítkem "Odeslat výkaz".

Formuláře dotazníků, elektronický sběr dat, registry, číselníky a aktuální statistické informace na: www.vykazy.cz

Informace podá: ČSÚ, odd. 5303, Ing. Eva Sykorová, e-mail: eva.sykorova@czo.cz

telefon: 274 054 117,
274 054 116
fax: 274 052 965,
274 052 452

IČO

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Dotazník vyplnil:	Jméno a příjmení	<input type="text"/>	Datum	<input type="text"/>
	Telefon	<input type="text"/>		
	Fax	<input type="text"/>		
	E-mail	<input type="text"/>		
Vyplňuje-li dotazník za zpravodajskou jednotku jiný subjekt (účetní firma ap.), uveďte zde svoje kontaktní spojení.				

K o m e n t á ř: zpravodajská jednotka uvede vysvětlení logických nesrovnalostí nebo mimořádného vývoje ve vykazovaných datech, které vyplývají z organizačních změn nebo jiných okolností (v případě, že vymezený prostor při vyplňování papírového formuláře nepostačuje, pokračujte na samostatném listě).

Vyplněný dotazník doručte
do 12. kalendářního dne v měsíci

2017 1

IČO

2

Název a sídlo (adresa) zpravodajské jednotky:

3

Odpovědi označte křížkem
Prosíme vylučte ve svých odpovědích sezónní výkyvy

1 Považujete celkovou ekonomickou situaci Vaší
firmy v současnosti za

dobrou
odpovídající sezóně
špatnou

 1

6 Vaše současné zásoby zboží považujete za

vysoké
odpovídající sezóně
nízké

 1

2 Jaký byl vývoj Vašich prodejů v minulých 3 měsících

rostoucí
nezměnil se
klesající

 2

7 Vaše požadavky na dodavatele v příštích 3 měsících

vzrostou
zůstanou stejné
klesnou

 2

3 Očekáváte, že v příštích 3 měsících Vaše prodeje

vzrostou
zůstanou stejné
klesnou

 3

8 Celková ekonomická situace Vaší firmy se v minulých
3 měsících

zlepšovala
neměnila
zhoršovala

 3

4 Očekáváte, že v příštích 3 měsících počet
zaměstnanců Vaší firmy

vzroste
zůstane stejný
klesne

 4

9 Očekáváte, že se celková ekonomická situace Vaší
firmy v příštích 3 měsících

zlepší
nezmění
zhorší

 4

5 Očekáváte, že Vaše prodejní ceny v příštích
3 měsících

vzrostou
zůstanou stejné
klesnou

 5

10 Očekáváte, že se celková ekonomická situace Vaší
firmy v příštích 6 měsících

zlepší
nezmění
zhorší

 5

Pokud posíláte dotazník faxem, stačí tato strana s vyplněnými kontaktními údaji

Jméno a příjmení
Telefon
Fax
E-mail
Datum

	1
	2
	3
	4
	5

Příloha E - Dotazník pro konjunkturální průzkum ve stavebnictví

Obr. č. 23: Dotazník pro konjunkturální průzkum ve stavebnictví

Konjunkturální průzkum ve stavebnictví

EV Stav 1-12

v měsíci 2017

Registrováno
ČSÚ ČV 38/17
ze dne 12.7.2016
IKF 688017

Průzkum je součástí Programu statistických zjišťování na rok 2017. Podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, je zpravodajská jednotka povinna poskytnout všechny požadované údaje. Ochrana důvěrnosti údajů je zaručena zákonem. Děkujeme za spolupráci.

Vyplněný dotazník doručte **do 12. kalendářního dne sledovaného měsíce**
na adresu ČSÚ - oddělení 5303, Na padesátém 81, 100 82 Praha 10
nebo elektronicky tlačítkem "Odeslat výkaz".

Formuláře dotazníků, elektronický sběr dat, registry, číselníky a aktuální statistické informace na: www.vykazy.cz

Informace podá: ČSÚ, odd. 5303, Ing. Silvie Bartáková, e-mail: silvie.bartakova@czso.cz telefon: 274 054 114
Ing. Jiří Obst, e-mail: jiri.obst@czso.cz fax: 274 052 965
telefon: 274 054 116
fax: 274 052 049

IČO

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Dotazník vyplnil:	Jméno a příjmení	<input type="text"/>	Datum	<input type="text"/>
	Telefon	<input type="text"/>		
	Fax	<input type="text"/>		
	E-mail	<input type="text"/>		
Vyplňuje-li dotazník za zpravodajskou jednotku jiný subjekt (účetní firma ap.), uveďte zde svoje kontaktní spojení.				

K o m e n t á ř: zpravodajská jednotka uvede vysvětlení logických nesrovnalostí nebo mimořádného vývoje ve vykazovaných datech, které vyplývají z organizačních změn nebo jiných okolností (v případě, že vymezený prostor při vyplňování papírového formuláře nepostačuje, pokračujte na samostatném listě).

Vyplněný dotazník doručte
do 12. kalendářního dne v měsíci

2017 1

IČO

2

Název a sídlo (adresa) zpravodajské jednotky:

3

Odpovědi označte křížkem
Prosíme vylučte ve svých odpovědích sezónní výkyvy

I. HODNOCENÍ VAŠÍ SOUČASNÉ SITUACE

1 Považujete celkovou ekonomickou situaci Vaší firmy za

- dobrou 1
uspokojivou
špatnou

2 Jaký byl vývoj Vaší stavební činnosti v minulých 3 měsících

- rostoucí 2
nezměnil se
klesající

3 Považujete úroveň celkové poptávky (dle knihy zakázek) po Vaší produkci za

- více než uspokojivou 3
uspokojivou
méně než uspokojivou

4 Nejdůležitější bariéry růstu produkce firmy (označte křížkem maximálně 2 možnosti)

- nejsou 4
nedostatečná poptávka
povětrnostní podmínky
nedostatek zaměstnanců
nedostatek materiálu nebo vhodného zařízení
finanční problémy
jiné (specifikujte)

5 Je vaše firma v platební neschopnosti (závazky po lhůtě splatnosti)

- ano 6
ne

II. VÁŠ ODHAD NA PŘÍŠTÍ 3 MĚSÍCE VE SROVNÁNÍ SE SITUACÍ V SOUČASNOSTI

Celková ekonomická situace Vaší firmy se

- 6 v příštích 3 měsících** 7
zlepší
nezmění
zhorší

- 7 v příštích 6 měsících** 8
zlepší
nezmění
zhorší

8 Celková poptávka (dle knihy zakázek) po Vaší produkci bude

- vyšší 1
stejná
nižší

9 Vaše stavební činnost se

- zvýší 2
nezmění
sníží

10 Počet zaměstnanců se

- zvýší 3
nezmění
sníží

11 Očekáváte, že Vaše prodejní ceny

- porostou 4
zůstanou stejné
poklesnou

12 Objem úvěrů firmy bude

- vyšší 5
stejný
nižší
nebudete mít úvěry

13 Vaše výrobní kapacity jsou vzhledem k zakázkám

- více než dostatečné 6
dostatečné
nedostatečné

14 Na kolik měsíců předpokládáte, že na základě zakázek (při normální pracovní době) máte zajištěnu práci - na 1. desetinné místo měsíců 7

15 Uveďte převažující směr výstavby (nová výstavba, rekonstrukce a modernizace), který realizuje Vaše firma

- bytové budovy 8
nebytové budovy (výrobní a nevýrobní)
inženýrské stavby (tj. dopravní, energetická a vodní díla, telekomunikační a ostatní stavby)
jiné (specifikujte)

9

Pokud posíláte dotazník faxem, stačí tato strana s vyplněnými kontaktními údaji

Jméno a příjmení 1
Telefon 2
Fax 3
E-mail 4
Datum 5

Příloha F - Vzorec pro výpočet ESI

Pro všechny $j = 1, \dots, 15$

1)

$$\bar{X}_j = \frac{1}{T'} \sum_{t=1}^{T'} X_{j,t}$$
$$S_j = \sqrt{\frac{1}{T' - 1} \sum_{t=1}^{T'} (X_{j,t} - \bar{X}_j)^2}$$
$$Y_{j,t} = \frac{X_{j,t} - \bar{X}_j}{S_j}$$

kde: X_j ... výsledky jednotlivých otázek používaných k výpočtu indikátorů důvěry spotřebitelů, v průmyslu, ve službách, ve stavebnictví a v obchodu

2)

$$Z_t = \frac{\sum_j w_j \cdot Y_{j,t}}{(\sum_j w_j)_t}$$

kde: $(\sum_j w_j)_t$... suma vah dostupných sérií v čase t

Z_t ...vážený průměr

3)

$$\bar{Z} = \frac{1}{T'} \sum_{t=1}^{T'} Z_t$$
$$S_z = \sqrt{\frac{1}{T' - 1} \sum_{t=1}^{T'} (Z_t - \bar{Z})^2}$$
$$ESI_t = \left(\frac{Z_t - \bar{Z}}{S_z} \right) \cdot 10 + 100$$

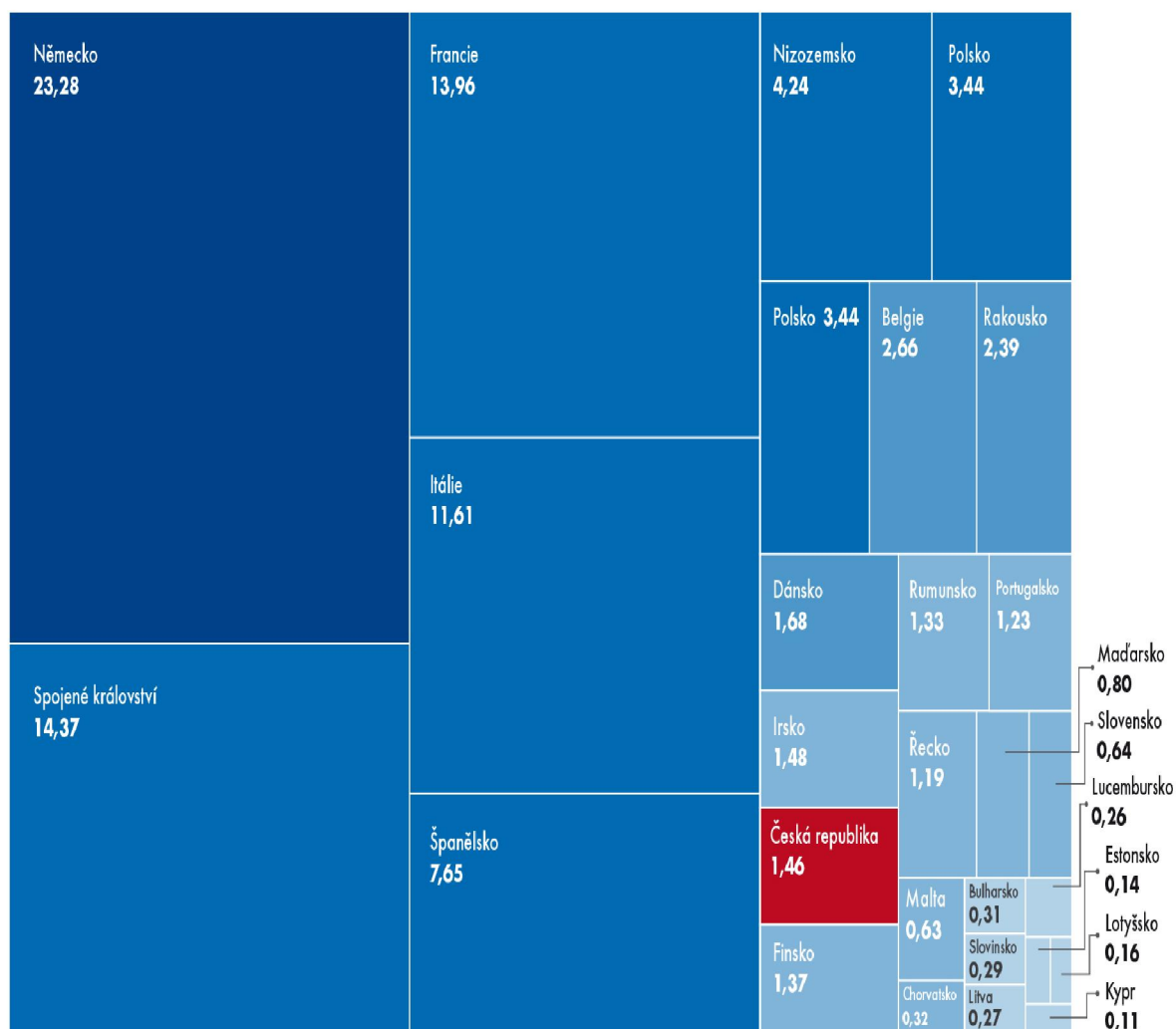
Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Příloha G - Váhové rozložení ESI pro jednotlivé státy EU

Obr. č. 24: Váhové rozložení ESI pro jednotlivé státy EU

INDIKÁTOR EKONOMICKÉHO SENTIMENTU ESI 28 - VÁHOVÉ ROZLOŽENÍ

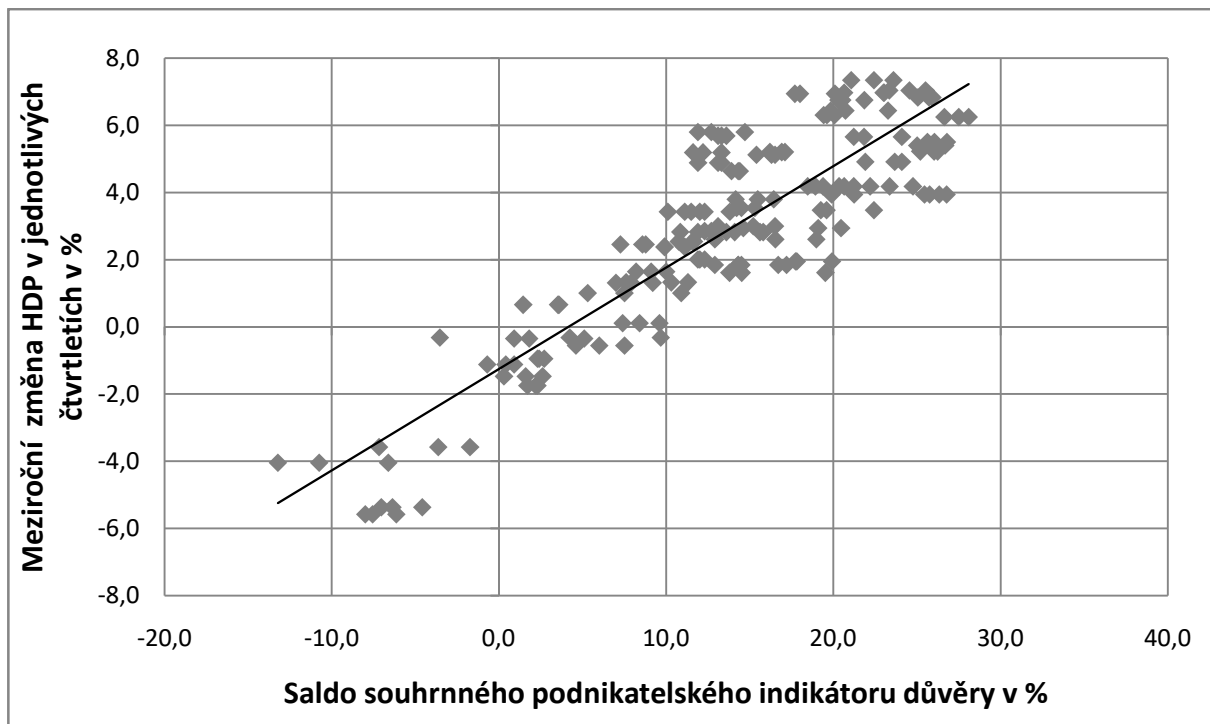

Zdroj | Source: Evropská komise - DG ECFIN

Zdroj: Český statistický úřad, 2018

Příloha H - Bodový graf HDP a indikátoru podnikatelské důvěry

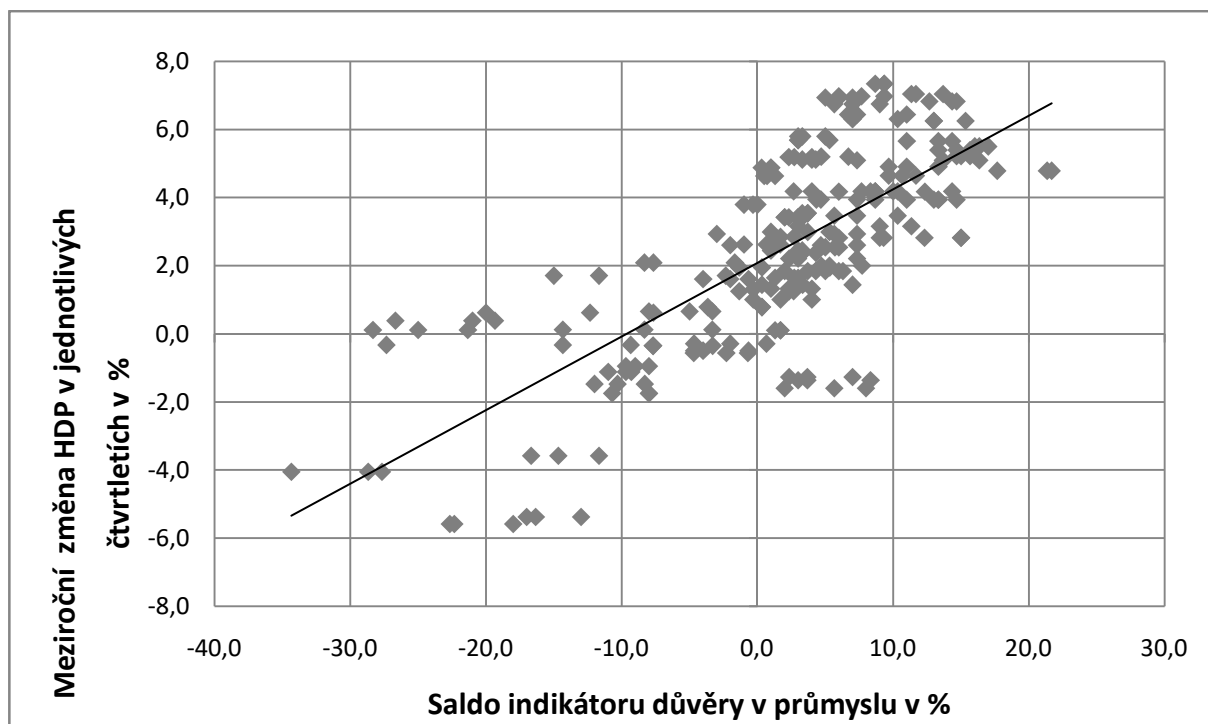
Obr. č. 25: Bodový graf závislosti meziročního tempa růst HDP na velikosti salda podnikatelského indikátoru důvěry

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Příloha I - Bodový graf HDP a indikátoru důvěry v průmyslu

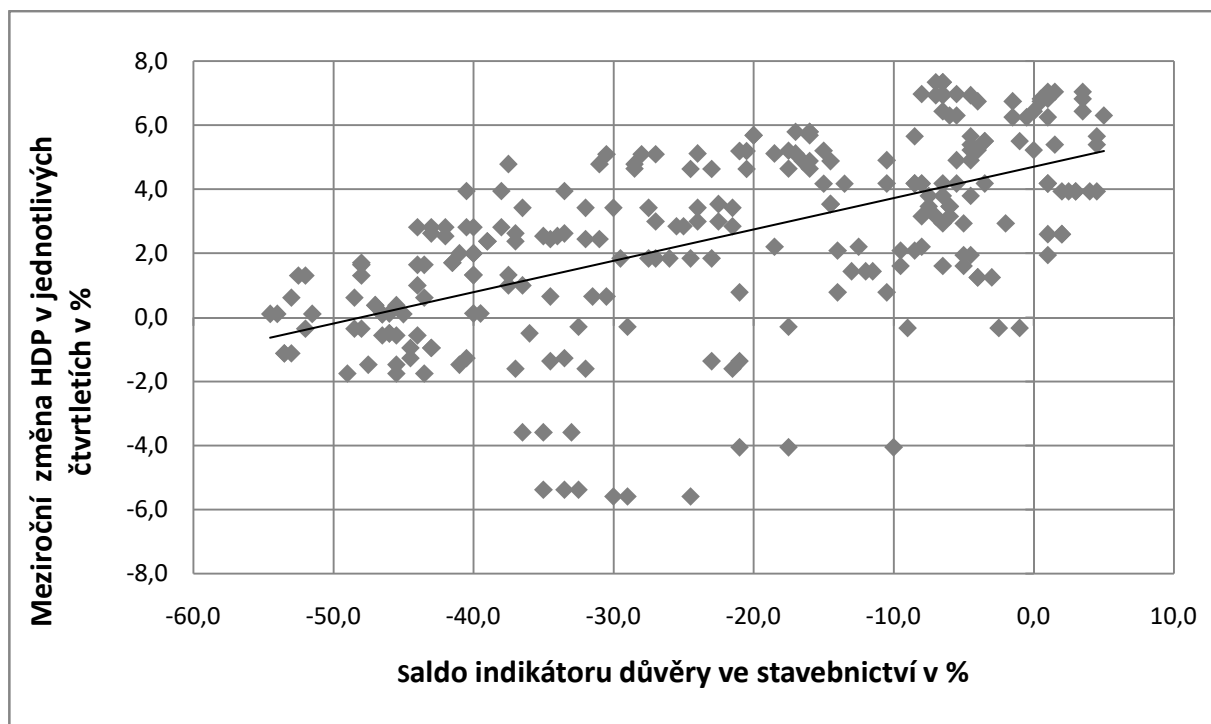
Obr. č. 26: Bodový graf závislosti meziročního tempa růst HDP na velikosti salda indikátoru důvěry v průmyslu

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Příloha J - Bodový graf HDP a indikátoru důvěry ve stavebnictví

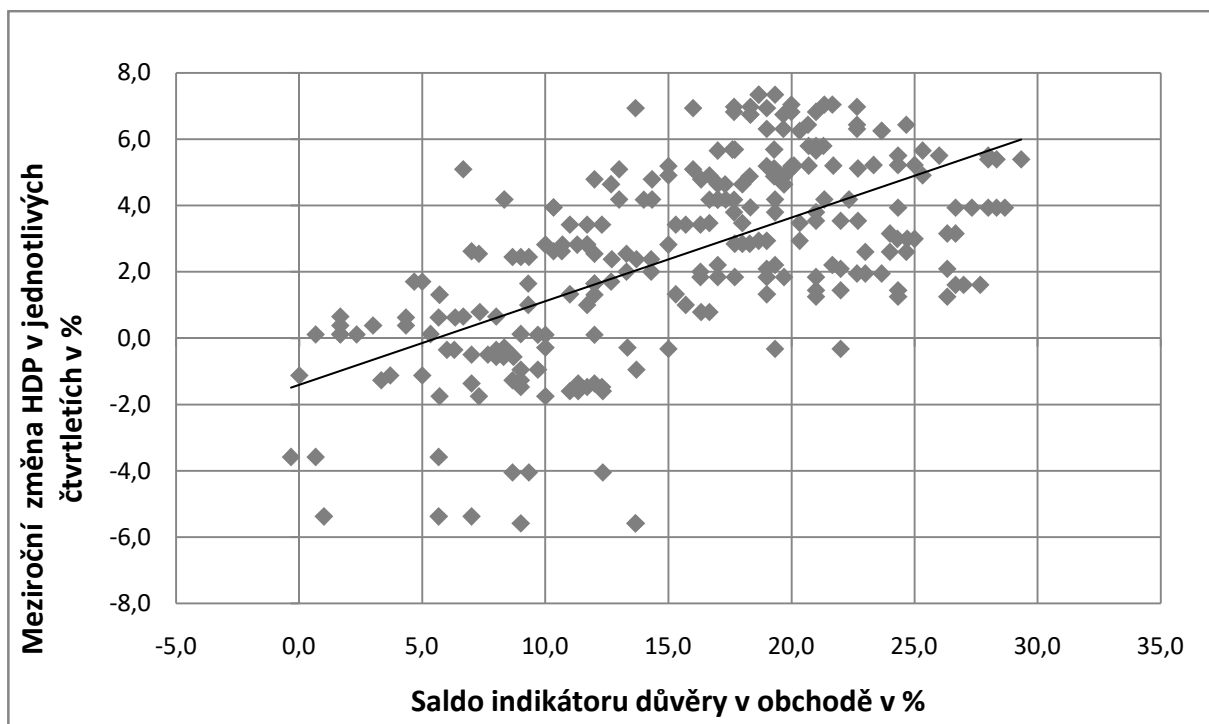
Obr. č. 27: Bodový graf závislosti meziročního tempa růst HDP na velikosti salda indikátoru důvěry ve stavebnictví

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Příloha K - Bodový graf HDP a indikátoru důvěry v obchodě

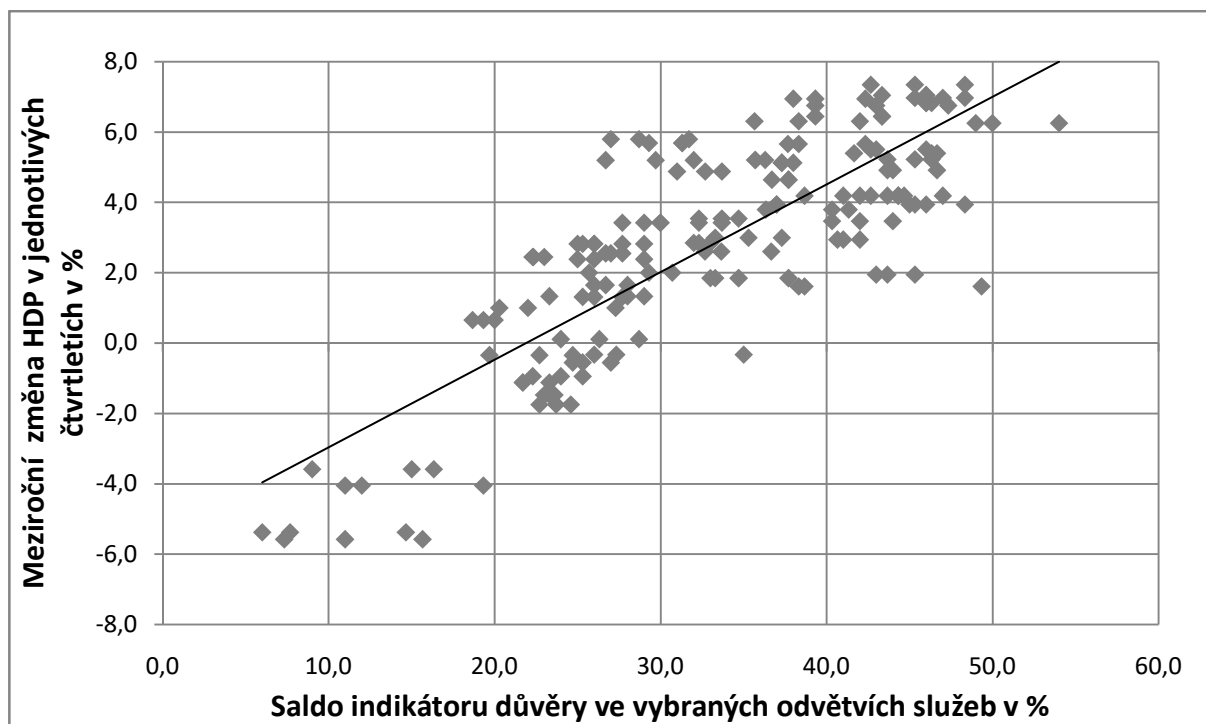
Obr. č. 28: Bodový graf závislosti meziročního tempa růst HDP na velikosti salda indikátoru důvěry v obchodě

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Příloha L - Bodový graf HDP a indikátoru důvěry ve službách

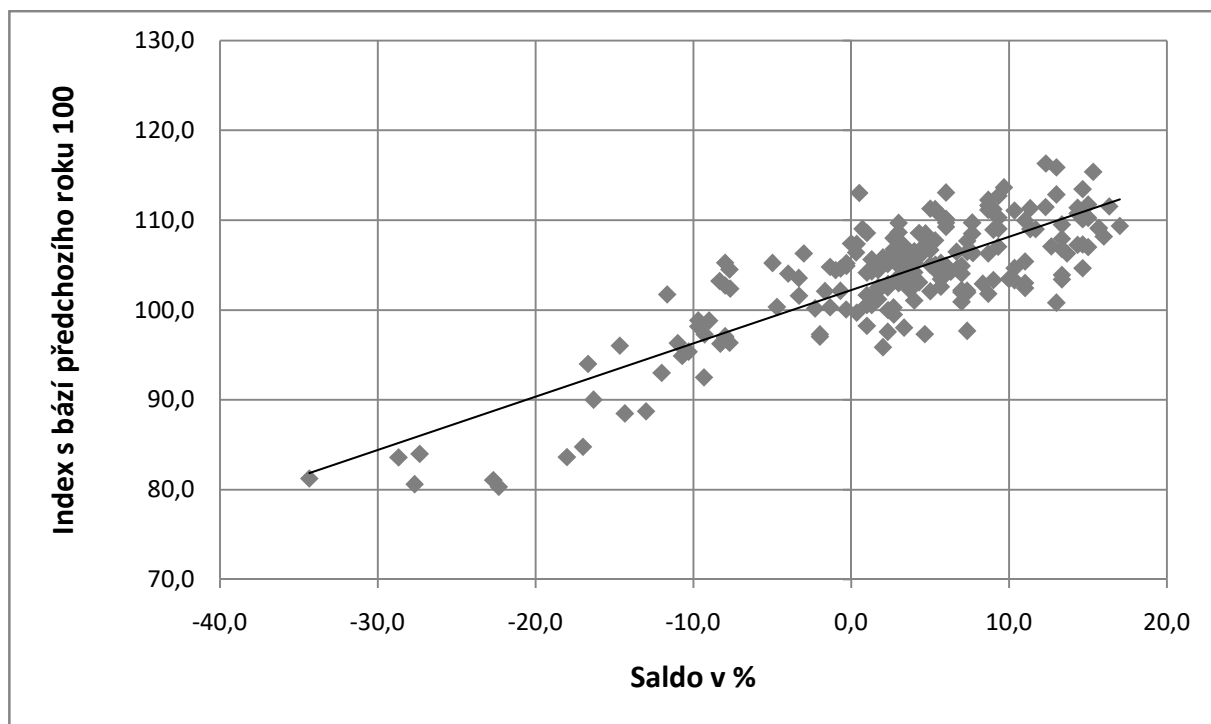
Obr. č. 29: Bodový graf závislosti meziročního tempa růst HDP na velikosti indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Příloha M - Bodový graf IPP a indikátoru důvěry v průmyslu

Obr. č. 30: Bodový graf závislosti indexu průmyslové produkce na saldu indikátoru důvěry v průmyslu

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Abstrakt

BYSTRICKÝ, Jan. *Analýza výsledků konjunkturálního průzkumu*. 2018. 65 s. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta ekonomická.

Klíčová slova: indikátor důvěry, konjunkturální průzkum, predikce, předstihový ukazatel

Předložená práce je zaměřena na analýzu dat konjunkturálních průzkumů. Teoretická část sestává ze dvou částí, kdy v první krátce shrnuta problematika konjunkturální analýzy. Druhá část je již zaměřena na konjunkturální průzkumy, například na jejich historii, metodiku či jejich využití. Praktická část začíná třetí kapitolou. V té jsou popsány a analyzovány časové řady všech indikátorů důvěry. Ve čtvrté kapitole jsou tyto časové řady srovnány s průběhem meziročního vývoje HDP v jednotlivých čtvrtletích. Cílem tohoto počínání je zjistit, zda mají tyto indikátory schopnost predikovat vývoj celého hospodářství. V páté kapitole dochází ke srovnání salda indikátoru důvěry v průmyslu s indexem průmyslové produkce, kdy je opět cílem zjistit, zda u salda indikátoru důvěry existuje predikční schopnost vůči vývoji v daném odvětví. Šestá kapitola je zaměřena na saldo otázky o vývoji firmy v příštích třech měsících a její schopnost predikovat vývoj v reálném hospodářství. Dochází ke srovnání průběhu salda této otázky pro průmyslové podniky s indexem průmyslové produkce. V závěru této práce jsou shrnuty poznatky z jednotlivých srovnání výsledků konjunkturálních průzkumů a ukazatelů reálného hospodářství.

Abstract

BYSTRICKÝ, Jan. *Analysis of business cycle survey results*. 2018. 65 s. Bachelor Thesis. University of West Bohemia. Faculty of Economics.

Key words: confidence indicator, business cycle survey, prediction, leading indicator

The presented work is focused on analysis of business cycle surveys data. Theoretical part consists of two parts, where the first one is briefly summarized issue of business cycle analysis due to introduction of the problem. Second part is focused on business cycle surveys, for example it's history, methodology and use. The practical part begins with the third chapter, in which time series of all confidence indicators are described and analyzed. These time series are compared to year-on-year development of GDP in individual quarters in chapter four. The aim of this action is to find out if these indicators are capable of predicting the development of the whole economy. In the fifth chapter there is a comparison between balance of confidence indicator in the industry and index of industrial production, where the goal is to find out if there is a prediction ability of development in certain department in balance of confident indicator. The sixth chapter is focused on balance of questions about company development in next three months and it's ability to predict the development in real economy. The course of balance of this question for industrial companies and the index of industrial production are compared. There is a summary of findings from individual results of comparisons of business cycle surveys and indicators of real economy in the end of the work.